Bugün 16 sahife

AKŞAM

Sene 21 — No. 7301 — Fiati her yerde 5 kuruş | SALI 14 Şubat 1939 | Telefon: Başmuharrir: 20565 — Yazı işleri: 20765 — İdare: 20681 — Müdür: 20497

Okul kitapları müsabakası

İlkokul Tarih, Yurt bilgisi, Okuma kitaplarını Maarif Vekilliği müsabakaya koymuştur. İlânları okuyunuz.

423-834

Amerika donanması Panamayı müdafaa manevrasına başlıyor

Japonlar Orta Amerikada aldıkları arazide bir hava üssü yapmışlar

Amerika Hariciye Nazırı nutkunda: "Sulh istiyoruz, fakat bizi harbe sürükliyecek ahval çıkabilir„ diyor

Ziraat Nazırı da Almanyaya şiddetle hücum etti

Vaşington 13 (A.A.) — Amerika donanmasının Panama kanalını müdafaa için yapılacak manevralara aid hazırlıkları Kûbada Guantamano üssübahrisinde dün tam bir mahremiyet içinde bitirilmiştir. Amiral Kalbfus'un kumandası altında bulunan ve taarruz edecek olan «Beyaz» filo bu sabah denize açılmıştır.

Amiral Andrews'in Kanalı müdafaa ile mükellef olan «Siyah» donanması da harekete geçmiştir. Bu donanma Beyaz tarafın Amerika topraklarında bir üssübahri tesis etmesine mâni olacaktır. Her iki tarafın kumanda heyeti diğerinin bütün tedbirlerini ve projelerini katiyen bilmiyor. Her iki taraf da ayrı ayrı şifreler kullanacak ve bu şifreleri ancak hakem vazifesini gören amiral Bloch açabilecektir.

Manevraların bir kısmında bulunmak isteyen Reisicümhur Roosevelt ihtimal perşembe günü Houston kruvazörüne binecektir.

Üç hafta sürecek olan bu manevralara 140 harp gemisi ile 600 deniz harp tayyaresi iştirak etmektedir.

Japonların faaliyeti

New - York 13 (A.A.) — New - York Times gazetesinin Costarica (orta Amerika) muhabirinin bildirdiğine göre ameleye vasatın üstünde yevmiyeler vererek zarar etmek suretile pamuk yetiştirmekte olan Japonlar, normalin pek üstünde bir fiatle yeni bir sahayı satın almışlardır.

Muhabir, bu sahanın itina ile şekli değiştirilmiş bir hava üssü olduğunu kaydetmektedir.

Panama kanalından bir görünüş

Amerika Hariciye Nazırının beyanatı

Vaşington 13 (A.A.) — Hariciye Nazırı B. Hull, dün akşam radyo ile bütün dünyaya yayılan bir nutuk söylemiştir. B. Hull, bilhassa demiştir ki: (Devamı 4 üncü sahifede)

Orozdibak mağazasından tehdidle para istendi

"Siz vergi kaçakçılığı yapıyorsunuz. Ya 2500 lira verirsiniz, yahud Defterdarlığa müracaat ederim„

Mahkeme, cürmümeşhud halinde yakalanan tehdidcinin tevkifine karar verdi

Suçlu Lûtfinin sorgusu yapılırken sağda Orozdibak mağazası müdürü B. Mayer

Lûtfi adında biri bir kaç gün evvel Orozdibak mağazasına giderek: «Siz vergi kaçakçılığı yapıyorsunuz. Bana para vermezseniz sizi hükûmete ihbar edeceğim.» diye tehdid etmek suretile para almağa kalkışmıştır. Lûtfi dün yakalanarak adliyeye verilmiş ve akşam üzeri asliye dördüncü ceza mahkemesinde muhakemesi yapılmıştır.

Davacı Orozdibak ticarethanesinin müdürü B. Artür Mayer mahkemede hadiseyi şöyle anlatmıştır:

(Devamı 4 üncü sahifede)

Ispanyada krallık temayülü artıyor

Eski kralın oğlu Don Juanın kral ilân edilmesi muhtemel

Eski kral on üçüncü Alfons ve oğlu Don Juan

(Yazısı 13 üncü sahifemizdedir)

Yeni Mecliste 23 mebus fazla olacak

Antalya, Çoruh, Denizli, Erzurum, Muş ve Urfa vilâyetlerinde mebus sayısı azalmıştır

Ankara 13 (Telefonla) — Asılan defterler ve teftiş heyetlerince tesbit edilen nüfusa göre şimdilik 23 fazla mebusluk vardır. Yalnız Erzincan vilâyetinin bir kazasından henüz malûmat gelmemiştir.

Erzincan vilâyeti geçen devrede 4 mebus çıkarmıştı. Bu devrede teftiş heyetince tesbit edilmediğine nazaran ne kadar çıkaracağı daha anlaşılamamıştır.

Beşinci devrede olduğu gibi Afyonkarahisardan 7, Amasyadan 3, Balıkesirden 3, Beyazıddan 3, Bilecikten 3, Boludan 7, Burdurdan 3, Bursadan 11, Çankırıdan 5, Diyarbakırdan 7, Elâzığdan 5, Erzincandan 4, Eskişehirden 5, Gaziantepten 7, Giresundan 7, Gümüşhaneden 5, İstanbuldan 17, Ispartadan 4, Kastamonudan 9, Kayseriden 8, Kırşehirden 4, Konyadan 15, Kötahyadan 9, Maraştan 5, Mardinden 7, Muğladan 5, Niğdeden 7, Samsundan 8, Siirdden 4, Sinoptan 5, Tekirdağdan 5, Vandan 3, Zonguldaktan 8 mebus çıkacaktır.

(Devamı 4 üncü sahifede)

Dikkatler:

Talebe ve gazete

Eski terbiye sistemi, hattâ Sultanlerin yüksek sınıflarında gazete okumayı menederdi.

Yeni nazariyenin ne olduğunu ise, resmî programın 53 üncü sahifesinden şöyle okuyoruz:

«İlk okulda talebe gazete okumağa alıştırılacak, gazeteden nasıl istifade edeceği kendilerine anlatılacaktır. Gazete, çocuğun yaşadığı muhiti ve günün hadiselerini geniş bir ölçüde aksettiren önemli bir vasıta olduğu için çocukların bundan daha okulda iken istifade etmeğe alışması lâzımdır. Öğretmen, gazetede talebenin muhtelif derslerde işlerine yarayacak kısımlarına kendilerinin dikkatini çeker.»

Programdaki bu güzel düşüncenin ilk okullarda hakkile tatbiki imkân dahiline sokulursa, Maarif ve Matbuat biribirinin tam manasile yardımcısı, desteği haline gelecektir. Şimdiki vazyette ise, bunun tatbik edilmediğini biz gazeteciler biliyoruz.

Program kitapta kalmamalı.

Meselenin dünyası!.. (4)

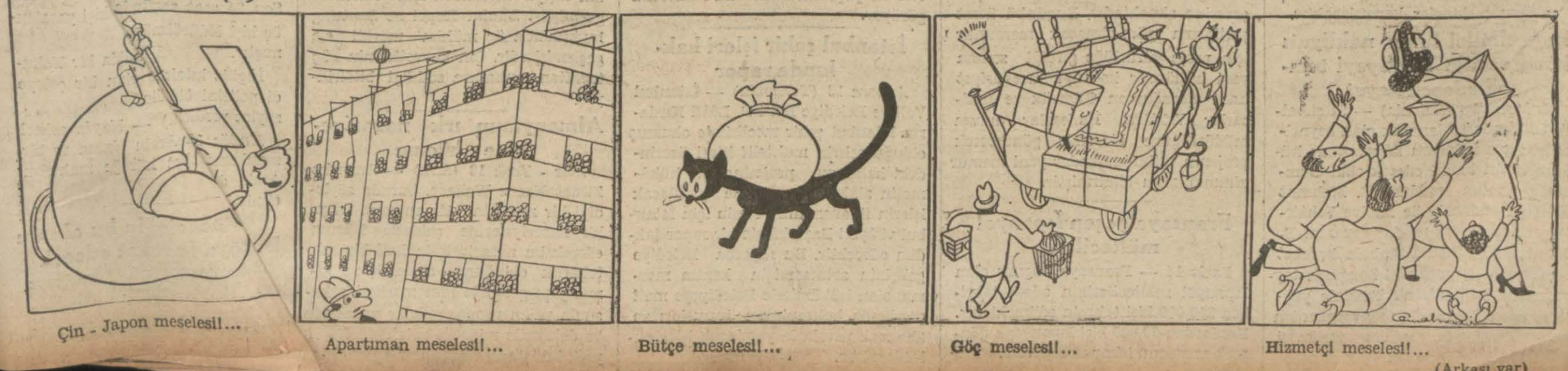

Çin - Japon meselesi!...

Apartıman meselesi!...

Bütçe meselesi!...

Göç meselesi!...

Hizmetçi meselesi!...

(Arkası var)

Dün Geceki ve Bu Sabahki Haberler

Japonlar Hainan'da hava meydanları yapıyorlar

Bu adanın işgali Çinde aylardan beri cereyan eden vakaların en mühimmi sayılıyor

Paris 13 (A.A.) — Figaro gazetesinin Hong - Kong muhabiri yazıyor:

«Fransız Hindi Çinisi civarında Hainan'a yerleşen Japon kıtaları büyük hava meydanları inşa etmeğe ve harp gemilerinin demirliyebilmesi için Haikeu limanını tarakla temizlemeğe başlamışlardır. Japonlar tarafından gösterilen faaliyetin manası şudur:

Hainan, Hindi Çininin başlıca merkezlerine tamamile hâkimdir. Bu yeni Japon deniz üssü 400 kilometrelik bir mesafede bulunan Hon- Kong'u 800 kilometrelik mesafede bulunan Manille'i ve 1340 kilometrelik mesafede bulunan Singapur'u tehdid etmektedir.

Bu merkezler, bu suretle Japon bombaları civarında bulunmaktadırlar.

Hainan adası, ayni zamanda Japon tayyarelerinin Çinin cenubu şarkîsinin başlıca noktalarına yapacakları akınlar için de mükemmel bir üs teşkil etmektedir. Adada bir tahtelbahir üssü tesis edildiği takdirde Singapur'un şarkına giden bütün ticaret yolları tehdid altına girmiş olacaktır.

Çinliler ormanlara kaçıyorlar

Hong - Kong 13 (A.A.) — Hainan adasının 80 kasabasında yaşayan Çinlilerin büyük bir kısmı kaçarak adanın merkezindeki ormanlara saklanmağa teşebbüs etmişlerdir. Japonlar, şehirleri ve kasabaları terkedecek olanları idam edeceklerini bildirmişlerdir. Bu ihtara rağmen birçok Çinliler kayıklarla kaçmağa teşebbüs etmişlerse de Japon harb gemileri toplarile ateş ederek kayıkları batırmışlardır.

Mareşal Şang-Kay-Şek'in sözleri

Hong - Kong 13 — Mareşal Şang-Kay - Şek, Hainan adasının işgali, Çinde aylardanberi cereyan eden hadiselerin en ehemmiyetlisi olduğunu gazetecilere söylemiş ve demiştir ki:

— Hainan adasının işgali, Mançukonun ilhakını hazırlıyan Mukden şehirinin işgaline benzer. Amerika müstesna olmak üzere başka bir devlet, o zaman bu hadiseye ehemmiyet vermemiştir. Şayed Japonlar, Hainan adasında yerleşmeğe bırakılırsa burada, Büyük Okyanus vaziyetini tamamile teğiştirecek olan havaî ve bahrî üsler tesis edeceklerdir. Filomuzun hali, bize sahillerimizi müdafaa etmemize imkân vermemiştir. Fakat memleketin dahilini müdafaa etmek için icab eden tedbirleri alıyruz.

İtalyada sevinç

Roma 13 (A.A.) — İtalya, Hainan adasının Japonlar tarafından işgalini meserretle karşılamıştır. Çünkü bu harekette büyük demokrasilerin nüfuz ve haysiyetine indirilmiş bir darbe görmektedir. Bunu yazan «Corriere Della Serra» şunu ilâve ediyor:

Büyük demokrasiler lâyık olduklarını buldular. Almanyanın meşru menfaatlerini ve tarihî haklarını görmek istemiyen kör siyasetleri Uzak Şarkta cezasını bulmuştur. Bunun bize daha yakın yerlerde Avrupa kıtasında ve Akdenizde de akislerini hissettireceği zaman uzak değildir.

Japonyanın Fransız teşebbüsüne cevabı

Tokyo 13 (A.A.) — Fransa sefiri Henry'nin ziyaretine dair hariciye nezareti tarafından neşredilen bir beyannamede sefirin Hainan'ın işgali hakkında izahat taleb ettiği bildirilmektedir.

Beyannameye göre Airita sefire işgalin askerî ihtiyaçlar icab ettirdiği müddetçe devam edeceğini bildirmiş ve Japonyanın Hainan'da arazi emelleri beslemediğini ilâve etmiştir.

Reisicümhur

Yarın akşam askerî erkân şerefine bir kabul resmi yapılacak

Ankara 13 (Telefonla) — Reisicümhur İsmet İnönü tarafından çarşamba günü, Çankayada Riyaseticümhur köşkünde askerî erkân şerefine bir kabul resmi yapılacağı haber alınmıştır.

Bandırma civarında şeker fabrikası kurulacak

Pancar fiyatları on para artırılarak 40 paraya alınacaktır

Ankara 13 (Telefonla) — Öğrendiğime göre hükûmet pancar ekicilerini sevindirecek bir karar almıştır. Bu karara göre, pancar alım fiatleri kiloda 10 para arttırılarak 40 paraya çıkarılacaktır. Bu hususta hazırlanacak kanun lâyihası açılır açılmaz Büyük Millet Meclisine verilecektir.

Diğer taraftan memleketin muhtelif yerlerinde açılacak üç yeni şeker fabrikasının yerlerini tesbit etmek üzere mütehassıslar tarafından uzunca bir zamandanberi yapılmakta olan tedkikler bitmiş gibidir. Bu tedkiklerin bir kısım neticeleri hükûmete arzedilmiş bulunmaktadır. İlk fabrikanın Bandırma civarında kurulacağı anlaşılmıştır.

Son dakika

Fransa Çine tayyareci gönderiyor

Bu haber Japonyada çok fena bir tesir uyandırdı

Tokyo 14 — Buraya gelen haberlere göre Çin hava ordusunu ıslah ve tensik için 40 tayyareciden mürekkep bir Fransız heyeti yakında Çine gidecektir. Bu haber, Japonyada elim bir tesir yapmıştır.

Müthiş bir siklon

Dankoşa adasını harap etti

Nevyork 14 — Mozambigin cenubugarbîsinde kâin olan Dankoşa adası müthiş bir siklon neticesinde harap olmuştur. Adada batmamış veya parçalanmamış hiç bir gemi kalmamıştır. İnsanca telefat miktarı henüz belli değildir.

Belçikada buhran

Vahim bir şekil aldı Flamanlar muhtariyet istiyorlar

Brüksel 14 — B. Jaspar yeni kabineyi teşkilden vaz geçmiştir. Flâman mebuslar dün bir beyanname neşrederek kültürel bir muhtariyet istediklerinden buhran vahim bir mahiyet almıştır.

Yeni Papa kim olacak

Roma 14 — Gazet Del Popolo, yeni papanın intihabından bahsederken ağlebi ihtimal kardinal Maşinio ve yahud Kardinal Delakostanın intihap edileceğini yazıyor ve İtalyan olmıyacak bir papanın intihabını müstebad görüyor.

İstanbul şehir işleri hakkında rapor

Ankara 13 (Telefonla) — İstanbul Vali ve Belediye Reisi B. Lûtfi Kırdarın İstanbul şehir meclisinde okumuş olduğu şehrin muhtelif işleri üzerindeki kalkınma projesine aid, hükûmetin alâka ve yardımile yapılacak işlerin finansmanını temin için İstanbul vilâyeti Başvekâlete bir rapor takdim edecektir. Bu raporda Belediye gelirinin artması için kanun mevzuu olan hükümlerle Belediyeye malî yardımda bulunulması hususları ve alınacak paralarla yapılacak işler anlatılacaktır.

Beynelmilel bir konferans toplanacak mı?

Ingiliz Başvekili muvaffakıyet imkânları hazırlanmadan konferansa taraftar değil

Londra 13 — İyi malûmat alan mahafile göre B. Chamberlain dünya vaziyetini görüşmek üzere beynelmilel bir konferansın ancak muvaffakıyet imkânları evvelce hazırlandıktan sonra toplanabileceği fikrindedir. Bu mahafil, İngiliz Başvekilinin geçen cuma günü, böyle bir konferansın içtimaı hakkında Avam kamarasında vaki olan beyanatını bu şekilde tefsir ediyorlar. Konferansın biri siyasî, diğeri iktisadî iki türlü hazırlık safhası vardır. Siyasî safha, Münih konferansının ifade ettiği «Yatıştırma siyaseti» ile ifade edilebilir. Fakat salâhiyettar mahafil, geçen eylûlde harbin önüne geçen bu siyasetin Avrupada bir salâh husulüne imkân vermediğini kaydediyor ve B. Chamberlainin son günlerde Berlin ile Romaya karşı daha katî bir vaziyet aldığını ilâve ediyorlar.

İktisadî cepheye gelince, totaliter devletlerin dinamizmi o derecededir ki, bunu suya düşürmek ancak ona karşı oyalama kuvveti daha fazla olan bir dinamizm koymakla mümkün olabilir. Siyasî ve iktisadî teşriki mesaî ile mukarenet usulü, Dr. Şahtın ve başlıca mesaî arkadaşlarının Rayhşbanktan uzaklaştırılmasile pek ağır bir darbe yemiştir.

Londranın malî mahafili, İngiltere, Fransa ve Birleşik Amerika hükûmetleri arasında totaliter devletleri de buna iştirake sevkedecek bir refah temini fikrine meylediyor.

O zaman totaliter devletler, bugünkü mücadelede en belli başlı silâhları olan kapalı ekonomiden feragat etmeğe mecbur kalacaklardır.

İngiltere, Fransa ve Amerikanın dünyada mevcud altınların yüzde doksanını ve dünya ham maddelerinin yüzde seksenini ellerinde bulundurmaları keyfiyeti, bu fikre önayak olanları demokrat devletler gümrük tarifelerile beraber, paraları için de sabit bir formül tesis ettikleri takdirde aralarında misli görülmemiş bir refah ve eşya mübadelesi temin edecekleri neticesine varmağa sevketmektedir.

Sabit paritéler tesisi, altın stoklarının müştereken istimalini icab ettirecektir. Fakat bu hal hiç bir tehlikeyi tazammün etmiyeceği gibi bugün mevcud olan tehlikeleri de ortadan kaldıracaktır. Çünkü ihtikâr, buna benzir muazzam vasıtaları bulunmadığı cihetle fiilen ortadan kalkacaktır.

Kambiyoların sabitliği, derhal işlerin tekrar başlaması ve bankaların müstahsillere geniş krediler açmalarını temin edecektir.

İktisadcılar, böyle bir fikrin dolar ile sterlin arasında paritéyi tesbit için, evvelki teşebbüslerin ademi muvaffakıyeti nazarı itibare alınırsa pek çetin bir mücadeleye sebebiyet vereceğini saklamıyorlar.

Balkan antantı paktının müddeti temdid edilecek

Konsey, Bükreş toplantısında mühim bazı meseleleri müzakere edecek

Atina 13 (A.A.) — Başvekil ve Hariciye Nazırı yeni Balkan antantı daimî konseyine iştirak etmek üzere, çarşamba akşamı Atinadan, perşembe akşamı da Selânikten hareket edecektir. General Metaksas, yolda bir gün Belgradda kalacaktır.

Bükreş 13 (A.A.) — Havas ajansı bildiriyor:

Balkan antantı konseyinin önümüzdeki toplantısı Bükreşte 20 şubatta yapılacaktır. Toplantıya Romanya Hariciye Nazırı Gafenko riyaset edecektir. İçtimaın hedefi Balkan antantına dahil bulunan devletlerin harekelerini telif etmek ve bu memleketler arasındaki tesanüdü kuvvetlendirmektir. İçtima programında şu meseleler vardır:

1 — Balkan antantı paktı müddetinin artırılması.

2 — Balkan antantı devletlerinin komşularile ve bilhassa Macaristanla olan münasebetleri.

3 — Münihdenberi Bulgaristanda muahedelerin tadili propagandasının canlanması üzerine ortaya çıkan meseleler.

4 — Enternasyonal vaziyetin tedkiki.

5 — Balkanlara müteallik mevzii birçok iktisadî meseleler.

6 — Silâhsızlanma siyaseti lehinde Amerika Reisicümhuru Roosevelt nezdinde teşebbüslerde bulunulması yolunda Norveç Hariciye Nazırı tarafından yapılan teklife karşı müşterek bir hattı hareket tayini.

7 — Franko İspanyası meselesinde müşterek bir vaziyet alınması.

8 — Lâhaye adâlet divanına Negeleskonun yerine bir namzed gösterilmesi. Bu namzedin Politis olması muhtemeldir.

Akdenizde hasıl olan gergin vaziyet üzerine Romanya şimdilik bir sükûnet devresi geçirmektedir. Romanya Hariciye Nazırı, Almanyanın şarktaki sulh arzusundan istifade ederek Bükreşle Berlin arasında gerginlik doğuran ihtilâflı bazı meseleleri halletmeğe muvaffak olmuştur. Almanya ile münasebetleri görünüşte iyi olmakla beraber Romanya Macaristan tarafından ciddî tehdidlere maruz bulunduğunu hisseylemektedir.

Sert içkilerle mücadeleye doğru

Hafif içkilerden biranın şişesi 20 kuruşa satılacak

Ankara 13 (Telefonla) — Devlet ziraat işletmesi kurumu biradan alınmakta olan inhisar resminin indirilmesini Gümrük İnhisarlar Vekâletinden istemiştir. Vekâlet kurumun bu talebini tedkik etmektedir. Sert içkilerle mücadele, Dr. Refik Saydam hükûmetinin programında yer almış maddelerden biridir. Buna bakarak kurumun bu talebinin hafif içkilerin taammümünü tervicen kabul olunacağı umuluyor. Bu takdirde biranın litresi perakende olarak (Şişesi) 20 kuruşa satılabilecektir.

Maaş vermiyen azlık mektepleri

Ankara 13 (Telefon) — Maarif Vekâleti, bilhassa İstanbuldaki bazı azınlık mekteplerindeki muallimlerinin vaktinde maaş almamalarının tesbit olunması üzerine maarif müdürlüklerine bir tamim yapmış ve maaşların vaktinde tediyesi için katî tedbir alınmasını istemiştir. Maaş vermiyen mektepler kapatılacaktır.

Beynelmilel hava nakliyatı kongresinde Türkiyeyi temsil edecek heyet

Ankara 13 (Telefonla) — 21 şubatta Londrada toplanacak olan beynelmilel hava nakliyatı kongresinde hükûmetimizi temsil edecek olan Gümrükler umum müdürü B. Mahmut Nedim Gündüzalp ile Maliye Vekâleti varidat umum müdür muavini B. Nihat Âli Üçüncü İstanbula hareket etmişlerdir. Beynelmilel kongrede tayyarelerde kullanılacak benzinle yağların gümrük resmile sair vergilerden muaf olarak tayyarelere verilmesi mevzuu görüşülecektir.

Kütahyada büyük elektrik santralı

Mütehassıs heyet santral için üç yer tesbit etti

Ankara 13 (Telefonla) — Kütahyada yapılacak büyük elektrik santralının yerini tesbit etmek üzere Kütahyaya gitmiş olan mütehassıs heyet tedkiklerini bitirerek buraya dönmüş ve raporunu hazırlamağa başlamıştır. Rapor birkaç gün içinde alâkadar makamlara verilecektir. Öğrendiğime göre heyet santral için üç yer tesbit etmiştir. Bu yerlerden birisi şehrin hemen yakınında, ikisi de 15 kilometre kadar ilerisinde bulunmaktadır. Alâkadar makamlar bu yerlerden birini seçecektir.

İnhisarlara memur alınmayacak

Ankara 13 (Telefonla) — Ücret alan devlet memurları için hazırlanmış ve kamutay bütçe encümeninde tedkik edilmiş olan yeni barem kanunu projesi, İnhisarlar umum müdürlüğü memurlarını da şümul çerçevesine almaktadır. Bugünkü ücret şartlarına göre alınacak memurlar için proje yürürlüğe girdiği zaman yeni hükümler koymıya mecburiyet hasıl olacağından Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti, İnhisarlar umum müdürlüğüne bir emir göndererek projenin tatbikine kadar yeni memur alınmamasını bildirmiştir.

Fransaya geçen İspanyol mültecileri

Paris 14 — Fransaya kaçmış olan İspanyol mültecilerinin adedi takriben 350,000 kişi tahmin edilmektedir. Bunlardan 50,000 kişi İspanyaya dönmek arzusunu izhar etmişlerdir.

Çinde muharebeler

Japonlar 8 inci Çin ordusunu muhasara ediyorlar

Tokyo 13 (A.A.) — Japon ordusu, şimdi sekizinci Çin ordusunu teşkil eden eski komünist ordusundan 70 bin kişiyi muhasara için harekete geçmiştir. Bunlar Hopoi ile Şantung hududunda üç mühim mevkii ele geçirmişlerdir. Çin kuvvetlerinin üç taraftan muhasara edildiği bildiriliyor.

Almanyanın ırk nazariyesine hücum

New - York 13 (A.A.) — Amerika Ziraat Nazırı Wallace, burada söylediği bir nutukta Almanyanın ırkçılık nazariyelerine şiddetle hücum ederek bu nazariyelerin ilmî bir sahtekârlık olduğunu söylemiş ve Almanyayı gençliğe ilim maskesi arkasında yalan propagandalar yapmakla ve dolayısile milletin entelektüel seviyesini düşürmekle ittiham eylemi

Filistinde vaziyet

24 saat zarfında 3 yahudi öldürüldü

Kudüs 13 (A.A.) — edhişçiler, nektedirler. faaliyetlerine devam Yahudilerden Son 24 saat zarfın[illegible]t kişi yaralanüç kişi öldürülmü[illegible]mıştır. afad'da bir Yahuİngiliz kıtaşüş olan bir çeteye di polisini erdir.

zayiat ver[illegible]A.) — Hayfa askerî *Kudü*edi Arabı idama ve bir mahkeebbet küreğe mahkûm Arab[illegible]etm

nemencioğlu bu akşam karaya hareket edecek

arimize döndüğünü yazdığımız iciye Vekâleti umumî kâtibi B. man Menemencioğlu bu akşamki renle Ankaraya gidecektir.

AKŞAMDAN AKŞAMA

Habbeciler ve Kubbeciler

«Cep tekvimi» şairlerinin inkırazından sonra başka bir edebî mektepin zuhur ettiğini karilerime bildirmiştim. Üç beş kelimeyi bazan üç satır halinde sıralayıvererek hemen edib olmak yolunu tutan bu şiir mesleğinin mensuplarına, habbe kadar bir sözle bir şöhret kubbesi kurmak istedikleri için «Habbeciler» ismini muvafık buluyorum. Bilmem efkârı umumiyemiz bunu münasib görecek mi? «Habbeciler» ismi de «Cep takvimi şuerası» gibi, edebiyat tarihimize mal olacak mı? (Bunların takdirkâr münekkidlerine de Kubbeciler denebilir.)

Geri kafalılığıma hükmedilmesin: Ben, şiiri - tekerlemeden ayırarak - yüksek hislerin ifadesi sayanlardanım. Ezeldenberi bu tefrik vardır. Köylerde bile böyledir. Şiir, ebede kadar, zaman içre ve mekân içre bu ulvî vasfını muhafaza edecektir.

Şayed:

Keşkekçinin
Keşkeklenmiş
Keşkek kepçesi!

Tarzındaki acayip lâflar evvelce söylenmemiş olsaydı, şimdi aramızdan bir ortamektep çocuğu çıkarak bunları bu şekilde karalasaydı:

— İşte, büyük bir istidad yetişiyor... Bakınız, üzerine keşkek bulaşmış bir kepçeyi ne güzel tasvire muvaffak oldu... Hattâ tencerenin içindeki yemeğin hışır hışır ezilmesi bile samiada canlanıyor!... - diye metheden (ve bunu ciddî yapan) münekkidlerimiz, estedlerimiz zuhur edecekti.

Şiir, bir ruh iktidarı işidir; kulağa çalınınca hayran bırakıcı olması gerektir. (Kendisile alay ettirici değil.) Bizzat şair bile onu bir kere doğurduktan sonra bir benzerini yazmak için aciz duyar. Nazireler, orijinalin yanında altına kıyasla bakır gibi kalır...

Habbeciler'in «şiirlerini» görenler ise, puflayan kahkahasını zaptettikten sonra:

— Böyle tekerlemelerden bir gün içinde bir divan yazarım!... - diye bu kadar ucuzlıyan şairliğe toptancı talip çıkıyor.

Yanında bunları okuduğumuz yetmişlik bir nüktedan bayan:

— Ben irticalen bile söylerim - deyip başladı:

NEZLE
Yine oldum nezle.
Aksırdım, öksürdüm.
Ah geçmedi, geçmedi,
Kapıdan sevgilim.

Hakikaten nezleydi ve oğlunun gelmesini bekliyordu. Bu «manzume» o halinin ifadesini anlatıyor işte!!...

Gözünü odanın bir tarafına çevirerek o ihtisasını da bir solukta söyleyiverdi:

SICAK
Soba yanıyor harıl harıl,
Yazık değil mi bu kömürlere?
Madem ki cehennemde yanacaklar var
Neye şimdiden kullanmamalı
Bunları kok yerine?

Ve daha da söyledi... Amma hepsini sıralamağa hacet yok sanırım... Zira, siz de, o da, öteki de, hepimiz ayni tarzda yumurtalar yumurtlayabiliriz... Hem de istediğimiz kadar...

Şairlik eskiden necib, asîl birşeydi; o cevherle doğanla hastı... Habbeciler ise onu demokratlaştırdılar, eksik olmasınlar... (Hayır, demokratlık mukaddes bir kelimedir; onu bu mevkide kullanmıyalım.) Şiiri ayağa düşürdüler...

Anlaşılıyor ki prensipleri şu: Her hangi bir tahassüsünü en kısa yoldan, usul, kaide ve taşannu iğlakına düşmeden söyliyeceksin...

Peki amma, öyleyse, o üç beş satıra da» ne ihtiyaç var?... Daha basitleştirelim, daha zübbeleştirelim... Meselâ bir hecelik şiirler yazabiliriz: «Ah!» (Bu manzumenin ismi: Teessüf)... «Of!» (Serlevhası: Bıtkınlık)... «Yuf!» (Bunun sernamesi de: İnkisar!)...

Küçüle, ufala, Habbecilerin arkasından böyle şiirler yazılacağa benziyor... Gidiş o gidiş...

(Vâ - Nû)

Not:
Şahsının, babasının ve biraderinin irfanını takdir ettiğim dostum Nurullah Ataç'ı «Şöhret vurguncuları» diye yazdığım bir makalemle rencide ettiğim için müteessirim. Fakat hücum ona değildi; umumiyetle paradoksçuluğa idi. Onunsa, bu fantezisi, türlü yüksek evsafı arasında devede kulak kalır; esaslı kusurunu teşkil etmez.

Yukarıdaki «Kubbeciler» lâtifesi için de peşin olarak özür dilerim. **V. N.**

ŞEHİR HABERLERİ

Şehrin güzelliği

Âbideler etrafındaki binalar ayni üslûpta olacak

Eminönü meydanının açılması münasebetile meydanın etrafında yapılacak yeni binaların Yenicaminin mimarî tarzına uygun olması muvafık görülmüştü. Şehirde etrafları açılacak diğer âbidelerde de aynı esasa riayet edilecektir. Bunun şehre bir güzellik vereceği tahmin edilmektedir. İmar müdürlüğü B. Prostun plânına göre açılacak meydanlarda kurulacak yeni binaların tâbi olacakları mimarî üslubünü tesbit etmekle meşguldür. Bu arada bilhassa Süleymaniye camisinin civarile uğraşılmaktadır.

Cihangir yollarının yenileştirilmesi işi müteahhide ihale edildi

Daimî encümen dünkü toplantısında Üsküdar - Şile yolunu ihale etmiştir. Bundan başka Vali ve Belediye Reisi Dr. B. Lûtfi Kırdar, Cihangir gibi şehrin en güzel bir semtinde caddelerin kaldırımsız kalmasını doğru bulmadığından bu caddeler de kaldırımlanmak üzere dün bir müteahhide ihale edilmiştir.

Yol vergisi

Bu sene tahsilâta fazla ehemmiyet verilecek

Yol mükellefiyeti tahakkuk zamanı gelmiştir. Vali, şehir meclisinde söylediği son nutkunda 30 küsûr bin kişinin yol mükellefiyeti haricinde kaldığını söylemişti.

Belediye, bu gibi hataların tekrarlanmaması için bu seneki yol vergisi tahsilâtına fazla ehemmiyet vermeğe karar vermiş ve yol mükellefiyetinin nasıl tahakkuk ettirilmesi lâzım geleceğini bir tamim ile mahalle mümessillerine bildirmiştir.

Karilerimizin mektupları

Nizamlar, bir sistem dahilinde tatbik edilmeli; keyfî olarak değil...

Ben Kızıltoprakta Kayışdağı caddesi denilen ve Kuşdilinden Göztepeye doğru imtidad eden şosenin solunda tarlalar içinde yeni yapılmış evlerden birisinde oturuyorum. Ertafımız tarla ve çayırdan ibaret olması dolayısile cadde ve sokak namına bir şey yoktur. Hattâ 20 metre önümüzden geçen şosede - tenvirat namına bir tek feneri olmadığı gibi - tanzifattan da eser bulunmamaktadır. Bu itibarla henüz buralarda cadde, sokak, tenvirat ve tanzifat mevcud olmadığına göre belediye daha vaziilyed değil demektir.

Buna rağmen geçen gün nahiye müdür vekili olan emniyet komiseri maiyetile birlikte bir dolaşma yapıyor ve telle muhat vasi bahçemin kenarında telden atlamış bir kaç tavuğumu çayır üzerinde görerek not alıyor ve ertesi gün zabıt tanzim ettirip tel içinde kapalı tavuklarımı göre göre iki memur ikametgâhıma tebliğat yapıyor. Müddeti içinde, ertesi günü istida ile itirazım mesmu olmıyarak 5 lira da ceza tarh olunuyor. Zabıtai belediye talimatının ihtiva ettiği bütün hükümleri ve mevkii tabiklerini yakinen bilmediğimiz cihetle bu hükmün doğru olup olmadığını iddia etmeyeceğim. Şu kadar var ki: Mevzuatın akıl ve mantık haricine çıkmıyacağı celi bir hakikattir.

Belediye hizmetlerinin görüldüğü bir çok işlek semtlerde bile mesul memurların gözleri önünde tavuk horoz sürüyle dolaştığı halde ehemmiyet verilmiyor da dağ, bayır ortasında neden benimkiler ve bir komşumuzunki göze battı? Müracaatıma: «Onlardan da ceza alınacaktır.» dendi. Fakat doğru değil.

Bu gibi nizamlar, tesadüfi, keyfi olarak değil, bir sistem, intizam ve mantık dairesinde tatbik olunmalıdır. Ancak böylesinin faydası vardır. Tesadüfî tarzın ise, düşünülürse, pek çok mahzurları mevcuddur. Alâkadar makamların dikkatini celbederim.

Kızıltoprak Kayışdağı caddesinde 67 numarada Kâni Mutlu

Duvar altında kalan amele

Binanın yıkılması işine nezaret eden Osman mahkemeye verildi

Birkaç gün evvel Şişhane yokuşunda askerlik şubesinin yanındaki bina yıktırılırken duvarın birdenbire yıkılması üzerine Ali adında bir işçi enkaz altında kalmış ve ölmüştü.

Müddeiumumîlik tarafından yapılan tahkikat neticesinde binanın yıktırılması işine nezaret eden Ali Osman adında biri dikkatsizlik ve tedbirsizlikle ölüme sebebiyet vermek suçundan adliyeye teslim edilmiştir.

Dün Sultanahmed birinci sulh ceza mahkemesinde sorguya çekilen Ali Osman:

— Ben amele Aliye evvelâ duvarın üst tarafını yıkmasını söylemiştim. Fakat o, beni dinlememiş duvarın altını kazmış ve bu yüzden kaza olmuştur. Bunda kabahatim yoktur.

Demiştir. Ali Osman ikametgâha bağlanarak serbes bırakılmış, evrak aid olduğu mahkemeye verilmek üzere müddeiumumîliğe iade edilmiştir.

Belediye geliri

Tahsilât işleri için alınacak tedbirler görüşüldü

Belediye tahsil ve tahakkuk şubesi baş memurları dün Belediye muhasebe müdürü B. Muhtarın reisliğinde şehir meclisi salonunda toplanmıştır. Bu toplantıda Belediye merkez muhasebe teşkilâtı müdürlerile beraber muhasebe mürakipleri de hazır bulunmuştur. Belediye muhasebe müdürü, Belediye gelirlerinin noksansız olarak tahsil edilebilmesi için alınacak tedbirleri izah ederek memurları birçok noktalarda tenvir etmiş, bilhassa mükelleflerin maruz kaldıkları müşkilâtı anlatmıştır.

Aldığımız malûmata göre Belediye nüfus kesafeti az, binaları seyrek olan sahalarda mükelleflerin Belediye vergilerini ödemek üzere şubeye gitmek için birçok külfete katlandıklarını göz önünde bulundurarak önümüzdeki maliye senesinden itibaren Üsküdar, Emirgân, Sarıyer gibi yerlerdeki şubelerin emrine yeni tahsildarlar verecektir. Bu tahsildarlar bina, tanzifat gibi vergilerle diğer Belediye resimlerini tahsil edeceklerdir.

Anna Karenin piyesi

(Vâ-Nû) tarafından tercüme edildi

Muharrir arkadaşımız Vâlâ Nureddin Vâ-Nû, meşhur Rus edibi Lev Tolstoy'un piyes haline getirilmiş Anna Karenin eserini türkçeye tercüme etmiştir.

Şehir Tiyatrosunda rejisör Muhsin Ertuğrulun sahneye koyduğu bu pek güzel eser, bu hafta, cumartesiden itibaren, Tepebaşı Tiyatrosunda temsile başlanacaktır. Her ne cihetten bakılsa cidden harikulâde olan Anna Kareninin tiyatro repertuarımızda en rağbet gören eserler arasında olacağı tahmin edilmektedir.

Tino Rossi 20 şubatta geliyor

Meşhur sinema artisti Tino Rossi ile Mireille Ballinin İstanbula gelecekleri yazılmıştı. İki artist şimdi Atinadadır. Ayın yirmisine doğru İstanbula gelmeleri bekleniyor.

Sirkecide bir sinemada müstehcen mahiyette bir film bulundu

Evvelki akşam üzeri Sirkecide bir sinemada müstehcen mahiyette bir filim gösterildiği hakkında zabıtaya bir ihbar vaki olmuş, zabıta memurları tarafından makine dairesinde yapılan araştırmada âdabı umumiyeye muğayir bir filim bulunarak müsadere edilmiştir. Sorguya çekilen makinist Alber, bu filmi şahsî olarak satın aldığını, umuma göstermediğini iddia etmiştir.

Emniyet müdürlüğü, müsaadesiz ve müstehcen mahiyette filim bulunduran bu sinemayı mühürlemiş ve makinist Alberi adliyeye vermiştir.

İSTANBUL HAYATI

Erzurum portakalı da varmış!

Kıraathanede her masaya sokuluyor, elindeki geniş portakal sepetini müşterinin burnuna doğru uzatarak sesleniyor:

— Bayım! Portakal almıyacak mısınız?

Döne dolaşa nihayet bize de yaklaştı. Sepetin ucunu masanın kenarına iliştirip elile omuzuma vurdu:

— Bayım! Portakal alsanıza!

— İstememem.

Dedim. Sepeti masaya iyice yerleştirerek safiyetle boynunu büktü, ısrar etti:

— Portakallarım pek iyidir. Hepiniz alınız. Siz tatlı tatlı yersiniz, ben de ekmek parası kazanırım. Buraların yabancısıyım.

Kirden simsiyah olmuş parmaklarile tuttuğu bir dilim soyulmuş portakalı birer birer hepimizin ağzına uzatıyor, saf, acındırıcı tavırlarla ısrar ediyor:

— Şunu birer defa ısırınız da tadına bakınız. Şeker gibi değilse almayınız.

Arkadaşlardan biri sordu:

— Bunlar nerenin portakalı?

— Alanyanın bayım, Alanyanın.

Arkadaş, bize hafifçe göz kırparak:

— İstemem, dedi. Ben Alanya portakalı sevmem. Rize portakalı olsaydı alırdım.

Karşımızda bir çocuk safiyetile boyun büken adamın gözlerinde ânî bir zekâ şulesi parladı. Birez evvel tam bir Anadolu şivesile ağır ağır konuşurken birdenbire sesin tonu değişti. Köylü şivesi arasından sık sık Çeşmemeydanı argosu sırıtmağa başladı:

— Malın eyisini işte böyle erbabı bilür. O da var. Bende Rize portakalının danıskası var abicim.

İki elile sepeti karıştırdı, alttan çıkardığı beş altı portakalı masaya bıraktı. Bunlar da ötekilerin aynı idi. Bu defa başka bir arkadaş:

— Ben Dörtyol portakalını severim.

Dedi. Portakalcı yine müstehzi bir tebessümle başını salladı:

— Emredersin bayım! Bende her cins portakalın en iyisi bulunur. Al, sana da Dörtyoldan vereyim. Ben müşterilerimi mahzun etmek, aldatmak istemem.

Sepeti tekrar karıştırdı, yine ayni portakallardan dört tane ayırıp masaya koydu ve bu defa da benim yüzüme bakmağa başladı. Gülerek:

— Ben bunların hiç birini sevmem. Erzurum portakalı hoşuma gider amma, sende yoktur.

Dedim. Arkadaşlar gülüşürken portakalcı ciddî, mağrur bir tavırla elini sepete daldırdı:

— Bende yok mudur? Hımm... Senin gibi ağzının tadını bilen müşterilerim için ondan da bulundurum. Sana şimdi üç tane Erzurum portakalı çıkaracağım amma, fiati biraz pahalıdır. Tanesi on kuruşa. vereceksin.

Ayni sepetten çıkardığı ayni portakallardan üç tanesini de, komşusuna Avrupadan hediye getiren bir yeni zengin gururuyla bana uzattı. Bu kadar çene yarıştırdıktan sonra mecburen birer portakal aldık. Adam, paraları cebine atar atmaz sepetini aldı... Limon gibi ekşi portakallar dudaklarımızı buruştururken portakalcı çoktan savuşmuştu.

Cemal Refik

Bay Amca Tramvayda!..

— Yeni bir Belediye kararı öğrendim bay Amca, turistik bakımdan hiç fena değil:

... Ana caddelere lâvhalar asılacakmış, bu lâvhalara bakan bir yolcu...

... Yolun nereye gittiğini...
... Gideceği yerin kaç kilometre uzakta olduğunu öğrenecekmiş!...

B. A. — Galiba boşuna masraf!...
— ?...
B. A. — Meselâ insan Harbiyeye yaklaştığını lâvhaya lüzum kalmadan,

Orozdibak mağazasından tehdile para istendi

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

— Bir hafta evvel maznun Lûtfi mağazaya geldi ve bana bir istida göstererek: «Siz çifte defter kullanmak suretile vergi kaçakçılığı yapıyorsunuz. Ben bunu haber aldım. Şimdi istida ile bunu defterdarlığa ihbar edeceğim. Şu istidayı okuyunuz. Bunun bir nüsahası da bendedir. Eğer bana iki bin beş yüz lira vermezseniz ihbar istidasını defterdarlığa vereceğim.» dedi. Ben kendisine cumartesi günü gelmesini, o vakıt cevab vereceğimi söyledim. O gittikten sonra ertesi günü muhasebeci Niko ile beraber defterdarlığa giderek keyfiyeti anlattım. İşi pazartesiye kadar talik etmemi, o zamana kadar zabıta marifetile maznunu cürmümeşhud halinde yakalattırmak üzere tertibat alacaklarını söylediler.

Cumartesi günü komiser B. Saffetle B. Alişan mağazaya geldiler, 250 liranın numaralarını tesbit ettik. Biraz sonra Lûtfi geldi, parayı isteyince şimdilik 250 lira hazırladığımızı, mütebakisini de pazartesi vereceğimizi söyledim. Bunu kabul etmedi ve; «pazartesi günü 1250 lira verirsiniz. Mütebakısini de her ay parça parça sizden alırım.» dedi ve gitti. Bunun üzerine polislerle beraber 1250 liranın numaralarını tesbit edip kasaya koyduk. Pazartesi günü komiserler ve polisler de gelip tertibat aldılar. Saat on bir sıralarında Lûtfi mağazaya geldi, evvelce numaraları tesbit edilen 1250 lirayı kendisine verdik. Lûtfi kapıdan çıkarken polisler kendisini yakaladılar.

Maznun Lûtfi bu iddiaya karşı şunları söyledi:

— Ben bu ticarethanenin vergi kaçakçılığı yaptığını haber almıştım. Keyfiyeti defterdarlığa ihbar etmeğe karar verdim. Fakat bunu daha iyi tesbit etmek için ticarethaneye gidip ne suretle defter tuttuklarını sordum. Bunlar kaçakçılık yaptıklarını duyduğumu anlayınca suçlarını kapatmak için bana para teklif ettiler. Ben hiddetlenip çıktım. Fakat sonradan, bu parayı da alıp defterdarlığa vermek suretile iddiamı kuvvetlendirmek daha muvafık olduğunu düşünerek bugün tekrar mağazaya gittim ve verdikleri 1250 lirayı aldım. Kapıdan çıkarken polisler yakaladılar. Ben bunu fena bir maksadla yapmamıştım.

Bundan sonra şahit olarak dinlenen komiser B. Saffet, komiser B. Alişan, polis B. Necmeddin, ticarethane muhasebecisi Niko da hadiseyi müdürün söylediği şekilde anlattılar. Neticede mahkeme, ticarethane müdürünün müracaatı üzerine defterdarlıkta tahkikata el koyan maliye müfettişi B. Şakirin de şahit sıfatile çağırılıp dinlenmesine karar verdi ve Lûtfi tevkif edilerek tevkifhaneye gönderildi. Muhakemeye bu ayın 17 nci günü devam edilecektir.

Amerika donanması

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

«Bugünkü vaziyet karşısında kâfi derecede müdafaa kuvvetlerinin muhafazası her hükûmet için mukaddes bir vazifedir. Muslihane anlaşmalarla halledilemiyecek beynelmilel ihtilâflar mevcud olmadığına kaniiz. Fakat sulh içinde yaşamak isteyen milletleri diğer milletlerin hareketleri neticesinde (Amerikayı) harbe sürükliyecek ahval zuhur edebileceğini de biliyoruz.»

Almanyaya şiddetli bir hücum

Nevyork 13 (A.A.) — Alman ajansı bildiriyor:

Ziraat Nazırı B. Wallace dün bir nutkunda Almanyadaki rasist politikaya şiddetle hücum etmiştir.

Nevyork Times gazetesi, bu tenkidin B. İckesin Cleveland'da söylediği nutuktanberi Kabine âzası tarafından Almanya aleyhinde söylenmiş en şiddetli nutuk olduğunu kaydediyor.

Nazırlar sonra B. Jan Masaryck söz alarak orta Avrupadaki karanlık vaziyeti çizmiş ve Sovyetler birliği ile Amerikanın da iştirak edeceği beynelmilel bir konferansın toplanmasını teklif etmiştir.

Mevzuu görüşülecektir.

Iplikçi hanı cinayeti

Eniştesini öldürmekten maznun Alinin muhakemesine başlandı

Çarşıkapıda İplikçi hanında eniştesi Ahmedi bıçakla öldürmekten maznun Ali ile kendisine cinayette yardım etmekten maznun hemşiresi Fatma ve karısı Fatma Eminenin muhakemelerine dün ağır ceza mahkemesinde başlanmıştır.

Yapılan tahkikata göre Akmedle karısı Fatma geçimsizlik yüzünden mahkeme kararile boşanmışlar fakat evrak henüz temyiz mahkemesinde iken Ahmed tekrar karısile barışmak istemiştir. Kadın bunu kabul etmeyince bir gün Ahmed kayınbiraderi Alinin ardıyesine giderek:

— Senin karınla hemşiren randevu evine devam ediyorlar.

Demiş, küfretmiş, bundan hiddetlenen Ali de gece eve gidip karısı Fatma Emine ile, Ahmedden boşanan kızkardeşi Fatmayı alıp Ahmedin İplikçi hanındaki odasına götürmüştür. Orada Ali eniştesine:

— İşte hemşiremle karımı getirdim. Gündüz bunlar hakkında söylediklerini şimdi yanlarında tekrarla bakalım.

Demiş ve bu yüzden çıkan kavgada Fatma eski kocası Ahmedi arkadan yakalamış, Ahmed kurtulup kaçarken Fatma Emine önüne bir sandalye fırlatıp onu yere düşürmüş ve Ali de arkadan yetişerek bıçakla Ahmedi yaralamıştır. Ahmed bilâhare hastanede ölmüştür.

Dün yapılan muhakemede maznun Ali vakanın ilk kısımlarını yukarıda yazdığımız şekilde anlattıktan sonra:

— Ahmedle odabaşı Hüseyin üzerime hücum ettiler. Ahmedle ben yere yuvarlandık. Fakat ben onu vurmadım. Benim bıçağım yoktur. Kadınlar da bu kavgaya karışmadılar.

Demiştir. Diğer maznun Fatma ile Fatma Emine de Alinin sözlerini tekrarlamışlar ve kavgaya karışmadıklarını iddia etmişlerdir. Şahidlerin çağırılması için muhakeme başka güne bırakılmıştır.

Yeni Mecliste 23 mebus fazla olacak

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

Fazlalık gösteren vilâyetler şunlardır:

Ankara 1, Aydın 1, Bingöl 2, Bitlis 2, Çanakkale 1, Çorum 1, Edirne 1, Hakkâri 1, İçel 1, İzmir 1, Kars 1, Kırklareli 2, Kocaeli 1, Malatya 1, Manisa 1, Ordu 1, Rize 6, Seyhan 1, Sivas 1, Tokat 1, Trabzon 1, Tunceli 3, Yozgat 1.

Bu vaziyete göre 33 mebusluk fazla görünüyorsa da şu vilâyetlerde de mebus sayısı azalmıştır.

Antalya 1, Çoruh 4, Denizli 1, Erzurum 1, Muş 2, Urfa 1.

Bu noksanlar daha çok mülkî teşkilâttaki değişikliklerden doğmuştur. Ezcümle Çoruh vilâyetinin son teşkilâtta bazı kazaları Rize vilâyetine bağlanmıştır. Erzurum vilâyetinin Yusufeli kazası da başka vilâyete verilmiştir. Muş vilâyetinin bazı kazalarile Bitlis vilâyeti yeniden kurulmuştur. Fakat, bunlar katî ve kanunî neticeler değildir. Bu netice, ancak defterler üzerinde vaki olacak itirazlar ve bu itirazlar üzerine teftiş heyetlerince ve mahkemelerce verilecek son kararlarla kanunî ve hakikî şeklini alacaktır.

Büyük Millet Meclisinin beşinci devresine 57 intihap dairesinden 399 mebus seçilmiştir. Bu seçimde intihap dairesi sayısı 62 olmuştur. Her hangi bir suretle değişmediği takdirde bu 62 intihap dairesinden 23 fazlasile 422 mebus seçilecektir. Evvelce de bildirdiğim gibi bu mebus seçiminde, mebus intihabı kanununun hükümleri dairesinde vilâyetlerin çıkaracakları mebus adedi nisbetinde Cümhuriyet Halk Partisince mebus namzedi gösterilecektir. Ancak bir kaç vilâyette müstakil mebusluklar için boş yer bırakılacaktır.

Yeni Yugoslav Hariciye Nazırı Belgrada geldi

Belgrad 13 (A.A.) — Yeni Hariciye Nazırı B. Tsinkar Markevictch, dün akşam Berlinden gelmiştir.

İnfilâkla parçalanan balıkçı gemisi tahkikatı

İnfilâk hava tüpü yerine oksijen tüpü verilmesinden olmuş

Geçenlerde limandan balık yükleyip hareket edeceği sırada makinesinde infilâk vukua gelerek batan ve makinisti Niko da bu kazada boğulan Yunan bandıralı Deli Yorgi gemisinin batması etrafında müddeiumumilikçe yapılan tahkikat ikmal edilmiştir. Tahkikat neticesinde makinede gaz tazyiki için hava tüpü yerine oksijen tüpü kullanılması yüzünden infilâkın vukubulduğu anlaşılmıştır. Bunun üzerine, oksijen ve hava tüpleri dolduran atelye sahiplerinden Fuad ve Ohannes adlarında iki kişi hakkında kanunî takibata girişilmiştir.

Yapılan iddiaya nazaran geminin makinisti, Fuadla Ohannesin bulundukları atelyeye hava tüpü sipariş etmiş fakat bunlar hava tüpü yerine oksijen tüpü vermişlerdir. Makinist de bunu hava tüpü zannile makineye koymuş ve infilâk olmuştur.

Fuadla Ohannes evraklarile birlikte sorgu hâkimine verilmişler ve isticvaplarına başlanmıştır.

Anadolu Selçukları hakkında konferans

Bu akşam saat 20,30 da Eminönü Halkevinin Cağaloğlundaki merkez salonunda üniversite edebiyat fakültesi tarih doçenti bay Mükrimin Halil tarafından (Anadolu Selçukları) mevzulu bir konferans verilecektir. Konferans için davetiye yoktur. Herkes gidebilecektir.

Ankara Borsası

13 — 2 — 1939

Esham ve Tahvilât

Türk borcu I Peşin	19,275
Türk borcu II Peşin	19,25
Türk borcu III Peşin	19,25
1965	19,65
Sivas - Erzurum I	19,15
Sivas - Erzurum II	19,10
Sivas - Erzurum III	19,125
Merkez Bankası	109,50
Anadolu Demiryolu % 60 peşin	23,70
Aslan Eskihisar çimentosu	9,—

PARA ve ÇEKLER (Kapanış fiatleri)

Londra	1 Sterlin	5,93
New-York	100 Dolar	126,55,75
Paris	100 Frank	3,35,25
Milâno	100 Liret	6,65,75
Cenevre	100 İsviçre Fr.	28,68,25
Amsterdam	100 Florin	68,05,25
Berlin	100 Rayhşmark	50,78,25
Brüksel	100 Belga	21,23
Atina	100 Drahmi	1,08,25
Sofya	100 Leva	1,56
Prag	100 Çekoslovak Kr.	4,32,75
Madrid	100 Pezeta	5,93
Varşova	100 Zloti	23,90,25
Budapeşte	100 Pengo	24,96,75
Bükreş	100 Ley	0,905
Belgrad	100 Dinar	2.82
Yokohama	100 Yen	34,62
Stokholm	100 İsveç Kr.	30,555
Moskova	100 Ruble	23,87,25

Yeşilayın çayı

Yeşilay ve gençliği senelik çaylarını 18 şubat cumartesi günü saat on beşten yirmiye kadar Tepebaşı Garden salonlarında vereceklerdir. Çayda Yeşilay ailesi ve Yeşilay ülküsünü sevenler bulunacaktır.

Çocuk Esirgeme Kurumu Umumi Merkezinden:

«Ankarada Çocuk Esirgeme Kurumunun Çocuk Bahçesi öğretmenliği açıktır. Ücret yüz liradır. Sporla meşgul olmuş öğretmenler tercihan alınacaktır. İstiyenlerin hal tercümelerile Ankarada Çocuk Esirgeme kurumu Umumi merkezine müracaatları.»

13/2/939 Pazartesi günü İstanbul Halinde toptan satılan yaş meyva ve sebze fiatleri:

Cinsi		En aşağı Kr. S.	En yukarı Kr. S.
Bakla	Kilo	30 —	33 —
Araka	»	30 —	32 —
Bezelye	»	30 —	35 —
Lâhana	»	1 25	2 —
Pırasa	»	1 50	2 —
Ispanak	»	2 —	3 —
Yerelması	»	4 —	5 —
Şalgam	»	2 —	2 50
Patates	»	6 —	7 —
Havuç	»	2 —	2 50
Kereviz kök	»	4 —	5 —
» yaprak	demet	2 —	3 50
Enginar	Adet	8 —	15 —
Karnabahar	»	5 —	17 —
Yeşil salata	100 »	30 —	70 —
Pancar	Demet	2 50	3 —
Maydanoz	»	— 40	— 60
Dereotu	»	— 40	— 60
Nane	»	— 50	— 75
Kırmızı turp	»	— 75	1 —
Bayır turpu	»	1 —	1 50
Taze soğan	»	1 25	1 50
Sarmısak	»	1 —	1 50
Elma Amasya	Kilo	12 —	50 —
» Ferik	»	12 —	20 —
» İnebolu	»	7 —	16 —
» Gümüşhane	»	20 —	25 —
» İngiliz Taraklı	»	10 —	14 —
Armud İnebolu	»	8 —	10 —
Kestane	»	8 —	12 —
Ayva	»	8 —	14 —
Balkabağı	»	4 —	6 —
Kestane kabağı	»	4 —	5 —
Ağaç kavunu	Adet	4 —	7 —
Yerli limon	100 »	200 —	350 —
Ecnebi limon	100 »	180 —	300 —
Portakal Dörtyol	36 Paket	240 —	250 —
» »	64 »	300 —	325 —
» »	80 »	200 —	225 —
» »	100 »	180 —	210 —
» »	150 »	180 —	210 —
» Alanya	64 »	320 —	370 —
» »	80 »	280 —	300 —
» »	100 »	200 —	250 —
» Fenike	160 »	450 —	500 —
» »	200 »	450 —	500 —
» Mersin Yafası	120 »	850 —	900 —
» »	160 »	800 —	850 —
» »	200 »	750 —	800 —
Mandalina Bodrum	100 Adet	250 —	300 —

SON HABER
BÜTÜN DÜNYA MATBUATININ SENENİN EN İYİ FİLMİ OLDUĞUNDA MÜTTEFİK OLDUKLARI LEO JOANNON'UN
AK DENİZ KORSANLARI
İSMİNDEKİ GÜZEL FİLMİ
1939 SENESİ BÜYÜK MÜKÂFATINI KAZANDI

Tepebaşı Dramı kısmı
Gece saat 20,30 da
BÜYÜK HALA
4 perde

TURAN TİYATROSU
Bu akşam Ertuğrul Sadi Tek ve arkadaşları
İTAAT İLÂMI
Vodvil 3 P.
15 Şubat çarşamba günü akşamı Hamiyet Yüceses ve arkadaşları

HALK OPERET
Bu akşam saat 9 da
ESKİ HAMAM ESKİ TAS
Operet 3 perde
Pek yakında
«Juliya Joe»
Yeni ve büyük Bale heyeti

Bu perşembe akşamı SARAY sineması
Yeni ve Muazzam bir deniz filmi daha gösteriyor.
PIERRE FRESNAY ve NADINE VOGEL
tarafından yaratılmış ve Fransız ve İngiliz Akdeniz filolarile 8 Alman denizaltı gemisinin iştirakile filme alınmış
AKDENİZ KORSANLARI
Şaheseri başlıyor. Halihazır vakayiine dair mevzulu bir Fransız Filmi.

Yarın Akşam TURAN Tiyatrosunda
Ses Kraliçesi HAMİYET YÜCESES ve saz arkadaşları, ERTUĞRUL SADİ TEK ve Heyeti temsiliyesi birlikte KAYNANAM
Vodvil 3 Perde
Fiatlarda zam yoktur. Tafsilât el ilânlarında
Tel: 22127

Öldüren Aşk!... Aşkı ve Ölümü getiren kadın!...
MARIE BELL
JEAN RICHEIPIN'in ölmez Büyük eseri:
MEŞUM KADIN
Filminde görülecektir. Bu Cuma Akşamı
TAKSİM sinemasında

BORSA KIRAATHANESİNDE
İÇKİSİZ AİLE SAZI
Bu akşam Kemani SADİ idaresinde mükemmel saz heyetile birlikte
BAYAN MUALLA
Ve az zamanda halkın takdirini kazanan yeni bir yıldız
BAYAN MENŞURE

Bu akşam İPEK sinemasında

FİLME ÇEKİLEN ve SİNEMADA GÖSTERİLMESİ BU GÜNÜN EN BÜYÜK HÂDİSESİ OLAN
HEYECAN - FEDAKÂRLIK - VATANSEVERLİK hisleri arasında BÜYÜK BİR AŞK MACERASI
ATEŞ ÇEMBERİ
1938 senesinde yapılan EN MÜTHİŞ ve EN MUAZZAM Film insanı HEYECAN ve TEESSÜRDEN Titretecek Sahneler
Baş rollerde:
(BEN BİR CASUSTUM) Filminin Unutulmaz yaratıcısı Madeleine Karoll ve Henri Fonda
Sayın halkımızın dikkat nazarına:
AMERİKALI Rejisörlerinin iki sene evvel memleketimize gelerek ilerleyiş inkılâplarımızı, ATATÜRKÜN hususî hayatlarına dair tarihî ve ebedî kıymetli sahneler en salâhiyetli bilgilerle filme alıp Amerika Cümhurreisine takdim ettikleri
YENİ TÜRKİYE (Türkçe sözlü)
Filmi Amerikada TÜRKÇE SÖZLÜ olarak yaptırılmış ve memleketimize getirilmiş ve programımıza ilâve edilmiştir.

POLİTİKA

Ispanyada son vaziyet

İspanyada tam iki sene evvel Frankonun kuvvetleri, Madridin üzerine yürümüş, Üniversite mahallesine kadar girmiş ve şehri kısmen muhasara etmişti. Cümhurreisi Azana ile komünist, sosyalist ve anarşist partileri mensuplarından müteşekkil Kabine Madritte kalmağı tehlikeli bularak Valansiyaya göçetmişlerdi.

Madrit son dakikada devamlı mukavemet göstermiş ve bilâkis Valansiya bunun şimali ile Katalonya arasında Akdenize inerek bir koridor teşkil eden Frankonun karşısında ciddî tehlikede kalmıştır.

İspanyadaki sol hükûmetin gerek silâh ve mühimmat ve gerek efrat cihetinden en ziyade güvendiği Katalonya olduğundan burasının merkezi Barselona Valansiyadan göçetmişti. Frankonun geçen sene sonunda başlayan taarruzu üzerine Barselon sukut ettikten sonra sol hükûmet Fransa hududu civarındaki Geronaya nakletmişti. Burası da sukuta mahkûm olduktan sonra Fransaya iltica etmişti.

Cümhurreisi Azana artık mukavemete devamdan bir fayda çıkmayacağını anlamış ve Fransa ile İngilterenin müessir bir müdahalede bulunacaklarından ümidi kesmiş olduğundan hükûmetinden ayrılıp Fransada mülteci olarak yaşamağa karar vermiştir.

Fakat Başvekil Negrin ve arkadaşları Fransaya geldiklerine pişman olmuşlar ve tutunacak bir yer olmadığından 28 ay evvel biraktıkları Madride dönmüşlerdir. Sol hükûmetin kumandanlarından şimdiye kadar en ziyade mukavemet gösteren ve Madrit önünde Frankoyu durduran general Miajadır. Bu kumandan Katalonyaya tecrid edildiğindenberi Orta İspanyayı askerî idare altında bulundurmakta idi.

Binaenaleyh sol hükûmetin Madride dönmesi ve Başvekil ile Hariciye Nazırının sonuna kadar savaşa devam edeceğini ilân etmesi yeni bir vaziyet ihdas edecek değildir. Katalonyadaki mağlûp kuvvetlerin silâh ve tayyare gemilerini Orta İspanyaya denizden ve havadan göndermeyip Fransaya götürülmüş ve burada muattal kalmış olması telâş ile yapılan bir hata olduğundan birkaç Nazırın Madride gelmesinden bir fayda çıkmayacaktır. Son söz ve karar yalnız general Miajaya aittir. İhtimal bu kumandan Fransa ile İngilterenin tavassutta bulunacaklarını bekliyordu. Şimdi bu ümid de kesilmiştir. Orta İspanya, ya teslim, yahut mahvolmak şıklarından birini kabul etmek zarureti karşısında bulunuyor.

AKŞAM

Iktisadî meseleler

Ticaret anlaşmaları

Amerika ile aramızda yapılan ticaret anlaşması, henüz alâkadar dairelere gelmemiştir. Halbuki piyasada Amerikan anlaşmasını bekleyen iş adamları çoktur. Anlaşma metninin ne zaman gümrüklere tebliğ edileceği belli değildir. Buna merak edenler için öğrenilen malûmat şundan ibarettir. Amerika ile yaptığımız anlaşma henüz Amerika meclisi tarafından tasdik edilmemiştir. Amerikan mevzuatına göre, anlaşma tasdik edildikten ancak 45 gün sonra tatbik edilebilir. Bu malûmata göre Amerika anlaşmasının ne zaman tatbik edileceği belli değildir.

Türkiye - İtalya anlaşmasına gelince, iki memleket arasındaki ticarî münasebetler durgun bir devreye girmiştir. İthalât tacirlerimiz, İtalyadan mal almak için kontenjan beklemektedirler. İki memleket arasında ticarî tevazün başlamıştır. Halbuki iki ay evvel, kliring hesaplarında, biz, İtalyadan alacaklı mevkide bulunuyorduk. Kısmen pamuklu dokuma ithalâtı sayesinde, İtalyada bloke paralar kalmamıştır.

Son günlerde Türkiye - İngiltere arasında kliring üzerine artan muameleler piyasada büyük bir alâka uyandırmıştır.

Türkiye - Yunanistan arasında yeni yapılan ticaret anlaşması da, iki memleket arasındaki ticarî münasebetlerin inkişafına yardım etmektedir. Yeni anlaşma mucibince, Yunanistana diri hayvan ve hububat ihracatı artıyor.

Türkiye - Almanya ticarî münasebetleri en normal bir devreyi geçirmektedir. Şimdiye kadar klering münasebetlerinden dolayı ihracat tacirlerimiz Almanyadan şikâyet ederdi. Şimdi bu şikâyetler yok denecek derecede azalmıştır. Yalnız ihracat tacirleri (Almanyadaki fiatleri kontrol dairesinin, ihracat maddelerimizin fiatlerine karşı daha müsaid davranmasını istiyorlar.

Ankarada yeni yapılan ticaret anlaşması henüz alâkadar dairelere tebliğ edilmemiştir. Maamafih mevcud anlaşma şartları dahilinde bile İsveçle ticarî münasebetlerimiz inkişaf etmektedir.

Çekoslovakya hududlarının daralması, iki memleket arasındaki münasebetleri daraltmıştır.

Çekoslovakya bizden geçen sene olduğu kadar tütün ve kuru meyva, çavdar, deri almamıştır.

H. A

Vali rahatsız

Vali ve Belediye Reisi Dr. B. Lûtfi Kırdar, rahatsız olduğu için dün vilâyet ve Belediyeye gelmemiştir. Valinin Ankara seyahatinin bir iki gün geri kalması muhtemeldir.

Bir kadın evinde düşüp öldü

Karagümrükte Beyceğiz mahallesinde oturan Fatma adında bir kadın dün evinde dolaşırken birdenbire yüzükoyun düşmüş ve ölmüştür. Adliye doktoru B. Enver Karan tarafından yapılan muayenede kadının yüzünde ve boynunda şüpheli yara izleri görüldüğünden otopsi yapılmak üzere cesed morga kaldırılmıştır.

Sarhoş kadın mahkûm oldu

Hafize adında bir kadın Beyoğlunda sarhoş olarak bir otomobile binip Beşiktaşa gitmiş, orada da otomobilin camlarını kırmıştır. Hafize kendisini yakalamak isteyen polislere ve bekçiye de hakaret ettiğinden mahkemeye verilmiştir.

Dün asliye dördüncü ceza mahkemesinde yapılan muhakeme neticesinde Hafizenin suçu sabit olduğundan kırk gün hapsine, kırk lira da para cezası ödemesine karar verilmiştir.

Babıâli ve Ankara caddelerinde asfalt inşaat

Babıâli ve Ankara caddelerinin asfalt inşaatı Cağaloğluna kadar geldikten sonra kış mevsiminde asfaltın tutmaması yüzünden mart sonuna kadar tatil edilmişti.

Belediye müteahhide yaptığı bir tebliğde yalnız kaldırımların Sirkeciye kadar uzatılmasını bildirmişse de cadde üzerindeki elektrik kabloları henüz tanzim edilmediğinden bu inşaat da tehir edilmiştir. Elektrik kabloları tanzim edildikten sonra yaya kaldırım inşaatına devam edilecektir.

Üniversite talebeleri Avrupa seyahatinden döndüler

Sömestr tatilini geçirmek üzere, Bükreş, Varşova, Berlin, Münih, Viyana ve Peşteyi ziyaret ettikten sonra Atina ve Pireye uğrıyan üniversite gençlerinden mürekkeb bir kafile dün Besarabya vapurile şehrimize dönmüşlerdir.

Belediye memurları esnafa firma tavsiye edemiyecekler

Bazı Belediye memurlarının tüccar ve esnafa ölçü âletleri için bir takım firmalar tavsiye ettikleri görülmüştür. Belediye, bu gibi tavsiyelerin yapılmasını bir tamimle menetmiştir.

Bir Fransız muharririne göre Italya harbe girerse ancak altı ay dayanabilirmiş

Pariste çıkan İntransigeant gazetesi, İngiliz Başvekili B. Chamberlain'in Romayı ziyareti münasebetile muharrirlerinden Maurice Montabre'yi Romaya göndermişti. Uzun müddet muhabir sıfatile Romada kalmış olan Montabre Parise döndükten sonra bir makale serisi neşretmiştir. Muharririn makalelerinden bazı parçaları naklediyoruz

Romada tedkikler yapan İntransigeant muharriri diyor ki:

Geçen hafta İngiliz Nazırları şerefine Venedik sarayında verilen süvarede bulundum. Bir saatten fazla dört adım mesafeden B. Mussoliniyi tedkik ettim. B. Mussolini sıhhatli görünüyor. Spora meraklı olan Düçe ata biniyor, otomobil veya tayyare kullanıyor, ekseriya ski ile talimler yapıyor. Vücudça iyi olmakla beraber fikren çok meşgul olduğu derhal farkediliyor. Çehresi eski zamanlara nisbeten daha asık, hatları daha gergindir. Harekâtında daha fazla sinirlilik vardır. Gülüşünde, her hareketinde, bundan evvel yalnız hareket ettiği ve politikasını Almanya ile telife mecbur olmadığı zamanlardaki ferahlık, genişlik görülmüyor.

B. Mussolini evvelce yalnız İtalyaya aid meseleleri tedkik ediyordu. Gazetecileri kendisile birlikte Pontins bataklığında kurutulan yerler üzerindeki yeni şehirlere, yahud bir açılış resmine götürdüğü zaman mesud bir adam hali vardı. Halk ile arasında tam bir anlaşma olduğunu hissettiriyordu. Popülaritesi 9 mayıs 936 da, İmparatorluğu ilân ettiği akşam, son haddini bulmuştu. O akşam Venedik sarayı önünde toplanan halk arasında kadınlar heyecandan bayginlik geçiriyorlardı.

O akşam İtalyanlar, muvaffakiyetlerinden haklı surette iftihar duyarak ihtilâf devrinin katî surette kapandığı ve zabtedilen Habeşistanın servet kaynaklarının milleti zengin edeceği kanaatinde idi.

Halbuki o zamandanberi Roma - Berlin mihveri oldu. Bu mihver bir harb makinesidir. Bu suretle İtalyan tarihinin bir faslı kapandı, diğerinden çok farklı başka bir fasıl başladı.

Mussolini 1937 ilk kânunda, Almanyaya yaptığı seyahatten döndüğü zamandanberi değişmeğe başladı. Kendisile beraber faşist zimamdarları da hareketlerini tatil ettiler. Fransızlar artık beş para etmiyorlardı. Almanlar büyük devlet olmuşlardı. Almanlarla beraber dünya taksim edilecekti.

Lâtin hemşireler artık mevcud değildi. Bunun yerine arî kardeşler kaim olmuştu. Hitlerin nüfuzu yavaş yavaş bütün İtalyan resmî teşkilâtında hissedilmeğe başladı. Halk mukavemet ediyordu, çünkü Almanları hiç bir zaman sevmemişti. Bu bir vakıadır. Geçen hafta bu hissin baki olduğunu gördüm.

Harp fikirleri

Habeşistandan avuç dolusu altın toplanacağı beklenirken müfrit faşist mahfilleri tatlı hayallere dalıyorlardı. Bu mahfillerde deniyordu ki: «İtalya 8 milyon, Almanyada 12 milyon asker çıkarabilir ki ceman 20 milyon eder. Avrupada kim bu müdhiş kuvvete karşı durabilir?»

Bana denilecek ki: «Harb etmek çin harbtemeğe muktedir olmak lâzımdır. Kral Fransaya karşı seferberlik kabul etmiyecektir. Millet bize karşı yürümiyecektir. İtalya parasızdır. İbtidaî maddeden mahrumdur. Otarşi bu büyük boşlukları dolduramaz.»

Buna karşı şu cevabı veririm:

«— Faşizmin İmparator yaptığı İtalya kralının düşüncesini kimse bilmez. 922 de kral hükûmeti Mussoliniye tevdi etmeği kabul ettiği zaman memlekette ihtilâl sesleri vardı. Her tarafta anarşi hüküm sürüyordu. Cançekişmekte olan sanayie grevciler hâkimdiler. Felâketin önünü almak imkânsız görünüyordu. Halbuki bugün intizam, zabtu rapt hüküm sürüyor.

Kralın kimle olursa olsun, bilhassa Fransa ile bir harbe tarafdar olmadığı muhakkak gibidir. Fakat icabında nasıl bir yer tutacağını kimse bilemez. Ben hükûmetle hükümdar arasında ihtilâf olacağını tahmin etmiyorum. Kral, faşizm rejimi birdenbire ortadan kalkarsa karışıklıklar çıkacağını pek âlâ bilir.

Üç sınıf

Ya millet?... Millet üç sınıfa ayrılabilir: Gençler... Yani faşistler İşbaşına geçtikleri zaman 14 - 15 yaşında ve bugün 30 - 31 yaşında olanlar. Bunların büyük bir kısmı Fransız düşmanıdır. Mektebte kendilerine Fransayi hakir görmek talim edilmiştir. Fransanın Korsika ve Tunusu İtalyadan çaldığı, zecrî tedbirlerle İtalyanları öldürmek istediğini anlatmıştır. Bunlar bir harbe iştirâke hazırdırlar.

İkinci kısım 30 yaşından yukarı olanlardır. Bunlar Fransayi severler, Fransızca bilirler, Fransız edebiyatını tedkik etmişlerdir. Ekseriyet bunlardadır. Fakat bu ekseriyetin reyi yoktur. Harb olursa bunlar istemiyerek diğerlerini takib edeceklerdir.

Üçüncü kısım vaziyete göre şekil değiştirenlerdir. Bunlar icabında Fransız dostu, yahud Fransız düşmanı olacaklardır.»

İhtiyat levazımı

Muharrir İtalyan maliyesinin bozuk olduğunu işaret ettikten sonra şöyle devam ediyor:

Bir harb olursa İtalya çabuk bir galibiyet elde etmeğe çalışacaktır. B. Mussolini İtalyanın uzun bir harb için lâzım gelen vesaite malik olmadığını pek iyi bilir. Gerçe mühim miktarda ihtiyat levazımı depo edilmiştir. Hele benzin ve petrol stokunun altı aylık ihtiyaca kâfi gelebileceğini tahmin etmektedir. Fakat bu stok tükenmezden evvel başka büyük ihtiyaçlar başgösterecektir.

Hazinede 3 - 4 milyarlık altın vardır. Bu para harb ihtiyat akçesi telâkki ediliyor ve buna dokunulamıyor. Bununla her ihtiyaçtan evvel askerî ihtiyaçlar temin edilecektir. Esasen sulh zamanında bile ordu için olan imalâta imtiyazlı bir mevki verilmektedir.

Harb olursa yiyecek meselesi çabuk hâd bir safhaya girecektir. Almanyadan pek az yiyecek gelebilecektir.

Cephane hususunda da Almanya büyük yardımda bulunacak vaziyette değildir. Çünkü evvelâ o da ibtidaî madde hususunda sıkıntı içindedir. Saniyen silâhların kalibreleri İtalyanınkinin ayni değildir.

Harbiye müsteşarının sözleri

Hülâsa, B. Mussolini kazanmak emelile bir harb düşündüğü zaman bunun kısa olacağını göze almaktadır. İtalya Başvekili bunu bir çok defalar söylemiştir. Harbiye müsteşarı general Pariani de bu zeminde beyanatta bulunmuştur.

Bütün bunlar nazariye itibarile doğrudur. İtalyan askerleri, bilhassa tayyareleri büyük şiddetle saldıracaklardır. Fakat bununla Fransayi bir kaç hafta içinde ezmek arasında çok fark vardır.

Altı ay bir netice elde edemeyince o zaman İtalyanların maneviyatı bozulacak, memlekette açlık, levazım fıkdanı başlıyacak ve bunu inhidam takib edecektir. Şu halde hedefimiz şu olmalıdır: İlk şiddetli darbelerin önünü almak, Alman müttefikine rağmen ilk altı ay iyi mukavemet göstermek...

GÜNÜN ANSİKLOPEDİSİ

Millî mücadelede kahramanlık gösteren Maraş'ın tarihçesi

Maraşın kurtuluşu ayın on birinde kutlandı. Bu, yalnız o vilâyetimizde değil, bütün memleketimizde iftiharla anılacak şanlı bir maceradır.

Cihan harbinin sonundaki kargaşalıklar içinde düşman istilâsına boyun eğmeyen, vatanımızı paylaşan milletlere karşı Türkün dünya haritasından silinemiyeceğini ilk dafa isbat eden şehirlerimizden biri olmak itibarile Maraş, pek muhterem, mübeccel bir yurd parçamızdır.

Anadolunun cenub kısmında, İskenderun körfezinin şimali şarkisinde, yüz kilometre kadar dahilde olan Maraş Ahır dağının eteğinde yayılan düzlüğün ortasında, hafifçe yüksek bir sırtın üzerindedir. 26 bin nufusludur. Kendi adını taşıyan vilâyetin merkezidir.

50 kadar camisi, medreseleri, kütüphaneleri, mektebleri, hanları, hamamları, askerî hastanesi, çeşmeleri vardı. Çarşısı, pazarları işlekti. Alaca denen kumaşı yapan tezgâhları, dabaghaneleri, sabunhaneleri, demirciliği, yerli sanayii teşkil ediyor, şehri canlandırıyordu. Bunların ekserisi, işgal zamanında yakılıp yıkılmıştır.

Havası sağlam olan şehir, bol suya da maliktir. Etrafındaki topraklar münbittir. Ağaçlıkları, bağları, bahçeleri vardır. Büyük kara yollarının geçtiği bir yere yapıldığı için bir ehemmiyeti de ticaridir. Demiryolu 30 kilometre cenubundan geçer.

∴

Maraşın ilk yerlileri Etilerdi. Ahır dağında bu Türk kavminin mezarları bulunduğu gibi, şehirden 40 kilometre uzakta da bir Eti şehri harabesi keşfedilmiştir. Tanınmış tarihî eserlerden olan «Maraş Aslanı», vaktile bu şehrin kale kapısını süslüyordu. O eski devletin adı Kürküm'dü; Âsurîlerin hücumile inkıraz etmiştir.

Âsurîlerden sonra burası - Milâddan önce yedinci asırda - Babillere geçti, 333 senesinde şehri Büyük İskender aldı ve neticede Selefkoslar hâkim oldular.

Romalılar gelmezden evvel Maraş Komagen denilen memleketlerin bir mevkini teşkil ediyordu.

İmparator August havaliyi teshir ettikten sonra buraya Cermanik adı verildi. Emeviler burasını alıp müslümanlaştırdılar. Bugünkü kale de onların eseridir. Abbasîlerden Harunürreşid beldeyi genişletip güzelleştirdi. Bir aralık Maraşı yine Romalılar aldı. Müslümanlar yeniden istirdad ettiler. 2,5 kilometre ötede Kara Maraşı bina edildiyse de, Zülkadirlerden Alâüddeole kasabayı bugünkü yerine kurdu.

Yavuz Selim, Maraşı alıp Osmanlı devletine kattı. Cihan harbinden sonra bir sarsıntı geçiren bu Türk şehri, Türklüğünü bütün kahramanlığiyle isbat etti.

∴

Maraş vilâyeti 11,210 kilometre murabbaıdır. Arazi baştan başa Antitoros dağlarile kaplı olduğu için çok arızalıdır. Vilâyette akar sular gibi göller de eksik değildir. Eloğlu istasyonuna yakın bir yerde 150 Km. murabbaı sathında Gâvurgölü bunların en büyüğüdür. Vilâyette ılıcalar da vardır.

Maraş poyraza nazır olduğundan kışın soğuklar olur; yazın da bu rüzgâr esince serinlik verir. Bazan da ağaçları kökünden söken fırtınalar müşahade edilir.

50 bin hektar ormanı olan vilâyette bir çok fundalıklar da bulunduğundan burada yaban domuzu, kurt, çakal, pars gibi hayvanlar barınır.

Ehli hayvanlar 1929 dan 1932 ye kadar 264 binden 400 bine artmıştır. En çok keçi vardır.

Umum vilâyetin insan nüfusu 160,000 kişidir. Bunun yarısı çiftçilikle geçinir, 25 bin hektar yer ekilir, % 94 ü hububat olmak üzere 107 bin kental mahsul alınır.

Vilâyette demir, kurşun, bakır, kömür, petrol, tuz gibi madenler olduğu tesbit edilmişse de işletilmemektedir.

Merkezde bağlar vardır. Üzüm kurutulduğu gibi pekmez de yapılır. Samsa, pekmezli sucuk tarzındaki üzüm mahsullerile Maraş bütün piyasada maruftur. Kayısı, armud, elma, çamfıstığı vilâyetin her yerinde yetişir. Nurhak dağında çay yetişir. Meyankökü, bal ve balmumu vilâyetin ihracat esası arasındadır.

EV KADIN MODA

Çay ve muhtelif hazırlama tarzı

Çayın Avrupa memleketlerine ithalinin üç yüzüncü senei devriyesi yapılmıştır.

Son zamanlarda çay yerine meyva suyu, kokteyller ikram etmek modası çıkmıştı. Fakat moda çayı ortadan kaldıramamış ve saat beş çayları tekrar rağbet bulmağa başlamıştır. Yalnız şimdi yenilik olsun diye çayı bir çok şekilde içiyorlar.

Çin usulü çayın fincanları Çin porseleninde olmalıdır. Arap usulü çayla gül suyu pastalar ve hurma, kuru incir gibi meyvalar ikram ediliyor.

İngiliz usulü çayla kekler, kızarmış ekmek tere yağ, reçel yeniyor. Rus ve acem usulü çayda çeşit çeşit gatolar ikram ediliyor.

Çay yapılırken dikkat edilecek nokta çaydanlığın porselenden olmasıdır. Çay içerisine konmazdan evvel çaydanlık kaynar su ile çalkalanmalı, ısındıktan sonra çay konulup üzerine su haşlanmalıdır.

Çin usulü çay: Herkesin fincanına küçük kahve kaşığı yeşil çay koyduktan sonra kaynar suyu haşlayıp üzerine küçük bir tabak kapanmalıdır. Beş dakika sonra tabak kaldırılarak çay yudum yudum içilmelidir.

Arap usulü çay: Her hangi çay haşlanırken çaydanlık içerisine bir iki yaprak taze nane ilâve edilmelidir.

İngiliz usulü çay: Çaydanlığın içine adam başına bir çay kaşığı siyah çay koymalı, üzerine kaynar su haşlamalı, altı dakika demlendikten sonra sütle ikram etmelidir.

Rus usulü çay: Küçük bir çaydanlık içerisine adam başına bir çay kaşığı karışık çay koymalı, bir çorba kaşığı kaynar su haşlıyarak beş dakika bıraktıktan sonra kaynar su ilâve ederek çaydanlığı doldurmalı ve semaverin üzerine koymalıdır. Bu çaydan fincana bir iki parmak koyduktan sonra semaverdeki kaynar su ile fincanı doldurmalı, limonla ikram etmelidir.

Çayın içmekten başka hususlarda da faydaları vardır. Yorgun gözlere, şiş göz kapaklarına hafif çaya batırılmış kompres konursa rahatlık hissedilir.

Haşlanan çay yapraklarını halılar üzerine serperek süpürülürse, halıların rengi parlar ve gayet iyi temizlenir. Yıkanmaktan rengi solan çorapları hafif çay içerisinde çalkamak eski renginin avdetini temin eder.

Lâstikleri muhafaza

Kışın giyilen lâstikleri yeni gibi muhafaza etmek çin soğuk su ile yıkadıktan, yahut yaş bezle sildikten sonra kurumağa bırakmalıdır. Bundan sonra yünlü bir bez veya fanile parçası üzerine az zeytinyağı damlatarak silip parlatmalı. Lâstik çatlamaz ve daima yeni gibi kalır.

Ceplere renkli mendil konuyor

Elbiselerin ceplerine renkli mendil koymak moda olmuştur. Cepler bluzda veya etekte bir dikiş içine yapılmaktadır. Birkaç model dercediyoruz:

1 — Yeşil yünlüden elbise: Bluzun bir tarafı düğme ile ilikleniyor, diğer taraftaki cebe brik rengi mendil konmuştur.

2 — Lâcivert krep satenden elbise: Cebinde ya pembe, ya mavi, ya sarı mendil vardır.

3 — Siyah ince yünlüden elbise: Bluzu kruazedir; eteği yandan üç düğme ile ilikleniyor. Düğmeler arasındaki cepten sıklamen rengi mendil görünüyor. Kemeri enli ve saten sireden yapılmıştır.

4 — Bej rengi dradan elbise: Kemeri, eşarpı ve mendili kırmızıdır.

Halıların bükülmesinin nasıl önü alınır

Bazan halıların kenarları ve köşeleri bükülerek kıvrılır. Buna mani olmak için, halının bükülen yerinin altına bir fırça ile yumurta akı sürmeli, ve kurumağa bırakmalı. Halı katiyen bükülmez.

Cilâlı eşya üzerindeki lekeler nasıl çıkarılır?

Cilâlı eşya üzerinde su lekesi olduğu zaman temiz bir mantar (şişe tıpası) alıp lekeye dairevî sürerek ovmalı. Lekeler küçükse derhal çıkar. Leke büyükse o zaman bir fanile parçası üzerine bir iki damla ketenyağı damlatarak ve daima fanileyi daire şeklinde sürerek ovmalıdır.

Portakal reçelli torte

375 gram un, 190 gram pudra şekeri, 150 gram tereyağı, bir avuç iç badem, bir kahve kaşığı baking, vanilya, yahut rendelenmiş portakal kabuğu, 3 yumurta almalı.

Yağ içersine şekeri atarak ezmeli, yumurtaları, portakal kabuğunu, unu, bakingi ilâve ederek karıştırmalı ve yağlanmış bir küçük tepsi, yahut yuvarlak kalıp içerisine hamurun yarısını boşaltmalı. Bu hamurun üzerine bolca bir kat portakal reçeli yaymalı. (Eğer portakal parçaları iri ise küçük ve ince parçalara doğramalıdır).

Hamurun diğer kısmını üzerine örtmeli. Evvelce iç kabukları ayıklanmış olan bademleri bir bıçakla uzunluğuna ikiye bölmeli, ve kalıptaki hamurun üzerini bu bademlerle kâmilen örtmeli. Bir yumurtanın sarısına bir damla su akıtarak karıştırmalı ve bir tüy veya fırça ile bademlerin üzerine sürmeli ve orta sıcaklıkta fırında pişirmelidir.

Ellerin yumuşaması için ne yapmalı?

Kışın bozulan ellerin derisi sertleşip çatlar; buna karşı elleri hafif ılık su ve gliserinli sabunla yıkamalıdır. Ellerin üstü ve parmaklar masaj yapılır gibi silinmelidir. Sonra bir iki damla limon suyu ile eller güzelce ovalanarak deriye içirilmelidir. Her el yıkandıkça bu yapılırsa eller az zamanda yumuşar.

Banyoları nasıl temizlemeli?

Kirli olan banyo içini temizlemek için bir avuç tahta tozu ile ovmak kâfidir. Yalnız talaş gayet ince olmalıdır. Banyo içi tertemiz ve parlak olur.

Moda haberleri

★ *Tayör üzerine ayni kumaştan kısa kap giymek modası taammüm etmektedir.*

★ *Öğleden sonra giyilen elbiseleri ajurla ve fültire ile süslemek modadır.*

★ *Gri ve yeşil renkler revaçtadır.*

★ *Tül ve dantel elbiselere muare kurdeleden kemer konmaktadır. Kemerin uçları eteklere kadar inmektedir.*

★ *İki renk kumaştan elbiseler çok beğeniliyor.*

★ *Renkli kuş kanatlarından yapılmış küçük şapkalar giyiliyor.*

★ *İki üç sıra olarak takılan ince kolyeler şimdi altı sıra olarak takılıyor.*

★ *Yün örme elbise ve tayörlerle ayni yünden örülmüş küçük şapkalar giyilmektedir.*

MUŞKULLERE CEVAP

Mandalina likörü

Taksim, Topçular caddesi Nihal: Mandalina likörünün tertibi şudur:

Dört iri ve kokulu mandalina almalı, kalınca bir iğne ile bir çok yerini delmeli ve bir sırça kavanoz içerisine yerleştirmeli. Üzerine bir litre konyak veya ispirto, 500 gram şeker, dört tane diş karanfil, bir küçük parça kalem halinde tarçın koymalı, ağzını güzelce kapamalı ve yirmi gün öylece bırakmalı. Arasıra şekerin erimesi için şişeyi sallamalı. Yirmi gün sonra temiz bir huni içerisine temiz pamuk koyarak likörü bu huniden süzmeli. Eğer likör berrak değilse her defa pamuğu değiştirerek bir kaç defa süzmeli.

Bu likörün kokusu ve lezzeti çok nefistir.

Saçları yapışık tutmak için

Ankara, Mehmed A. D.: 1 — Saçları yapıştıran ve parlak tutan gomina tertibi şudur:

220 gram su, 6 gram gom, 90 gram otuz altı derecelik ispirto, 10 damla gül esansı. Bunları bir kavanoz içerisine koyarak üç gün öylece bırakınız. Sonra temiz bir tülbentten süzerek küçük şişelere taksim ile ağızları kapalı olarak muhafaza ediniz.

Saçınızı taradıktan sonra saç fırçanıza pek az bu gominadan sürünüz ve saçlarınızı fırçalayınız.

2 — Kolalı gömleklerinizin yaka ve kollarına kolaylıkla düğme geçirmek için giyeceğiniz zaman ilik yerlerine birer küçük damla su damlatınız. İlik yeri yumuşar kolayca düğme takabilirsiniz.

3 — Rugan iskarpinlerin çatlamaması için hafifçe vazeline batırılmış bir bezle silmek kâfidir.

AKŞAM'ın tefrikası — Tefrika No. 12

AŞKIN KURBANI

— Büyük macera romanı —

Nakleden: (Vâ-Nû)

Lâtife hanımefendinin, gayet eski ve kibar ailelere mahsus bir terbiyesi vardı. Tavır ve hareketlerde en ufak bir lâubaliliği mubah göremezdi.

İşte onun içindir ki Ratibin kibar halini ve sözlerini son derece beğendi. Genç erkeğe gelince, ihtiyar kadını ölmüş büyük annesine benzettiği için fevkalâde sevmişti. Eski zamana aid hikâyelerini zevkle dinliyordu. Hattâ giderlerken sokak kapısından dışarıya kadar teşyi etti. Hala yeğenini arabaya bindirdi. ,

Ayrıldıkları sırada, ihtiyar kadın, erkeği eve davet etti.

Ogünden itibaren, Ratib, artık, Tendu'nun oturduğu eve müdavim oldu. Genç kızın bulunduğu her yerde hazır ve nazırdı!

Bu hali sezen Vehbi, bir gün alayla:

— Korkarım azizim, sen bu küçük kıza gönlünü kaptırdın galiba...

— Ben mi?... Deli misin?...

Böyle dedikodulara mahal verildiğini düşünerek, ihtiyaten birkaç gün kızın civarından uzaklaştı. Fakat gene haftanın içinde yapılan bir toplantıda tabiatile birleştiler. Hattâ Tahire hanımefendi delikanlıyı payladı.

— Bir daha böyle ortalıktan üç gün sıra ile kaybolma... Vallahi fena gücenirim.

Böylece, günler geçiyordu.

Bir akşam Lütfiye hanım kendilerini eve kadar teşyi eden delikanlıya:

— Yakında gidiyoruz! - dedi.

Erkek irkildi:

— Nereye? Niçin

— Tabiî... Eve döneceğiz... Biz ancak bir aylığına gelmiştik...

— Ne zaman gidiyorsunuz?

— Zannedersem gelecek pazartesi... pazar günü yemeğe şöyle teklifsizce teşrif ederseniz pek memnun olurum.

Ratib, daveti memnuniyetle kabul etti. Teşekkür ederek ayrıldı. Yalnız kalınca, garip bir helecanla kalbinin sarsıldığını hissetti.... Sonra ânî parlıyan bir ışık gibi birdenbire hakikat, içinden fışkırdı; ve Vehbinin söylediği sözlerin doğru olduğunu anladı. Tenduyu seviyor!...

Farketmeden, aşk, yavaş yavaş kalbinde doğmuş, büyümüş bütün benliğini kaplamıştı.

Üç sene evvel nekahat devrinde iken artık evden gideceğini Perihana söylediği zaman nasıl helecan duyduysa şimdi ayni hislerle çırpınıyordu. O zamanlar delikanlı matbaacı kızın coşkun aşkına kapılmış sürüklenmişti. Fakat neticede bitmek, tükenmek bilmiyen kavgalar bu muhabbeti kökünden sökmüş yıkmıştı. Halbuki şimdi Tendu'ya karşı taptaze bir hisle koşuyordu. Genç kız da insanı sükûna davet eden rahat ettirici bir hal vardı.

Fakat işte şimdi o da gidiyordu. Onu kaybedecekti. Zaten bakalım kızın da ona karşı bir alâkası var mıydı? Her zaman kendisine karşı gayet samimî davranırdı, lâkin bu hal sırf bir arkadaşlık hissi de olabilirdi. Bunu nasıl anlıyabilecekti?

Ratip bu işi halletmek istiyor, lâkin günler geçiyor bir türlü cesaret edemiyordu.

Nihayet davetli olduğu pazar geldi. Yemek yedikten sonra kahveleri bahçede içmek üzere birlikte çıktılar. Lütfiye hanımefendi son hazırlıklarla meşgul olduğu için iki genci bir aralık yalnız bıraktı.

Talihini tecrübe için bu en güzel bir fırsattı. Delikanlı meyus bir sesle:

— Demek yarın... Öyle mi Tendu? - dedi.

İlk defa olarak genç kıza ismile hitap ediyordu.

Kızın kalbi sevinçle titredi. Cevap vermeden bekledi. Ne olduğunu bilemediği bir şeyin geleceğini ve o şeyin mukadderatına hâkim olacağını hissediyordu.

Delikanlı tekrarladı:

— Yarın... Yarın...

Tendu başını önüne iğdi.

Sanki bir iki cümle ile Ratip dilinin ucuna gelen bütün coşkun hislerini söylemiş gibi sustu.

Aralarında tatlı bir sükût oldu, bir an bakıştılar. Sonra delikanlı devam etti:

— Bu şekilde ayrılmamıza gönlüm razı olmuyor... Size mutlak kalbimin sırrını dökmeliyim... Sizi daima görmek kabil olacak mı, yoksa ebediyen mi ayrılacağız?.. Bilemem... Bu ancak sizin vereceğiniz hükme bağlı olacak! Sizi seviyorum... En saf, en temiz, en derin bir aşkla...

— Biliyorum!

Tendu billûr gibi sesile bu sözü söylerken, hiç bir zaman kirli bir düşünce ile kararmamış olan gök rengi gözlerini muhatabına doğru kaldırdı.

— Demek biliyordun. Tendu? Demek kalbimi okumuştun?

— Evet, kendiminkini de birlikte okudum. İlk tanıştığımız gündenberi beni sevdiğinize emindim. Zira ben de sizi sevmiştim... Kaderlerimizin biribirine bağlı olduğunu hissetmiştim.

Ratip, genç kızın titreyen elini avuçları içine alarak hürmet ve muhabbetle öptü.

O sırada Lütfiye hanımefendi merdivenlerden bahçeye iniyordu. Tendu yavaşça sevgilisine:

— Şimdi kendisine birşeyden bahsetmeyin! İstanbulda bizi ziyarete geldiğiniz zamana saklayın... Zaten halam dostluğumuzun devamını isteyecek, sizi mutlak davet edecektir.

Hakikaten kızın dediği gibi de oldu. İhtiyar kadın samimî bir eda ile delikanlıya:

— Ratip bey! - dedi. - İstanbula indikten sonra bizi unutmayın- Sizi sık sık bekleriz.

İki genç, o akşam tatlı hayaller ve saadetler içinde yaşadılar.

Ertesi günü Ratip hala ile yeğeni vapura kadar teşyi etti ve iskelede bir müddet arkalarından öylece baka kaldı.

Kalbi, tarif edilmez sevinçle dolu idi!

***

Lâtife hanımefendi ile Tendu konaklarına yerleştikten sonra kendilerini ilk ziyarete gelen Tahire hanım oldu.

(Arkası var)

B. Nurullah Ataç diyor ki...

Bir şiirin güzel olması için onda mutlaka mânâ aranmaz

Şu dakikada en beğendiğim mısra mı? şu: "Yazık oldu Süleyman efendiye!.,,

B. Nurullah Ataç, tabakasından bir tutam tütün aldı. İki parmağı arasına gerdiği sigara kâğıdının üzerine tütünü yerleştirdi. Bundan sonra iyi yaprak dolması yapan bir ev kadını meharetile sigarasını sardı. Kâğıttan dışarıya fırlıyan tütün saçaklarını kopardı. Sigarasını yaktı. Edebiyat sahasında en ileri fikirler söyliyen Nurullah Ataç, henüz parmakları arasında sardığı sigaraları içiyor. Kendisine akademi hakkındaki fikrini sordum. Topuksuz yün terliklerini sürterek önüme kadar ilerledi:

— Akademiye hem taraftarım, hem değilim... dedikten sonra ilâve ettii

— Taraftarım, çünkü memlekette edebiyata hürmet gösterilmesine sebep olabilir. Bugün gençler, aileler arasında edebiyatla uğraşmak âdeta bir kabahat haline girmiştir. Devlet edebiyatı himaye eder, edebiyatçıya «Edebiyatçı» diye resmî bir paye verilirse, faydalı tesirleri görülebilir, edebiyat ta halk nazarında, gençlik nazarında yükselir. Bu akademi mükâfatlar koyar. Köprülüzadenin kanaatleri hilâfına da bu mükâfatların çok iyi tesirleri görülebilir. Fakat bu mükâfatların öyle elli, altmış lira gibi az bir para olması doğru değildir. Hiç değilse 3-4 bin lira olmalıdır.

Bu kabil mükâfatlar muhtelif şekillerde verilir. Meselâ bir edebiyatçının bütün eserlerine birden mükâfat verilebilir. İzis mükâfatı gibi... Bunu âhırı ömründe Paul Bourget'ye verdler. Sonra gençler için teşvik mükâfatları vardır. Bu teşvik mükâfatlarını bir gence vermek, hiçbir zaman «Senin eserin harikulâde bir şaheserdir» demek dğildir. Bunun manası: «Sende istidad görüyorum. Seni teşvik içn bu mükâfatı veriyorum» demektir. Sonra artık otorite haline girmiş büyük edebiyatçılara da ayrı ayrı mükâfatlar verilir. Sanatkâr kendi sanatı içinde himaye edilir.

— Farzedelim ki, mülâkatlar şimdi masanızın üzerinde duruyor. Bunları kimlerin eserlerine verebilirsiniz? Çünkü Hüseyin Cahid Yalçın diyor ki: «Haydi mükâfatı koyduğumuzu farzedelim. Bunu hangi eserlere verebiliriz?...» Siz mükâfat verilecek eser sayabilir misiniz?

— Tabiî sayarım... Evvel «Otorite mükâfatı» nın kimlere verileceğini sayayım. Yakup Kadrinin bütün eserlerine mükâfat verilebilir. Hüseyin Rahminin, Yahya Kemalin, Halid Ziyanın bütün eserlerine mükâfat verebiliriz.

—Gençlerden? Teşvik mükâfatı olarak...

— Meselâ Ahmed Muhib, Cahid Sıtkı'ya verebiliriz.

— Akademiye niçin taraftar olduğunuzu öğrendik. Şimdi de niçin taraftar değilsiniz?... Bunu öğrenebilir miym?...

— Anlatayım. Akademinin teşkilinden sonra dil meselesinin olduğu gibi böylece kalacağına kaniim. Bugün dildeki istikrarsızlığın büyük bir faydası vardır. Bu suretle birçok kelimeler tecrübe edilecektir. Halbuki bir akademi kurulursa bu istikrarı derhal durduracaktır. Bugünkü vaziyette lisanın zenginleşmesi bakımından böyle bir istikrarın durdurulması, bir akademi teşkili faydalı değil, zararlıdır. Bırakalım herkes dile yeni kelimeler getirsin. Ortaya yeni kelimeler, yeni tabirler konulsun. Tasnif edilecek zengin bir malzeme bulunsun. Ondan sonra akademi bunların üzerinde çalışabilir. Nitekim ki Fransada da böyle olmuştur. 16 ncı asırda Fransız rönesansındaki edipler, dillerine lâtinceden, yunancadan birçok kelimeler getirmişlerdir. O zamandaki fransızcada büyük bir istikrarsızlık, karışıklık olmuştur. Bundan sonra

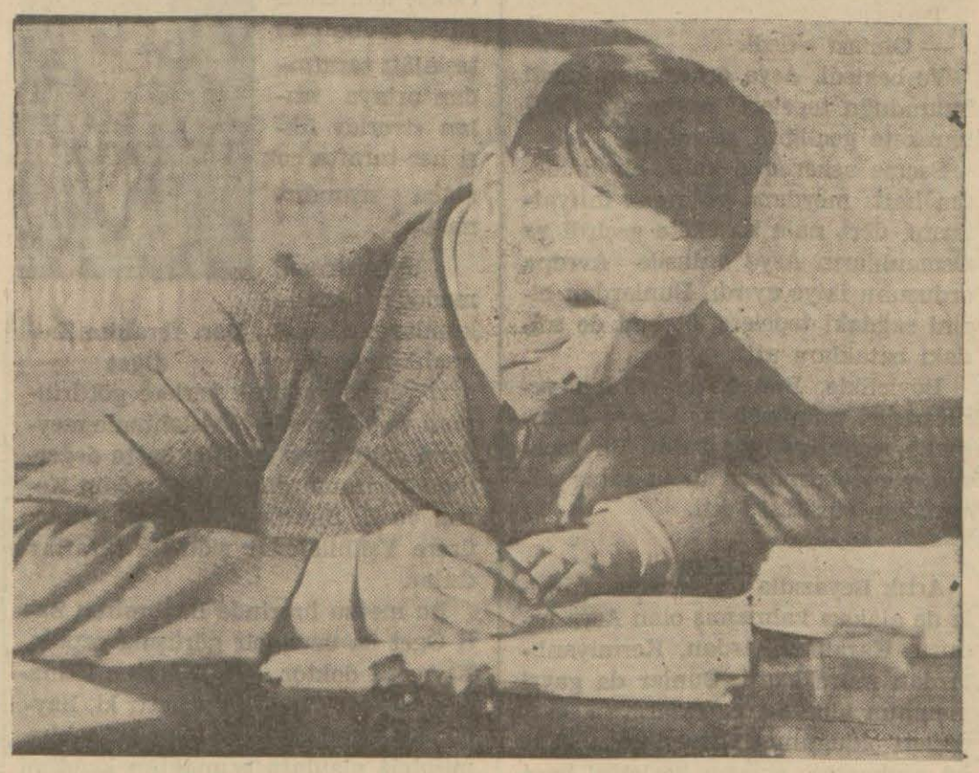

B. Nurullah Ataç çahşıyor..

17 nci asırda bu kelimeleri tasnif etmek, istikrarsızlığı düzeltmek için akademi kurulmuştur. Hayırlı bir istikrar için evvelâ büyük bir istikrarsızlık lâzımdır.

Bunun için bugün akademi teşkili, dil zenginliğini durduracağına kaniim. Bundan başka, akademinin en büyük zararlarından biri de şudur: Bir akademi kurulunca, ortaya bir de akademik sanat çıkacaktır. Bu akademik yeni cereyanları derhal durduracaktır. Bu itibarla da akademinin büyük zararları olacaktır. Çünkü yeni cereyanlar akademik ölçüler arasında büyüyemez. Zaten bugünkü sanat dünyasında ölçü ve terazinin yeri yoktur. Güzellik telâkkilerimizi bile hiçbir teraziye vuramıyoruz. Hele eski ölçülere, bugünkü güzellik telâkkisini vurmağa hiç imkân yoktur. Bugün Greta Garbonun güzelliğini babalarımıza, büyük babalarımıza kabul ettirebilir miyiz?

— Peki... Akademiye bir de taraftar cepheniz var. Bu cepheye nazaran böyle bir teşekkül kurmağa kalksanız, kimleri seçersiniz?

— Akademiye girmesini, yani sanatları için himaye görmesini gerçekten arzu ettiğim kimseler şunlardır:

Halid Ziya, Hüseyin Rahmi, Yahya Kemal, Ağaoğlu Ahmed, Yakup Kadri, Köprülüzade Fuad, Falih Rıfkı, Peyami Safa, Nacip Fazıl, Ahmed Hamdi Tanpınar ve saire...

— Bizde hiç tenkid, otoriter münekkid olmadığından bahsediliyor; ne dersiniz?

— Münekkid olmadığından bahseden Hüseyin Cahid Yalçındır, kendisi fikir hareketlerinde tenkid yapıyor... Münekkid olmadığından bahseden Yaşar Nabidir, kendisi yalnız tenkid yazıları yazar... Münekkid olmadığından bahseden benim... Yanlış olarak tenkid denilen yazılar yazıyorum. Maamafih buna rağmen, otoriter münekkid yoktur. Çünkü halk ta böyle bir otoriter münekkid istemiyor. Buna lüzum görmüyor. Yalnız bizde değil, bugün Fransada da tenkid yoktur. Daha geçenlerde Jan Polan, Fransada tenkid ve otoriter münekkid olmadığından bahsediyordu.

— Sizin sanatta mana aramadığınızı söyler. dururlar. Bazan içinde hakikaten hiç mana olmıyan şiirlerden hoşlandığınızı görüyoruz. Siz şiirde mana aramaz mısınız?

— Hayır... Şiirde mana mevzuubahis değildir. Bir şiirde hiç mana olamaz. Fakat güzeldir. Zaten mananın manası nedir?

Nurullah Ataç, sözlerinin burasına gelince ateşlendi. Yerinden öyle hızla fırlamıştı ki kâkülü kaşlarının üzerine düşmüştü. Masanın üzerinden iri bir portakal kaparak tâ burnuma kadar uzattı:

— Rica ederim, bu nedir?

— Portakal...

— Bunun manasını bana anlatabilir misin?

Benden evvel bir genç ressam portakalın manasını şöyle izah etti:

— Portakal işte... Yenilir, şerbeti yapılır...

— O, portakalın evsafıdır... Manasını şöyle bana... Gördünüz mü? Portakalın manasını bulamadınız. Portakalın manası yoktur. Fakat bütün güzelliği, kokusu, tadı, suyu ile portakal mevcuddur. İşte yeni sanat ta böyledir. Onda belki bazan mana bulamazsınız. Fakat o bütün güzelliğile mevcuddur.

— Güzel sanat eserinin manasız mı olması lâzımdır?

— Yooo... Mana da bulunursa bunun mahzuru yoktur. Ancak bir şiirin güzelliği, bir manası olduğu için değildir. Zaten güzel şiir yazmanın mana, vezin, kafiye vesaire gibi muayyen tekniği, kalıpları olamaz. Bu mana, vezin, kafiye ve saire gibi şeylerle şiiri tarif etmek, işi kolaylaştırmk demektir. Halbuki güzel şiiri vücude getirmek böyle kolay bir iş değildir. Biz şiirin ne olduğunu, nelerden terekküp ettiğini henüz bilmiyoruz, ve bunun güzelliği de şiirin meçhullüğündedir.

— O halde şiir üzerindeki esrar perdesi kalkınca, belki şiir dediğimiz şey de ölecektir.

— Belki... Çünkü çocuğun eline bir oyuncak verinz. Çocuk bu oyuncağın esrarını öğrenmeğe kalkarsa ne olur? Oyuncak kırılır. Bugün biz şiirin ne olduğunu değil, henüz ne olmadığını biliyoruz.

— Ruhiyat denilen şeyin bile bugün lâboratuar ilimleri arasında sayıldığı şu devirde şiirin bu halde kalması tuhaf değil mi?

— Niçin?... Şiir yazmak, yemek pişirmek gibi tuzu, harareti, yağı muayyen olan bir şey değildir ki...

«Şiirde mana mevzubahis değildir» diyen münekkide sordum:

— Bana en beğendiğiniz mısraı söyler misiniz?

Büyük bir tereddüt gösterdi:

— Bu en beğenilen mısra insanın gününe, saatine, dakikasına göre değişir...

— Ben şu saniyede beğendiğiniz mısraı soruyorum...

Yerinden kalktı. Şairane bakışlarını pencereye çevirerek makamla fısıldadı:

«Yazık oldu Süleyman efendiye...»

Hikmet Feridun Es

(Devamı 9 uncu sahifede)

Şehir meclisi azası toptan istifa edebilir mi?

Bugünkü kanunî mevzuata göre buna imkân yoktur

İstanbul Şehir meclisi belediye reisinden istizah yapmak salâhiyetine malik değildir. Belediye reislerinin sorulan şeylere cevap vermesi bir nevi nezaket eseridir

Son günlerde bir gazete, B. Muhiddin Üstündağın bazı işler münasebetile yakında mahkeme huzuruna çıkacağından bahsile Şehir meclisi âzasını âdeta suç ortağı telâkki ile, kendilerine toptan istifa teklif etmişti. Diğer bazı gazeteler, bu neşriyata cevap verdiler. Fakat bu mukabil neşriyat, bu iddiayı - bugünkü kanunî mevzuata göre - çürütecek mahiyetten uzaktır.

Bir Belediye reisinin bütün icraatından, bir Şehir meclisi, kanun nazarında, ne dereceye kadar mesuldür? Meselenin ruhu budur. 1930 senesinde meriyet mevkiine konan Belediye kanunu, Belediye meclislerinin sıfat ve salâhiyetlerini çok sarih surette izah etmiştir. Bahusus İstanbul Belediye Reisi - memleketin diğer yerlerinde olduğu gibi - müntehap olmadığından ve fazla olarak ayni zamanda «valilik» sıfatını da haiz olduğundan - gene Belediye kanununa göre - diğer Belediyelerin intihapla iş başına gelen Belediye Reislerile kıyas edilemez. Bittabi İstanbul Şehir meclisinin de, İstanbul valisi ve Belediye Reisi üzerindeki mürakabe salâhyetini bu hususiyet dairesinde mütalâa etmek zarureti vardır.

Binaenaleyh İstanbul Şehir meclisinin, B. Muhiddin Üstündağın mahkemeye intikal eden işlerinden dolayı, mesul olup olmıyacaklarını izah etmeden evvel, sebep her ne olursa olsun, bugünkü Şehir meclisi âzasının müştereken istifa etmek hakkına malik olup olmadıklarını izah etmek lâzımdır. Belediye kanununun otuzuncu maddesi diyor ki: «Âza olmak için lâzımgelen şartlardan her hangi birinin müstâfa addine veya istifası sıfatı zail olur. Ancak âzalık sıfatının her hangi bir surete zevaline, âzadan birinni müstâfa addine veya istifasının kabulüne Meclis karar verir.»

Görülür ki âzalık sıfatının istifayolile zail olabilmesi için yine Belediye meclisinin kabulü şarttır. Şu halde, meclis feshedilmeksizin, bugünkü şehir meclisi âzası toptan istifa etse bile istifanın kanunen tekemmül edebilmesi - bu maddeye göre - mümkün değildir. Ancak münferid istifalar kabil olabilir. Şu halde bugünkü şehir meclisi âzasının müştereken istifalarını istemek, kanunî kıymeti olmıyan bir tekliftir.

Sual sormak hakkı

Acaba Belediye meclisi, Belediye reisinden, şehir işleri etrafında reis için mesuliyeti mucib olacak surette sual sormak ve izahat almak hakkına malik midir? Belediye kanununun 61 inci maddesi, âzadan her birinin meclise bir takrir vererek Belediye işlerini «istizah» edebileceğini, meclisin de bu takriri ekseriyetle kabulü takdirinde Belediye Reisinin cevap vereceğini gösteriyor. Fakat şunu da ilâve etmek lâzımdır ki kanun, Belediye meclislerine - Millet meclislerinde olduğu gibi - reis hakkında «itimad» veyahud «ademi itimad» salâhiyeti vermemiştir. Şayed Belediye Reisinin vereceği cevap, meclis ekseriyetince kâfi görülmezse o zaman 76 ıncı maddeye göre kazalarda vali, vilâyetlerde de Dahiliye Vekili hakem olarak karar vereceklerdir. Dahiliye Vekili, meclisin mazbatasını kabul eder, yani Belediye Reisinin icraatı etrafında meclise verdiği izahatı kâfi görmezse o takdirde Belediye Reisi infisal eder. Şu takdirde şehir meclisi için doğrudan doğruya Belediye Reisini mevkiinden atabilmek kabil değildir.

B. Muhiddin Üstündağın hakikaten kanunî suçu varsa bu suçları yüzünden vazifesine nihayet vermek salâhiyeti meclise değil, Dahiliye Vekâletine aiddi. Kaldı ki İstanbul Belediye Reisi, aynı zamanda vali olduğundan vallilerin tayini ve vazifelerine nihayet verilmesi de diğer kanunî mevzuat ile ayrıca tasrih edilmiştir. Bu da şehir meclisinin kanunî salâhiyetlerile alâkadar değildir.

Mansup belediye reisleri

Çünkü kanunun mansup Belediye Reisleri hakkındaki 94 üncü maddesi: «... 61, 76 ıncı maddeler ahkâmı bunlar hakkında tatbik olunamaz.» diyor. Yani 61 inci maddeye göre Belediye meclisleri, mansup Belediye Reisinden bir meseleyi «istizah» edemiyecekleri gibi Belediye Reisinin verdiği izahatın kifayetsiz telâkki edildiği takdirde Belediye Reisleri hakkında ne gibi muamele yapılacağını, binnetice Belediye Reisinin infisal edebileceğini gösteren kanunun 76 ıncı maddesi mansup olan İstanbul ve Ankara Belediye reisleri hakkında tatbik edilemez. Vaziyet bu merkezde iken - bugünkü kanunî mevzuata göre - İstanbul şehir meclisi ne dün B. Muhiddin Üstündağdan Belediye işleri etrafında bir «istizah» yapabilirdi ne de bugün böyle bir şeye teşebbüs edebilir.

İstanbul Belediye Reislerinin şehir meclisinde âza tarafından sorulan şeylere cevap vermeleri kanunî bir mecburiyet değil, münhasıran şehir mümessillerini ve dolayısile «efkârı umumiye» yi tenvir etmek üzere - tabir caizse - bir nevi nezaket eseridir. Şu halde sabık Belediye Reisinin mesuliyeti aranan meseleler etrafında meclisin aynı derecede mesuliyetini ileriye sürmek çok beyhudedir.

Şehir meclisinin salâhiyeti

Bu izahattan sonra acaba şehir meclisi ne gibi şeyleri müzakere ederek karara bağlar? Belediye kanununun 70 inci maddesi meclisin ne gibi işler etrafında karar vereceğini tayin etmiş ve dolayısile salâhiyetini de tahdid eylemiştir. Bu maddeye göre meclis, bütçeyi, katî hesabı müzakere, şehir plân ve haritalarına aid teklifleri tedkik ve tasdik eder, bütçe tadilât ve münakalelerini, istikraz ve ikraz tekliflerini müzakere, kanunen alınan vergi ve resim ve ücret tarifelerini tayine, on bin liradan fazla kira mukavelelerinin tanzimine ve Belediye emvalinin bir işe tahsisine, bin liradan fazla davaların sulhan tesviyesine ve zabıta talimatnamesinin tanzimine aid işlerle meşgul olur.

Görülüyor ki kanun, Belediye meclisinin salâhiyetini tahdid etmiş, kanunen Belediye Reislerine verilen icraî vazifelerden hiç birisile meclisleri mükellef tutmamış, bu takdirde Belediye Reislerinin icraatında da meclisi ortak telâkki etmemiştir. Bahusus, 70 inci madde mucibince meclisin karara bağlıyacağı işlerden bir kısmının tasdiki 71 inci maddeye göre mahallin en büyük mülkiye memuruna, İstanbul için de Dahiliye Vekiline aiddir.

Bundan başka, Belediye meclislerinin verecekleri kararlar hakkında 73 üncü madde Belediye Reislerine itiraz hakkı veriyor ki bu itirazların tedkik mercii de, meclis vilâyet merkezinde ise, şûrayı devlettir. Şu takdirde bu madde de şehir meclisi kararının derhal tatbikine de imkân vermemektedir.

Meclis, hangi işlerle alâkadar

Şimdi asıl işin aslına gelelim: B. Muhiddin Üstündağın şûrayı devlet tarafından hakkında verilen «lüzumu muhakeme» kararına tealluk eden işlerden hiç birile şehir meclisi alâkadar değil midir?

Son Belediye intihabı geçen eylûlde yapılmış ve şimdiki meclis teşrinisani bidayetinde vazifeye başlamıştır. Sabık Belediye Reisi hakkında «lüzumu muhakeme» kararı verilen işler, daha evvelki tarihlere aiddir. Şu halde bugünkü meclisin «şahsiyeti maneviyesi» bu işlerle alâkadar

(Devamı 13 üncü sahifede)

TARİHTEN Bir HATIRA

Aksak Timurla Yıldırım Beyazıd arasındaki muharebe

Osmanlı müverrihlerinin ekseriyetle tarafgirane anlattıkları bu muharebe hakikatte nasıl cereyan etti

Timura dair iki yazı yazdım. Fakat onun adı geçince, Yıldırım Beyazıtla çatışmasını anmamak kabil değildir. Esasen son yazım da o noktaya kadar geldi, durdu.

Bu mevzu çok yazılmıştır, biliyorum. Fakat mütenakız şeyler söylenmiş; bilhassa, Timurun Yıldırıma esarette çok fena muamele ettiği Osmanlı müelliflerince iddia olunmuştur. Bitaraf müverrihlerin kalemile ise, bu mühim tarihî vaka şöyle tasvir edilir:

Beyazıd, Timurun muslihane tekliflerine olduğu kadar vezirlerinin ve kumandanlarının tavsiyelerine de kulaklarını tıkamıştı.

Maiyetindeki tatarlar kaçtılar; Timur tarafından gelenler neticenin vahim olacağını ihsas ettiler; bir para meselesinden dolayı yeniçeriler isyan etti; bütün bunlar, ordunun efkârını anlatıyordu. Fakat Yıldırım hiçbirini dinlemedi.

Dostları:

— Bari para ile askeri tatmin edin! - dediler. - Bursa saraylarında duran hazineleriniz, bugüne değilse, ne vakte yarayacak? Gece yenen bal, arıların cesedile ve balmumile bulanmış olur. Kilitli duran hazineler de ona benzer. Şaşkınlık zulmeti bir kere gözleri bürüdü mü yemeğe kalksanız da o lezzeti, o faydayı bulamazsınız...

Beyazıd müteazzım ve muhteristi. Servetini zevkle kullanmak üzere saklamakta devam etti. Timurla karşılaşmak üzere şarka doğru yürüdü.

Avrupanın silâhşorlarına karşı ihraz ettiği bunca zaferlerin tecrübesi, arkasında gayri muntazam bir insan tufanı sürüklüyor saydığı Timuru istihfaf etmesine sebep oluyordu.

∴

Timur, mükemmel casus teşkilâtı sayesinde, düşmanının yürüyüşünden günü gününe haberdar oluyor, kuvvetinin de ne kadar olduğundan haberdar bulunuyordu.

Sivasla Ankarayı biribirinden ayıran (o zamanki) muazzam ormanları geçtikten sonra bir bakışta mevkiini seçti:

Etrafı dağlarla muhad büyük bir arazi havzası...

İşte şark ve garp Türklerinden hangisinin yıldızı parlayacağı burada belli olacaktı.

Tarihçi Dukas'ın ifadesine göre, büyük Pompee de vaktile Mithridat'ı -Romalılara has iddiaları olan bu âsi kralını- burada mağlûp etmişti.

Anlaşılan ,harp sevki tabiîsi, asırdan asra tevarüs ediliyor; imparatorlukların orduları, ayni savaş telâkigâhına geliyorlar; mukadderatlarını biribirlerinden çekip almağa çabalıyorlar... Sanki coğrafya, insanlar için muvafık harp meydanlarını tâ kablettarihte hazırlamıştır...

Timur, seçtiği ve önceden tetkik ettiği, üzerinde harekâtını hazırladığı bu arazide Yıldırıma harbi kabul ettirmek için, oraya Ankarayı muhasara için gelmişmiş gibi bir vaziyet takındı. Beyazıd, şehre yardım maksadile gelecek, çatışacaklardı.

Küçük Ankara suyunun mecrasını çevirtti ve duvarlarını lâğımla attırdı.

Yıldırım, mahsur şehrin imdadına koşarken tuzağa kolayca düştü. Tatarları iki ordu -Ankara kumandanı Yakub paşanınki ile kendininki- arasında sıkıştırmağı umuyordu. Fakat bu olamadı.

İki muharip, gözlerile biribirlerini ölçtüler. Sanki mütekabilen, yanlış bir hareket yapmalarını bekliyorlardı.

Lâkin Timurun hayvan sürüleri, otları, hububatı mükemmeldi. Tatarlar, su başılarını da tutmuştu. Beyazıdın karşısında ne ileri kımıldadı, ne geri kımıldadılar.

Yıldırım ise, Tatar hanını şüphesiz daha müsait bir zemin üzerine çekmek maksadile, karşısındaki gayri muntazam saydığı asker dikkatine şayan değilmiş gibi, bulunduğu tepelerin üzerinden sola çevrildi. Ordusuna gıda tedarik etmek üzere büyük bir av tertip ettirdi.

Temmuz ayının başlangıcı idi. Ankara boğazlarında temerküz eden hararet otları yakıyor kavuruyordu. Beyazıdın beş bin atı ile külliyetli miktarda askeri bu gölgesiz ovada susuzluktan yorgunluktan öldü.

Av, üç gün müddetle tatar ordusunun göremediği havalide devam etti.

Timur, heybetile, düşmanını yıldırdığını sanıyordu. Tokada dönmeği düşünüyordu. Halbuki, Beyazıd, kuvvetini daha kaybetmiş fakat cesareti zerrece eksilmemiş bir halde Ankara ovasında göründü. Timur, bu müddet zarfında su başlarını iyice tahkim etmiş ve garp Türklerini bir yudum içebilmek imkânından mahrum bırakmış bulunuyordu.

Böylelikle Osmanlılar ya hecalet içinde geri dönmek yahut da Tatar kumandanının tayin ettiği yerde çarpışmayı kabul etmek mecburiyetinde kaldılar.

∴

Cengiz hanla Büyük İskender devirleri istisna edilirse, Asya semaları, bu kadar çok insanın bir yerde toplandığını asla seyretmemişti.

Timur, buraya askerlerinin en seçmelerini getirmiş olmakla ve ötekileri gerilerde bırakmış olmakla beraber, maiyetinde yine de piyade ve süvari beş yüz bin muharip vardı. Bunlar anfiteatr halindeki tepeleri kaplıyorlardı.

Beyazıd ise, bütün maiyetini ve müttefiklerini yanına almıştı: Türkler, Bulgarlar, Arnavudlar, Macarlar hep beraberindeydi.

Bütün Arap, Rum, Osmanlı müverrihleri, çarpışan iki ordunun ceman bir milyon insanı topladığını söylemektedirler. Muharebe meydanının adeta glâdyatörlere mahsus bir sirk biçiminde oluşu, manzaraya büsbütün ihtişam veriyordu.

∴

Timur, eski adetlere riayetkâr olduğu için, ordusunu ,tatarlarda mukaddes bir rakam olan dokuz kısma ayırmış, herbirinin başına oğullarından yahut torunlarından bir ikisini koymuş, kendi de umumî kumandayı ele almıştı. Hindistandan getirilmiş, muharebeye talimli elli fil, seyyar kaleler halindeydi.

Beyazıd da. oğullarını büyük kumandanlar halinde kullanıyordu. Süleyman şah ismindeki ilk şehzadesi sağ cenahta, Asya ordusunu sevk ve idare ediyordu. Solda ise, padişahın kayın biraderi olan Sırp kralı Lazar kumandandı. Beyazıd, en seçme askerin başında, merkezde bulunuyordu.

Sabahleyin şafak söktükten biraz sonra, Türkler «Allah Allah!» diye, tatarlar ise «Sürün!» nidasile harbe giriştiler.

Fakat Timur, bir hareketle askerinin saldırmasını durdurdu. Atından indi. Yavaşca, fakat ordusunun görebileceği bir yerde, namazını kıldı. Sonra yine atına bindi; Sırplılar üzerine harekete geçilmesi için emir verdi. Maksad, bunları çevirmekti. Zira Sırplılar, dağa dayanmış olan merkezle kendi aralarında mesafe bırakarak hayli ilerlemişlerdi.

Timurun oğlu, torunu Miranşahla Ebubekir, başkumandanın bu tasavvurunu süratle kuvveden fiile çıkarmak için harekete geçtiler. Fakat Sırplılar şiddetli bir mukavemet gösterdiler.

Bu manzara karşısında, genç Muhammed Şah sabırsızlanarak Timurun ayaklarına kapandı. Dedesinden, imdada koşmak için müsaade istedi.

Timur:

— Olmaz! - dedi.

Ve bekledi. Asya ordusunun kendi bulunduğu tepeleri muhasara için harekete geçtiğini görmüştü.

Seçme askerlerile kalın bir müdafaa hattı meydana getirerek ihtiyatlarını, dört nala harekete geçirdi ve Osmanlıların Asya ordusile Avrupa ordusunu ikiye ayırdı. Bunlardan birini sağdaki tepelere, ötekini de soldaki bataklara attı.

Böylelikle, Beyazıd da on bin yeniçerisile, münferit bir tepeye sığınmak mecburiyetinde kaldı. Bu tepenin yamaçlarındaki diklik tatar süvarisinin süratini kesti.

***

Artık Beyazıdla da, Avrupa ordusile de alâkası kalmamış olan Asya ordusu, Karamanlılardan, Kermiyanlılardan mürekkepti. Bunlar da gayri memnun kimselerdi. Tatarların, kardeşleri olduğunu görüyorlardı. Hem bu muharebe, onların beylerini başa getirmek için olmuyor muydu?.. Derhal düşman tarafına iltihak ettiler.

Tatarlar, bu taraftan serbestleyince bütün kuvvetlerile Sırplara abandılar. Sırp kralı Lazar, eniştesine sadıktı. Sağ cenahın ihanetinden, talihin makûslaşmasından yılmayarak, kahramanca çarpıştı.

Timur:

— Bu köylüler, aslan gibi dövüşüyor! - diye takdir etti.

Sık saflar teşkil etmişler, kendilerini müdafaa ederek, emniyetli yerlere sığınıyorlardı. Böylelikle, Lazar padişaha kanlı bir at üstünde yaklaşarak:

— Bu aktliâm meydanından çekilmiz için henüz vakit vardır. İmparatorluğu ve şeflerini kurtaralım. Bu kadar zayiatla çekilelim! O da kârdır. - tavsiyesinde bulundu.

Beyazıd, - bilinmez gururundan mı, yoksa intihar edercesine yasla harp etmek arzusundan mı - bu teklifi bir âr gibi reddetti. Lazar da, kendi hanedanile Beyazıdınkini kurtarmak üzere, yeğenlerile, ve harp meydanından kanlar içinde kurtarılan şehzade Süleymanla ricata karar verdi.

Diğer şehzadelerin de kurtulduğunu görünce, Beyazıd rahatladı. Zafere erişmek değilse bile, on bin yeniçerisinin kalkanı arkasında bir ölüme kavuşmak maksadile çarpışmakta devam etti.

Sadakatın böyle ümidsizcesi asla görülmemiştir. Fakat kuvvet azaldıkça azalıyordu. Sabahtanberi bir kaya arkasında saklanan bir atı padişaha getirdiler. Nihayet Yıldırım bir avuç süvari ile birlikte kaçmağa karar verdi.

***

Timurun atlıları, yakın mesafeden Beyazıdı takip ettiler. Böyle bir şikârı yakalayıp Hanın önüne çıkarmak ne büyük bir şeref olacaktı.

Şafak sökerken Beyazıd, arkası sıra nal sesleri işitti. Seri akan bir dereyi yüzerek geçmek istedi. Fakat atının nalı koptu, Sultan yere yuvarlandı.

Maiyetinden hiçbiri, şefini bırakarak kaçmak istemedi. Cengiz hanla oğlu Çagatayın ahfadından Muhammed arkasından yetişerek Osmanlı padişahını esir aldı. Gelenler o kadar çoktu ki mukavemet kabil değildi ve intihar dinen memnundu.

***

Esaret hayatının nasıl geçtiğini de gelecek yazımızda anlatacağız. Y. Ç.

İstanbul hakim namzedliği

İstanbul adliye kadrosunda münhal bulunan hâkim namzedliğine hukuk mezunlarından B. Altay Egesel tayin olunmuştur.

Uyuşturucu maddelerle nasıl mücadele etmeli?

Tenha bir adada hususî bir hapishane yapılması fikri ilerliyor

Dr. İbrahim Zati Öğet: " Bu maddelerin kaçakçılarına caniler hakkındaki hüküm tatbik edilmelidir „ diyor

Uyuşturucu madde iptilâsı ve kaçakçılığile daha esaslı mücadele için Gümrük muhafaza teşkilâtı tarafından ortaya atılan «tecrid» fikri her tarafta çok alâka uyandırmıştır.

Dor. İbrahim Zati Öğet

Uyuşturucu madde mahkûmlarının diğer mahkûmlardan ayrı ve onlara uzak yerlere götürülmesi ve bu suretle bir ıslahhane meydana getirilmesi fikrine; başta değerli doktorlarımızdan B. Fahreddin Kerim ve B. İbrahim Zati Öget olmak üzere Yşilhilâlcılar şiddetle taraftardırlar.

Bu mevzu üzerinde B. İbrahim Zati Öget ile uzun bir görüşme yaptık. Kıymetli doktor, tecrübelerine istinaden, bana öyle şeyler anlattı ki, hayretten donakaldım ve beyaz zehire müptelâ olanlara acımaktan kendimi alamadım. Öyle bir iptilâ ki, insana, akla hayale gelmiyecek işler yaptırıyor. Tesadüf edilen vakalar bu iptilânın da, kaçakçılığın da inkişaf etmekte olduğunu gösteriyor.

Şimdi, resmen tesbit edilmiş olan vakalardan birkaçını anlatayım: Bir uyuşturucu madde mahkûmu hapishaneye veya daha önce tedavi için hastaneye girerken, beraberinde müptelâ olduğu zehiri de götürmek azmini ekseriya yenemiyor. Kimseye bir şey hissettirmemek için yeni bir kaçakçılık tarzı bulmak lâzım. Yaralı parmaklara geçirilen lâstiği bilirsiniz. Hasta derhal böyle bir lâstik tedarik ediyor. İçine zehir dolduruyor ve ağzını sımsıkı bağladıktan sonra, ölümü bile göze alarak lâstiği yutuyor ve kendisini dört gözle bekliyen arkadaşlarının yanına gidiyor. Şüphesiz hastanın her tarafı aranıyor. Fakat midesinde de taharriyat için imkân var mı? Hem bu tarz kaçakçılık kimin aklına gelir?

Hasta, sevinçle, arkadaşlarına:

— Boş değilim, çocuklar, diyor, biraz sabrediniz.

Hepsi bekleşiyorlar. Bir müddet sonra helâya giden hasta, elinde, yuttuğu, içi zehir dolu lâstikle geliyor. Hepsi de beyaz zehirden nasibini alarak bir köşeye çekiliyor, yeni bir misafir bekliyorlar...

Bir başka vaka: Malûm ya, pirincin beyaz bir tozu vardır. Beyaz zehir de bu tozdan farksızdır. Kaçakçı bir kese kâğıdının altına eroin koyuyor, üzerine pirinç dolduruyor ve bu suretle uzun zaman yakayı ele vermeden kaçakçılık yapabiliyor. Bazıları da zeytin tanesinin çekirdeğini çıkarıp yerine beyaz zehir doldurmak suretile muradlarına nail oluyorlar.

***

Dr. B. İbrahim Zati Öget sözlerine şöyle başladı:

— Altıncı millî tıb kongresini açan o zamanki Başvekil İsmet İnönü, alkol ve eroin meselelerine temas ederken demişti ki: «Bu işle mücadele için icab ederse çok daha şiddetli hareket ederiz. Halkın sıhhatile oynıyanlara karşı daha ağır kanunlar çıkarırız.»

Bu sözler hepimizi sevindirmiş, her tarafta büyük memnuniyet uyandırmıştı. Meselenin ciddiyeti aşikârdır. Çok esaslı, çok ciddî mücadele lâzımdır. Yeşilay cemiyeti, bazı gençlerin eroin ve kokaine müptelâ olduklarını görerek, mücadele sahasını tevsi etti. müesseselerde konferanslar vermekten başka şehrin her tarafına asmak üzere afişler yaptırdık ve daha hazırlatıyoruz. Bu afişleri bütün büyük iş yerlerine, fabrikalara, hülâsa her yere asacağız.

— Uyuşturucu maddeler mahkûmlarının diğerlerinden tecridi fikrini nasıl buluyorsunuz?

— Pek muvafık. Bunlar diğerlerinden ayrılmalı, sakin bir yere nakledilmeli ve açık havadan istifadelerini temin etmelidir. Orada zehir bulamazlar ve esaslı tedavi görerek tekrar sıhhate kavuşurlar.

— Bu derdden kurtularak normal insan kılığına girenlerin tekrar baştan çıktıklarına sık sık tesadüf olunuyor mu?

— Asıl mesele burada... Maalesef buna çok rastlıyoruz. Bize yalvarıyorlar, ayaklarımıza kapanıyorlar: «Doktor beni bu derdden kurtar. Dışarı çıçınca gene ayni derde müptelâ olacağım!» Ve hakikaten fena arkadaş yüzünden gene baştan çıkanlar az değildir. Bakınız, size bunlardan birinin macerasını kendi ağzından anlatayım:

«Bir fabrikada çalışıyordum. Eroin, kokain nedir, bilmiyordum. Bir gün kahvede otururken merhabalaştığım birkaç âşinanın ikide bir de helâya gidip geldiklerini gördüm. Nihayet bunlar bana da teklif ettiler:

— Enfiye gibi kullanacaksın.

Dediler. Reddttim. Fakat fazla ısrerları karşısında, bir defa kullanmaktan ne çıkar? düşüncesile beyaz zehirden burnuma, onların tarif ettikleri şekilde, çektim. Biraz sonra başım döner gibi oldu. Eve gittim, yattım. Rahat edemiyordum; midemde de bulantı vardı.

Ertesi gün arkadaşlarımı tekrar buldum, - artık onlarla arkadaş olmuştum - fena halde çıkıştım; beni, verdikleri beyaz tozla hasta ettiklerini yüzlerine haykırdım. Hepsi birden kahkahalarla güldüler ve:

— Aptal... İlki tabiî öyle olur ve onun fena tesirini tatlı bir rüyaya çevirmek için kinci defa kullanmak lâzımdır.

Dediler. İnandım. Bir defa daha kokladım. Hakikaten ikincisi daha ehven gelmişti. Vücudümde hafif bir uyuşukluk hissettim. O gün fabrkaya gitmedim. Akşam üzeri tekrar dostlarımı buldum. Bir parça eroin istedim. Kaşlarını çattılar:

— Sen artık fazla geliyorsun. Bu, dünyanın en pahalı tatlı zehiridir.

— Kaç para?

— Gramı bir lira.

Üzerimde para yoktu. Hemen eve koştum. Para aldım ve bir gram zehiri bu suretle tedarik edebildim. Artık ben de alışmıştım. Kendimi çekmek istiyor, fakat her şeye rağmen gene ona koşuyordum. Fabrikaya her gün gidemiyordum. Nihayet beni kovdular.

Ne yapabilirdim? Halimi, beni zehire alıştıranlara açtım. Bana derhal iş buldular: Kaçakçılık. Beyaz zehir kaçakcılığı... Fakat çok sürmedi, yakalandım.»

B. İbrahim Zati Öget, bu biçarenin macerasını anlattıktan sonra gayri ihtiyarî sesini yükselterek dedi ki:

— Alkol mevcudiyetini hissettirir. Kokusu vardır. Kullananların gayri tabiî harekâtı âşikârdır. Nakli güçtür. Nihayet koca rakı şişesile her tarafa gidilemez... Fakat bu zehir öyle mi?.. Ne kokusu vardır, ne kullananda derhal gayri tabiîlik hissedilir ve ne de naklı güçtür. İşte bütün bu sebeplerdir ki çok esaslı mücadeleye şiddetle lüzum vardır.

Bence kanunları çok, pek çok şiddetlendirmek lâzımdır. Kaçakçıların vaziyeti, cebinde bomba taşıyanlardan farksızdır. Hattâ onlardan daha mühimdir. Bombanın tahribatı mevziidir. Fakat kaçakçılar binlerce insanı mahvediyorlar. Koca bir kütleyi, menfaati uğrunda zehirliyenlerin suçu, cinayet değil de nedir? Binaenaleyh bir caniye ceza kanununun hangi maddesi tatbik ediliyorsa bunlara da ayni hüküm verilmelidir.

(Devamı 11 nci sahifede)

Askerlik Bahisleri

Bugünkü harp gemisinin inkişaf tarihine bir bakış

Zırhlı kruvazörden dridnota kadar geçen safhalar

Buhar makinesi icad edilelidenberi denizde işleyen nakil ve harp vasıtalarında mütemadi bir inkişaf vardır. Gerek tonaj itibarile, gerekse sürat noktai nazarından bir büyüme ve artma müşahede edilip duruyor. Bu vadide en yüksek mertebeye erişilmek için daha çok zaman beklenileceği anlaşılıyor. «Mucize makinesi» diye zamanında karşılanmış olan buhar makinesi bir asırdan fazla bir zamandanberi mucizeleri göstermekte devam ederken maden sanayiinde de büyük bir inkişaf buhar makinesinin terakkiyatile el ele gitmektedir. Ateşli silâhların tesiri gittikçe artmakta ve kuvvetleri yükselmektedir.

Bu yükselen ve bunun neticesi olarak silâhların ahşap harp gemilerini kâğıd gibi parçalamağa başlaması karşısında harp gemilerinin birer zırh ile kaplanması mecburiyeti hasıl oldu. Kırım muharebesi esnasında Fransızlar ilk defa cihan müvacehesine böyle bir zırhlı ile çıktılar. Top mermileri bu geminin zırhlarını delemeyince harp gemilerinde bir inkılâp oldu. Bütün devletler artık zırhlı harp gemileri inşasına başladılar. Binlerce senedenberi hüküm sürmüş olan ahşap gemiler tamamile tarihe karıştı.

Ondan sonra tekâmülde bir müddet için durgunluk hasıl oldu. Çünkü zırhlıların çelik gövdeleri o zamanki topları tesirsiz bıraktığı için yeni bir tekâmüle vesile yoktu. Fakat harp sanayii zırhları delmek için yeni tahrip vasıtaları icad edince iş değişti. 1866 senesinde Avusturya amiralı Tegethoff İtalyan donanmasını mağlûp etmek için başka bir çareye baş vurdu. Dalmaçya sahillerinde Lissa adası civarında vukua gelen bu deniz muharebesinde Tegetthoff kendi amiral gemisini kuvvetli zırhla kaplı olan düşmanın amiral gemisi üzerine sevketti. Gemisinin sivri baş tarafı bütün süratile düşman gemisinin gövdesine bindi, onu deldi, İtalyan gemisi amiralı ve mürettebatile beraber battı. O günkü deniz muharebesi Tegetthoff'un zaferile neticelendi.

Bu hâdise deniz muharebelerinde bir yenilik teşkil ediverdi. Bu bindirme usulü derhal taammüm etti. Bunun için zırhlıların baş tarafı birer «Çelik mahmuz»la techiz edilmeğe başlandı, her devlet zırhlılarını sivri burunlu inşa etmek hevesine düştü. Deniz taktiki zırhlıların düşman zırhlısına bindirilebilmesi için sivri burunlu olmasını emrediyordu.

Fakat, bu aralık birbirini süratle takibe başlıyan yeni teknik icadlar o bindirme nazariyesinin de altını üstüne getirdi. Topların ballistik kabiliyetleri o derecede arttı ki mermiler en kuvvetli zırhları bile pek uzak mesafelerden deliyordu. Yalnız topların tesirleri bazı şartlara muallâk bulunuyordu. Top ağızları gemi gövdesinden dışarıya doğru çok uzanamadığı için tarama imkânları dar bir zaviyeye inhisar ediyordu. Endaht yapan bir geminin, mahirane manevralarla şaşırtma hareketleri yapan düşman gemisini hedef olarak tutabilmesi için mütemadiyen dönmesi icap ediyordu. Onun bu hareketi boynu tutulmuş bir adamın elindeki tüfekle ateş etmek istemesine benziyordu. Onun için başka bir çareye baş vurmak mecburiyeti hasıl oldu. Topların bütün geminin hareketine tâbi olmıyacak vaziyette, biribirinden müstakil olarak ve mümkün olduğu kadar her tarafa ateş edebilecek surette yerleştirilmesi düşünüldü. Bu düşünce devvar top taretlerinin icadına sebep oldu.

Bu devvar top taretlerinin icadı sayesinde artık aded itibarile daha az topla daha fazla iş görmek imkân dahiline girmiş oluyordu. Onun için zırhlara daha ağır ve daha büyük toplar konuldu. Adedden yapılan tasarruf ağırlığa verildi.

Bu aralık yeni bir silâh meydana

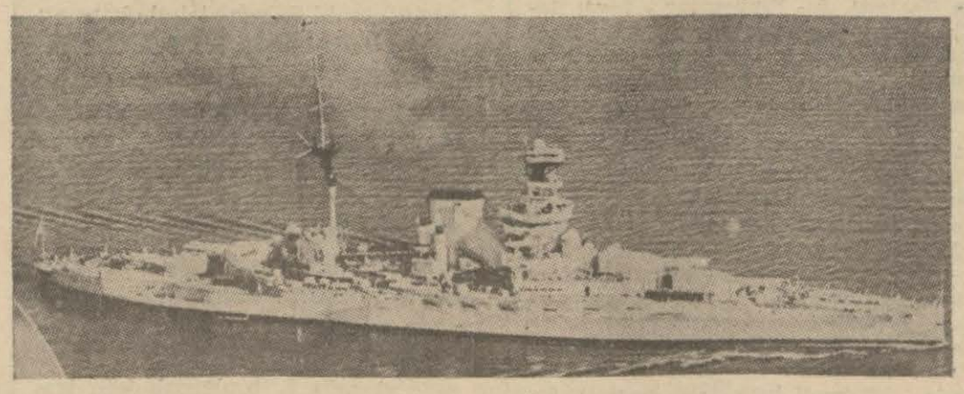

Son sistem bir İngiliz dritnotu: Malaya

çıktı. Avusturya bahriyesi mülâzimlerinden Fiume'li Luppis'in dahiyane fikri ve İngiliz sermayedarlarından Vaythed'in parasile torpedo denilen şeytanî alet deniz silâhlarında yeni bir inkılâba sebep oldu. Seri yollu küçük gemiler köpek balıkları gibi düşman zırhlıların etrafını sarmağa başladılar. Bu torpedobotların kovanlarından çıkan, denizde otomatik suretle hareket eden ve dinamitle memlû olan torpedolar tek bir isabetle zırhlının gövdesini parçalıyordu.

Yavaş ateş eden ağır toplarla mücehhez olan zırhlılar bu yeni silâh karşısında naçar kaldılar. Su üzerinde ok gibi kayıp giden o torpedobotlar zırhlılar tarafından tahrip edilemiyordu. Bu vaziyet karşısında bütün mütehassıslar askerî mecmualarda yazdıkları makalelerde artık zırhlının sonu geldiğini ve donanmalardan kaldırılması lâzım geleceğini bildirdiler. Bu işte en ziyade acele eden Fransa oldu ve malik bulunduğu mükemmel harp filosunu hurda demir diye ilân ederek ondan sonra senelerce torpedobotlar inşasile meşgul oldu.

Bu mücadele zırhlı ile torpedobot üzerine olmaktan ziyade ağır topla torpedo üzerine devam ediyordu. Fransaya nazaran top teknisiyenleri bu mücadelede mağlûp olmuşlardı. Halbuki top mütehassısları hiç de o fikirde değildiler. Onlar mücadeleyi elden bırakmadılar. Onlar da torpedobotları tahrip etmek için küçük çapta seri ateşli toplar icad ettiler. Zırhlıların ağır toplarının yanıbaşına yerleştirilen bu seri ateşli topların orta çaplıları da imal edildi. O zamanlar da tasavvur edilemiyecek kadar süratli endaht yapan bu seri ateşli toplar, torpedobotların kovanlarını endahta hazırlamağa vakit bırakmadan üzerlerne bir mermi yağmuru yağdırıyor ve onları tahrip ediyordu.

Bu aralık zırhlılar konulan elektrik projektörleri torpedobotların geceleri bile yaklaşmasına mâni oluyordu. Alınan bu yeni tedbirler üzerine torpedo tekrar bir yardımcı silâh derecesine düştü. Yavaş endaht yapan birkaç ağır topla, torpedobotları def'e ve düşmanın zırhsız kısımlarını tahribe mahsus müteaddid küçük ve orta çapta seri ateşli toplarile müsellâh olan zırhlıya karşı koyabilecek başka bir rakip çıkamıyacağı zannolundu.

Bu kanaat 1904 de Rus - Japon harbi esnasında vukua gelen meşhur Çuşima deniz muharebesine kadar devam etti. O muharebede Japonların ağır çaptaki topları kısa bir müsademeyi müteakip Rus zırhlılarını denizin dibine yolluyordu. O zaman deniz taktisiyenleri deniz muharebelerinde katî neticelerin ancak en ağır çaplı toplarla elde olunabileceği kanaatine vardılar. Bu aralık İngiltere İtalyan deniz inşaatı mühendisi Cunibertinin ileriye atmış olduğu bir fikri hatırladı. Kendi memleketinde söz geçiremiyen Cuniberti muazzam harp gemileri inşasını ileriye sürüp duruyordu. İngiltere bu fikri hemen kendisine mal edinerek «Hiç bir şeyden yılmaz» mânasına gelen dreadnought tipinde koskoca harp gemileri inşasına ve bunları süratle ateş eden hep ağır toplarla teslihe başladı.

İlk dridnot 1906 da inşa edildi. 21 bin ton hacminde olan bu ilk harp gemisinin inşasındanberi aradan 33 sene geçtiği halde o tip harp gemisi, üzerinde yapılan bazı tevsiat, tadilât ve ıslahta dikkate alınmak kaydile, bugüne kadar mevkiini muhafaza etti. Ezeldenberi insan dimağının havsalaya sığmıyan teknikin yardımile büyük harp gemisinden daha elverişli bir gemi yaratmağa muvaffak olamadığı söylenebilir. Okyanuslara ve onlara ait sahalara bugün hâkim olan gemi büyük harp gemisidir. Fecaatleri tarif edilmiyecek kadar çok olan bugünkü deniz muharebelerini kazanmak kudreti hep büyük harp gemisinde toplanıyor. Büyük harp gemisi taraftarları zamanımızın harp tekniki kaidesi yerine geçmek üzere «O gemi ne havadan, ne deniz altından ne de deniz üstünden gelen hücumlardan korkar!» diyorlar. Fakat bugün bizce meçhul olan bir takım enerjiler ve imkânlar yarın birer hakikat şeklinde karşımıza çıktığı zaman ne olacak? Ondan sonra da büyük harp gemileri en hâkim deniz silâhıdır, kaidesini muhafaza etmek mümkün olabilecek midir?.. Bu suali şimdiden soranlar da eksik değildir. — A. C. D.

B. Nurullah Ataç diyor ki:

(Baş tarafı 7 nci sahifede)

Şaşkın, sordum:

— En beğendiğiniz mısraı söyliyecektiniz, değil mi?

— Evet... Şu dakikada en beğendiğim mısra budur.

— Bu şaheseri hiç işitmemiştim...

— Size bu şiiri baştan başa okuyayım...

Bundan sonra sesini titreterek okumağa başladı:

«Hiç bir şeyden çekmedi dünyada»
«Nasırdan çektiği kadar.»
«Hattâ çirkin yaratıldığına bile»
«O kadar müteessir değildi.»
«Ayakkabısı vurmadığı zamanlarda»
«Anmazdı amma Allahın adını»
«Günahkâr da sayılmazdı..»

Şiirin burasına gelince, Nurullah Ataç:

— Bir satır ara... dedi ve devam etti:

«Yazık oldu Süleyman efendiye..»

— Aman üstadım... dedim, neredeyse bu manzumeyi okurken gözlerinizden yaş gelecek... Ağlıyacaksınız...

Hayretle yüzüme baktı:

— İnsan şiir okurken ağlar mı?

— Daima ağlamaz amma, şiirin bir heyecanı bedii bedii bir zevk uyandırdığını söylerler... Bu da türlü türlü şekilde tezahür eder.

— Bedii zevk mi? Bu, ağlamak, heyecana gelmek suretile mi tezahür eder?

— Öyleya... Güzel şiirin bedii zevk uyandırmadığını söylemek, âdeta havassı hamseyi inkâr etmek değil midir?

Bence şiir, insanlarda bir havassı sadise uyandırır... Meselâ güzel bir yemek yersiniz, bu da havası sadisenizi tahrik eder. Bütün havassı hamse bu altıncı hisse, havassı sadiseye hizmet eder.

Nurullah Atac'ın evinden çıkarken ben de kendi kendime mırıldanıyordum:

«Yazık oldu Süleyman efendiye...»

Acaba bizde edebiyatın ismi Süleyman efendi mi? *Hikmet Feridun Es*

Izmir mektupları

Manisa ve Menemen ovaları sulanıyor

Menemende ilk kanalın inşasına başlandı, merasim yapıldı

Sulama tesisatına başlama töreninde vali ve diğer zevat.

İzmir (Akşam) — Hükûmet, Manisa ve Menemen ovalarında yapılacak büyük (Gediz sulama kanalları) tesisatını müteahhidlere ihale etmiş ve işe başlanmıştır. Bu büyük tesisat 1008000 liraya ihale edilmiştir. Tesisat iki kısımda vücude getirilecektir. Birinci kısım (Ahmedli kanalı)dır. Bu kanal, Manisa vilâyeti dahilinde olacak ve Emirâlem boğazına kadar uzanacaktır.

İkinci kanal Ahmedli köyünün sağ tarafındaki geniş sahayı sulayacak olan kanaldır ki (Kum çayı)nı katederek birinci kanalla birleşecek ve Menemen ovasını baştanbaşa sulayacaktır. Bu iki ana kanal etrafında müteferri, küçük kanallar da olacaktır. Bu tesisat sayesinde Gediz ovasında 1,400,000 dönüm araziyi sulamak ve bire on, hattâ yirmi mahsul almak mümkün olacaktır. Birinci kısımdaki tesisat 458,000, ikinci kısımdaki ise 550,000 liraya çıkacaktır.

Hazırlanan projeye göre Gediz ovasının sulanması için her mevsimde, bilhassa yazın Gediz nehri sularının kâfi gelmiyeceği anlaşıldığından Marmara gölü sularından da istifade edilmesi kararlaştırılmış, bu hususun temini maksadile projeye ilâveler yapılmıştır. Sulama işlerinin intizamla temini maksadile Emirâlem civarında bir de baraj vücude getirilecektir.

Gediz nehri, son yıllarda yatağının dolması yüzünden bilhassa kış mevsimlerinde taşmakta, civarındaki bir çok köyleri sular basmakta, yeryer teşekkül eden bataklıklardan köylüler sıtmaya yakalanmakta idiler. Ölenler bile oluyordu. Devletin yapacağı sulama tesisatı sayesinde Gediz suları tam bir itaat altına alınacaktır.

Devletin milyon sarfile yapacağı sulama tesisatı 940 senesi ortalarında bitecektir. Menemende (Gediz günü) tertip edilerek sulama tesisatına törenle başlanmıştır. Müteahhidin, kanalın inşasına başlanacağı yere getirdiği büyük kazı makinesinin bulunduğu Seyrek köyü civarına kadın erkek binlerce köylü toplanmıştı. Bir kısmı hayvanları, bir kısmı da arabalarile gelmişlerdi. Menemenden de pek çok halk törende bulunmuştur. Bir taraftan davul, zurnalar çalıyor, bir taraftan da köy delikanlıları millî oyunlar oynuyorlardı.

Ayın 11 inci cumartesi günü saat 15 de törene başlandı. İstiklâl marşı saygı ile dinlendi, sonra Menemen belediye reisi B. İdris Tınaz, Menemen Cümhuriyet Halk partisi adına B. Nadir Gündüz, Halkevi adına Halkevi başkanı B. Kemal Önder, köylüler adına da Tuzçulla muhtarı B. Nazmi taraflarından tören yerinde bulunan kürsüden birer nutuk söylendi, halkın cümhuriyet hükûmetine karşı olan minnet ve şükran duyguları anlatıldı, sonra kürsüye çıkan vali B. Fazlı Güleç şu nutku irad etti:

— Aziz vatandaşlar; bugün burada sizin namınıza söylenen sözler, sizin namınıza dinlediğim ifadeler tamamen yerinde ve haklıdır. Kıvancımız yerindedir. Sizleri bu mazhariyetinizden dolayı tebrik ederim. Ben vilâyetin valisi sıfatile sevincinize iştirak ederim. Dün sizin amansız düşmanınız olan Gediz, bugün size dost oluyorsa bunun sebebini, bugün mazhar olduğumuz millî idarenin feyizli çalışmalarında aramalıyız. Eğer cümhuriyet, imparatorluktan ziyade muvaffak oluyorsa, bunun sebebini cümhuriyetin temeli olan vatanperverlikte aramalıyız. Cümhuriyet idaresi vatanı hergün, yeryer süslüyorsa bu, vatanı idare edenlerin, vatana canla, başla bağlılıklarından ileri geliyor.

Arkadaşlar; şimdi bir kere daha hep bir ağızdan «Yaşasın Cümhuriyet» diye bağıralım.

Alkışlarla karşılanan bu nutuktan sonra büyük ekskovatör (kazı) makinesi faaliyete geçirilmiş ve kanal açılmağa başlanmıştır. Halk, büyük bayram sevinci içindedir. İzmirden törene gelenler şerefine belediye tarafından Menemen belediyesinin modern gazinosunda mükellef bir ziyafet verilmiştir.

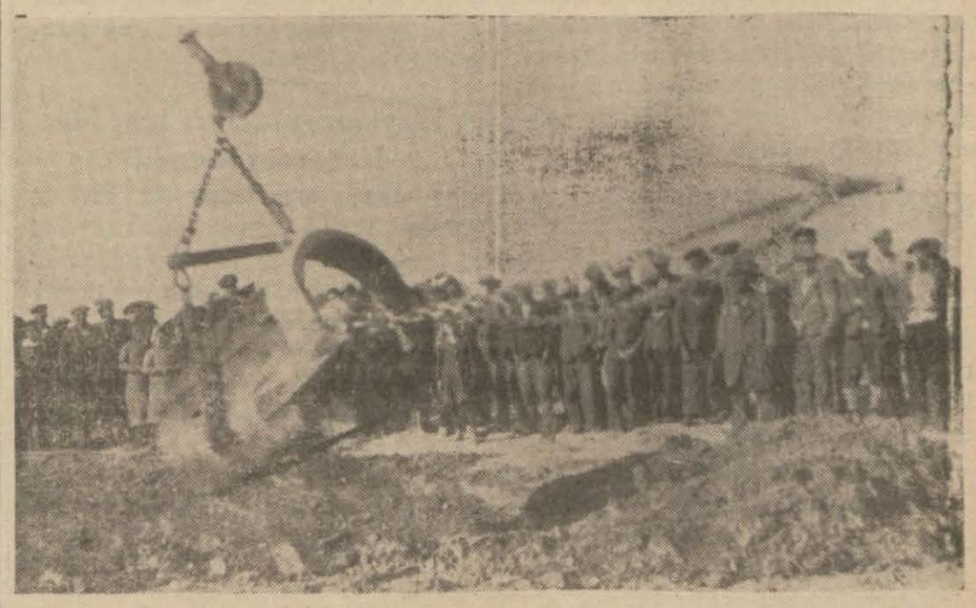

Kanalın açılmasına başlanıyor

AKŞAM SPOR

F. Bahçe, Güneş takımile maçlarına itiraz etmedi

Beraberlikle nihayetlenen Fenerbahçe - Güneş maçından bir enstantane

Sabah refiklerimizden birisi Fenerbahçe tarafından Güneş klübü ile yapılan maçın neticesine itiraz edildiğini ve futbol müsabakalarından çekilen Güneş klübünün çekilmeden evvel yaptığı müsabaka neticelerinin muteber addedilmemesini istediğini yazmıştı.

Bu hususta yaptığımız tahkikata göre Fenerbahçe klübü tarafından bu şekilde bir itiraz yapılmamakla beraber vaki olsa bile İstanbul lig şampiyonasını altüst edecek olan böyle bir karar alınmasına nizamen imkân görülmemektedir.

Malûm olduğu üzere Fenerbahçe - Güneş maçı beraberlikle nihayetlenmiş ve Fenerbahçe bir puan kaybetmişti.

Yapılan iddiaya göre Güneşin liglerden çekilmesi üzerine bu maçın neticesi sayılmayacak ve Fener hükmen galip addedilerek bir puanını alacaktır ki Beşiktaşla müsavi puana kavuşacak ve gol averajı usulile İstanbul şampiyonu olacaktır.

Halbuki böyle bir hâdise evvelden tahmin edilerek tesbit edilen nizamnamenin bu hususiaki maddesi (her hangi bir suretle ligden çekilen bir takımın evvelce yaptığı müsabaka neticeleri muteberdir) demektedir.

Nizamnamenin bu maddesini çok iyi bilen Fenerli idarecilerin bu şekilde bir itiraz yapmadıklarına göre refikimizin bu hususiaki neşriyatı hayretle karşılanmıştır.

Sporcuların eski kayıtları ibtal ediliyor

Türkiye İdman cemiyetleri ittifakı ile Türk spor kurumu zamanında yapılıp yeni usule göre tecdit edilmiyen sporcuların bilcümle sicil kayıtları beden terbiyesi umum müdürlüğünden alınan son bir emirle iptal edilmiş ve keyfiyet ittifaka dahil bütün spor klüplerine dün akşam tebliğ edilmiştir.

Bu yeni emre göre klüpler tarafından evvelce eski usullere göre kayıtları yapılmış olan sporcular üzerinde klüpler ve bölgeler hiçbir hak iddia edemiyeceklerdir.

Bu kabil sporcular bölge tarafından yeni usullere göre tescilleri yapılmadı ise istedikleri klüplere girmekte serbes kalacaklardır.

Bu kararın, âmil olan sebebi bilmemekle beraber şehrimiz klüpleri arasında yeniden bir takım ihtilâflara yol açacağı tahmin edilmektedir.

Çünkü kararın tebliğinden itibaren serbes kalan sporcular muhtelif klüplerin teklifleri karşısında kalacak ve kendi klübüne girmesi için oyuncu ile pazarlığa girişilecektir.

Bir hafta evvel başka klübün malı olan bir sporcuyu bir hafta sonra diğer klüpte görmek kabil olacaktır.

Mülâyim pehlivan Kıbrısta

Profesyonel güreşçilerden Mülâyim pehlivan vaki olan davet üzerine Kıbrısa gitmiş ve büyük bir kalabalık önünde Yunan profesyonel şampiyonu Bora ile karşılaşmıştır.

Çok çetin ve iddialı geçen müsabaka iki saat yirmi dakika devam etmiş ve her iki pehlivanın birbirine tefevvuk edemediğini gören hakem heyeti müsabıkları beraber ilân ederek karşılaşmayı tatil etmiştir.

Kadıköy spor klübünün yeni idare heyeti

Kadıköy spor klübünden:

Klübümüzün senelik kongresi pazar günü yapılmış ve eski idare heyeti tarafından okunan faaliyet raporu ile hesaplar tasvip edilmiştir. Yeni idare heyeti şu şekilde seçilmiştir:

Başkan: Mehmed Başeski
II inci başkan: Orhan Termiyeci.
Umumî kâtip: Cevdet Spor
Muhasip: Aleko.
Umum kaptan: Andrea
İdare memuru: Mehmed Aydemir
Murahhas: Sabahattin Tükelman.

Balkan oyunları münasebetile bir albüm çıkarılıyor

Bulgar atletizm federasyonunun yapmaktan vazgeçtiği onuncu Balkan oyunlarının Yunanlılar tarafından organize edileceği malûmdur.

Bu müsabakaların onuncu seneyi idrak etmesi dolayısile Yunanalılar tarafından büyük bir tezahürat yapılacağını evvelce bildirmiştik. Yeniden haber aldığımıza göre bu münasebetle on sene zarfında bu organizasyonun geçirdiği safhalar, alınan neticeler, yapıldığı memleketler hakkında bir albüm neşredilecektir.

Yunan atletizm federasyonu müsabakalara iştirak eden Balkan atletizm federasyonlarına gönderdiği birer mektupla bu hususta yardımlarını rica etmiş ve iştirak ettikleri müsabakalar hakkında malûmatla resim göndermelerini istemiştir.

Eskrim faaliyeti tevsi ediliyor

Şehrimizdeki eskrim faaliyetinin tevsi edilmesi için eskrim federasyonu tarafından teşebbüslere girişildiği haber alınmıştır.

Bu meyanda eskrim ajanlığına eski Harbiye mektebinin eskrim muallimi emekli yarbay Ömer tayin edilmiş ve keyfiyet kendisine ve bölge başkanlığına bildirilmiştir.

Şehrimizdeki eskrim faaliyetinin fazlalaşması ve taammümü için biri üniversite diğeri Dağcılık klübünde olmak üzere iki kurs açılacaktır. Bu kurslar eskrim federasyonu tarafından idare edilecektir. Kurslara lâzım olan malzeme umum müdürlük tarafından temin edilmiştir.

Bayram maçları için bir hakemin tavzihi

Muhterem gazetenizin No. 7293 ve 6 Şubat 1939 tarihli sayısının (8) nci sahifesindeki spor yazıları meyanında (Bayram turnuasının neticesi) başlığı altında çıkan yazıda (.... bu turnuada diğer hakemlerin de maçların neticeleri hakkında organizatörleri tenvir etmediklerini hayretle öğrendik) deniliyor.

Bayram turnuası maçlarında hakemlik etmediğimin muteber gazetenizin çıkacak ilk sayısında tavzihen neşrini saygılarımla dilerim.

8 numaralı ehliyetnameli hakem
Halid Galip Ezgü

Radyo

Türkiye Radyodifüzyon Postaları
DALGA UZUNLUĞU

	1639 m.	183 Kcs.	120 Kw.
T. A. Q.	19,74 m.	15195 Kcs.	20 Kw.
T. A. P.	31,70 m.	9465 Kcs.	20 Kw.

ANKARA RADYOSU
Salı 14/2/939
TÜRKİYE SAATİLE

12,30: Program, 12,35: Türk halk müziği: Osman Pehlivan tanburacı ve bayan İrfan, 13: Memleket saat ayarı, ajans, meteoroloji haberleri, 13,10 - 14: Müzik (küçük orkestra - Şef: Necip Aşkın): 1 - Valther - Dans eden kuklalar (foks-trot), 2 - Nützlader - Bana bir dans daha çalsana (Viyana melodisi), 3 - Johann Strauss - Bizde (vals), 4 - Lindner - Şaka (fantezi), 5 - Pachernegg - Leydi Hamilton operetinden potpuri, 18,30: Program, 18,35: Müzik (Çigan, serenadlar ve saire - Pl), 19: Konuşma (Türkiye postası), 19,15: Türk müziği - (İncesaz faslı - Karışık fasıl), 20: Ajans, meteoroloji haberleri, ziraat borsası (fiat), 20,15: Türk müziği - Çalanlar: Vecihe, Reşad Erer, Cevdet Kozan, Ruşen Kam, Mesud Cemil, Okuyanlar: Muzaffer İlkar, Melek Tokgöz, 1 - Ali ağa - Şehnaz peşrevi, 2 - İbrahim ağa - Hicaz semai - (Güller kızarır şermile), 3 - Lem'i - Hicaz şarkı - (Severim her güzeli senden eserdir), 4 - Yusuf efendi - Hicaz şarkı - (Sevdayı ruhun aşk eline), 5 - Rıfat bey - Hicaz şarkı - (Sislendi hava tarfı çemen.), 6 - Dede efendi - Hicaz şarkı - (Şu karşıki dağda bir yeşil.), 7 - Şehnaz saz semaisi, 8 - Artaki - Kürdili Hicazkâr şarkı (Artık ne siyah gözlerinin gölgesi), 9 - Artaki - Kürdili Hicazkâr şarkı (Cismin gibi ruhun da güzel), 10 - Ruşen Ferit Kam - Kemençe taksimi, 11 - Ovrik efendi - Hicazkâr şarkı (Mestim bu gece), 21: Memleket saat ayarı 21,05 Konuşma (Hukuk ilmi yayma kurumu), 21,15: Esham, tahvilât, kambiyo - nukud borsası (fiat), 21,30: Müzik (radyo orkestrası - Şef: Praetorius): 1 - F. Mendelsohn - Bartoldy «Hebridler» uvertürü, 2 - L; van Beethoven: 8 inci senfoni fa majör, Allegro vivace e con brio, Allegretto scherzando, Tempo di minuetto, Allegro vivace, 3 - Fr. Smetana - Ultava, senfonik şiir, 22,30: Müzik (operet kupleleri - Pl), 22,45: Müzik - (Cazbant - Çigan) Lantoş orkestrası, 23,45 - 24: Son ajans haberleri ve yarınki program.

Avrupa istasyonları:
Saat 20 de

Berlin 20 karışık muzika — Deutschl S. ve Viyana 20,30 konser — Leipzig 20,10 karışık muzika — Münih 20,15 fanfar — Berom. 20,40 salon muzikası — Hilvers I 20,45 viyolonsel — Paris P. T. T. 20,30 karışık muzika — Sofya 20,30 orkestra — Varşova 20 karışık muzika.

Saat 21 de

Berlin ve Sttuttg. 21,10 hafif muzika — Breslav 21,10 orkestra — Frankfort. 21,15 konser — Kolonya 21,30-1 dans — Athlone 21,20 orkestra — Bari 21,15 Yunanca neşriyat — Balgrad 21,30 salon muzikası — Berom. 21,45 orkestra — Budapş. 21,40 Çingene çalgısı — Bükreş 21 senfon. konser — Londra 21,50 Amerikan muzikası — Rad. Paris 21 karışık muzika — Sofya 21 salon muzikası.

Saat 22 de

Berlin 22 dans — Deutschl. S. ve Hamburg 22-1,10 Romadan naklen Traviata operası — Königsbg. 22,30 salon muzikası — Münih 22.40 salon muzikası — Berom. 22,50 mandolin — Lüksenbg. 22 hafif muzika — 22,50-1,30 «İnci avcıları» opera — Marsilya 22,30 opera — Rad. Paris 22,15 salon muzikası — Paris P. T. T. 22,30 opera — Roma 22 Verdi'nin Traviata operası — Varşova 22 senfon. konser.

Saat 23 de

Berlin, Viyana 23,35 - 1 dans — Breslav, Kolonya 23,35 dans — Deutschl. S. ve Hambg. 23 operaya devam — Frankft. 23,35 dans — Königsbg. 23,35 fanfar — Münih 23,35 dans — Stuttg. 23,35-1 salon muzikası — Helsinki 23,10 dans — Kopenhag 23,30 hafif muzika — Lüksenbg 23 operaya devam — Nis 23,15 konser — Oslo 23,15 hafif muzika — Roma 22 operaya devam — Sofya 23 dans — Varşova 23,35 keman.

Saat 24 den sonra

Alman istasyonları evvelki programlarına bire kadar devam — Budapş. 24,15 orkestra — Helsinski 24,10 - 1 konser — Kopenhag 24,20 - 1,30 dans — Londra 24,25 dans — Lüksembg. 24 operaya devam — Roma 24 operaya devam — Rad. Paris 24,45 orkestra — Frankfort ve Stuttg. 1-3 gece konseri — Königbg. ve Leipzig 1-4 orkestra.

Fas hakkında bir konferans

Perşembe günü akşamı Paris saatile 18,20 de Paris - Mondial radyosunda Fas gazetecilerinden Abdüllâtif, Fas hakkında bir konferans verecektir.

YENİ NEŞRİYAT:

Tüberküloz mecmuası

Tüberküloz cemiyeti ve memleketimizin tanınmış verem mütehassısları tarafından üç ayda bir neşredilmekte olan Tüberkiloz mecmuasının üçüncü cildinin üçüncü sayısı intişar etmiştir.

★ Beşiktaş Halkevinden: Beşiktaş Halkevinde keman, piyano, mandolin, viyolonsel derslerine 18/2/1939 cumartesi günü saat 16 da başlanacaktır.

Kayıt için her gün Halkevi işyarlığına müracaat edilmesi lâzımdır.

Caddebostanında
Bir Villa Satılıktır.
40846 ya telefon edilebilir

Zayi — Saray askerlik şubesinden aldığım terhis vesikamı kaybettim. Yenisini alacağımdan eskisinin değeri yoktur.
Saray kazasının Beyaz köyünden 318 doğumlu Mustafa Hüseyin Özer

SARAY ve BABIÂLİNİN İÇ YÜZÜ

Yazan: SÜLEYMAN KÂNİ İRTEM —Tercüme, iktibas hakkı mahfuzdur
Tefrika No. 284

Abdülhamid: "Mithat paşayı elimle vururum„ dedi, hiddeti son dereceyi bulmuştu

(Kanunu esasi bir vaid değildir. Şeklen ve hakikaten bütün Osmanlıların malı olan bir eserdir. İnkişafı da ancak padişahmki ile birleşmek üzere bütün Osmanlıların meram ve arzularile tevkif ve tehir olunabilir.)

Abdülhamid iki sene içinde kanunu esasiyi vaidden aşağı bir derekeye indirdi! Bütün Osmanlıların meram ve arzularile değil, sırf kendi meram ve iradesile ismi var, cismi yok hale getirdi; hattâ ismini bile unutturmak istedi!

Kanunu esasiyi değil, kendi mutlakıyetini, istibdadını inkişaf ettirdi. O buna «kanunu esasinin banisi» Mithat paşayı «memleket haricine ib'ad» ile başladı.

(Millet askeri) toplamak için iradesiz inkiad eden komisyon Abdülhamidin iradesile lâğvolununca azasının çoğu geceleri Mithat paşanın konağında toplanıyor, mabeyinde cereyan eden ahval ve muamelât aleyhinde ağır sözler söylüyorlardı. Bu sözlerine içlerinden, hattâ Mithat paşa dairesi mensuplarından bazıları tarafından Abdülhamide jurnal ile arzolunuyordu.

Nifak yolunda vaki olan bu maruzat ile Abdülhamidde Mithat paşa hakkında hasıl olan suizan takviye ediliyordu. Mithat paşanın diktatör olacağı, cümhuriyet tesis eyliyeceği yolunda sözler deveran ediyordu.

Her hareketi saray aleyhinde görüldüğü için maruzatının çoğu cevapsız bırakılıyor, bazısına da aksi cevaplar veriliyordu.

Abdülhamid artık Mithat paşayı sadaretten azletmeği tasavvur ediyor, fakat yalnız azlile ve konağında ikamet eylemesini emreylemekle iktifa etmeği mahzurdan salim görmüyordu.

Abdülhamid Sultan Azizin katli davasını ortaya atmağı ilk defa bugünlerde düşünmüştür. Ancak Mithat paşa iktidar mevkiinde dururken buna tabiî imkân olamazdı. Evvelâ Mithat paşayı düşürmek lâzım geliyordu.

Padişah ile sadrazam arasındaki bürudetin artık saklanacak tarafı kalmamıştı. Zaten bunu ikisi de hallerile, sözlerile meydana vuruyorlardı.

Damad Mahmud Celâleddin paşa bir gün Babıâlide Mithat paşayı görmeğe geldi; yalnızdılar. Mahmud paşa padişah ile sadrazamı arasında emniyetsizlik bulunması millet ve memleket hakkında ne derece muzır olacağını izaha ihtiyaç bulunmadığından tutturarak bunun çaresi saraya gelip padişahı temin eylemek olacağını, ittihaz eylediği meslekle padişahın kolu bükülemiyeceğini anlattı ve hayli ricada dahi bulundu.

Halbuki Mithat paşa Abdülhamidden gördüğü fena muamelelerin büyük kısmını damad paşadan biliyordu. Bu sebeple o ne söyledise kabul etmedi.

Vükelâdan ve ahbabından bazıları da Mithat paşaya saraya giderek padişahla anlaşmağı teklif ve tavsiye ediyorlardı. O ise çağrılmadıkça gitmiyeceğini beyan ve yemin ederek:

— Padişahın muradı benim istifa etmekliğimdir. Fakat etmiyeceğim. İsterlerse beni azletsinler.

Diyordu. Mithat paşanın bu sözleri de padişaha bildirildi. Mithat paşanın serbestane fikirleri ve sözleri hiç kimseden saklı değildi. Gazinolarda, kahvelerde dedikoduların envai devam edip duruyordu. Bu da hafiyeler tarafından Abdülhamide jurnal ediliyordu.

Abdülhamid artık Mithat paşayı İstanbulda tutmağı kendi hesabına pek muzır görüyordu.

Bir gün mabeyin başkâtibi Said, mabeyin feriği Said, Damad Mahmud Celâleddin paşalar huzurda bulunuyorlardı. Abdülhamid pek gazaplı idi.

Mithat paşanın memleketten çıkarılması hakkındaki tasavvurundan bahsetti. Hattâ bu tasavvurunun icrasına bir mâni çıkacak olursa:

— Mithat paşayı getirip elimle vururum!

Diye bir de yemin ile yanındaki tabancaya işaret etti.

Bunun üzerine Mahmud Celâleddin paşa:

— Aman, efendim! Niçin hiddet buyuruluyor? Her ne emir ve ferman buyurulursa icrasına müsaraat etmek cümlemizin borcudur. Yalnız sonra başka yüzden rahatsız olmamanız için tacil buyurulmasa!

Yolunda mütalâalarda bulundu. Fakat Abdülhamidde gazap ve hiddet son kerteyi bulmuş görünüyordu. Damad paşa sustu. Tertibat alındı. Mithat paşanın saraya celbile vapura irkâbı ve Avrupaya ib'adı bu tertibatın neticesi oldu.

Mithat paşanın teb'idi Avrupada epey şiddetli akisler uyandırdı.

Avusturya imparatoru kabahatı Türklere yükletti.

— Allahım! Bu Türkler ıslah kabul eder adamlar değiller! dedi.

Padişaha yaptığı hareketin yolsuzluğunu anlatmak için Türklerin kıyam etmeleri lâzımdı. Bunun için de kanunu esasinin milletçe padişahtan alınmış olması ve bu hareketin kanunu esasiyi ihlâl eder mahiyette görülmesi icap ederdi. Halbuki bu defa meşrutiyetin ilânı böyle olmamış, bu ilâna padişahın millete bir ihsanı şekli verilmişti. Mithat paşanın ib'adına da kanunu esasî şeklen müsaid görünüyordu!

Avusturya imparatoru olsa, olsa suiniyetinden dolayı Abdülhamidi itham etmek lâzımdı amma hükûmdarlar biribiri aleyhine söz söylememek için dillerini tutmasını çok defa bilirler! Mithat paşanın Avrupaya teb'idi Fransanın en büyük siyasilerinden Mösyö Thiers'e:

— Türkiyenin en can düşmanı padişaha bu kadar şeytaniğ bir nasihatı vermeği pek güç tasavvur edebilirdi!

Sözlerini sarfettirmişti.

Abdülhamid bu hareketile kanunu esasiye bağlanan ıslahatın âlem nazarında kıymet ve mahiyeti hiçe ineceğinin ya farkında değildi; ya farkına varsa bile onca matlup olan ancak mutlakıyete tekrar yol açmaktı.

Bu muameleden sonra Avrupa kabinelerinde Türkiyede ıslahatın tatbiki hakkında ümidler tamamı tamamına kırıldı. Avrupa matbuatı, hasseten İngiliz gazeteleri sabık sadrazama sempatilerini ve padişahtan memnuniyetsizliklerini açıktan açığa bildirdiler.

Petersburgta çıkan Golos gazetesi 9 şubat 1877 nüshasında Mithat paşanın ib'adından Rusyanın elde edebileceği menfaatleri zikrettikten sonra:

(Avrupada Türk imparatorluğunun sonu geldi. Şimdi lâzım olan biricik şey sabırdır. Haricî bir harpten ise dahilî buhranın tesirile daha çabuk mahvolacak bir devletle muharebeye lüzum olamaz. Beklemek de güç değildir. Türkiyenin sukutundan hasıl olabilecek felâketten hıristiyanları korumağa Rusya vakit bulacaktır. Gerek Rusya ve gerek hıristiyanlar için beklemek, Türkiyenin inhilâlini bir müdahale ile tesrie kalkışmaktan ise kendi kendisine nasıl düşeceğini görmek daha nafidir!) diyordu.

Selânikte İngiliz konsolosu J. E. Blunt lord Derby'ye yazdığı bir telgrafta: (Selânik ahalisi ıslahatın muvaffakıyeti hususunda Mithat paşaya emniyet ediyorlardı. Şimdi onun ib'adından pek müteessirdirler. Eğer İstanbulda Mithat paşa lehine bir nümayiş olursa Selânikte umumî hissiyat buna müzahir olacaktır.) diye bildirmişti.

Blunt bu nümayişin yaptırılmasını hatıra getirmek istemişti. Bizzat Mithat paşa da böyle bir nümayiş yapılacağına ihtimal veriyordu. Fakat Harbiye mektebinde talebeden üçünün - Said, Nedim, Cemal beyler - nefyini intaç eden küçük bir hareketten başka birşey olmadı.

Mithat paşa da Ayrupada uzunca süren bir seyahatten sonra Abdülhamidin davetine icabetten başka çare göremedi.

(Arkası var)

İstanbul kazan, ben kepçe

ÜSKÜDAR

İlk adı, Altın şehir demek olan Hrisopolis. Şimdiki frenkçesi, 11 inci asırda Eskütari denilen askerlerin kışlası ve Eskütariyon sarayının bulunduğundan kalmış.

Üsküdar Acemce menzilhane, menzil atı, posta tatarı ve çantaları mânasına geliyor. Küçük Asya, Irak ve Arabistanla İstanbul arasında gidip gelen eski kervanlarımızın. ordularımızın ilk ve son menzili orası ya; kelimeyi bu noktaya atfedenler de var.

Üsküdar bizlere geçtikten sonra yüz yıllarca pek işlek, ticaretgâh bir şehirmiş. Tezgâhlarında dokunan bezler, kumaşlar, iplikler emsalsızmış; çatması hâlâ rağbettedir. Anadolu demiryolu yapıldıktan sonra mevkiini kaybetmiş.

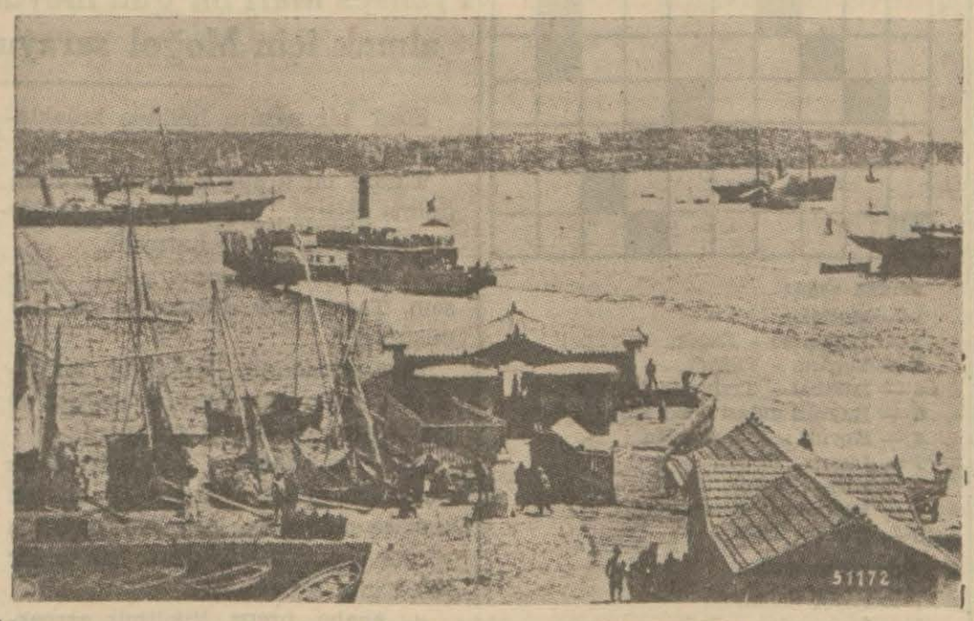

Kabataşta araba vapurunun eski iskelesi

Şimdi Üsküdarı beraber gezeceğiz. Evvelâ Marmaraya doğru yalı boyunu tutalım:

İskele camisi veya Camiikebir, Kanunî Süleymanın kızı Mihrimah sultanın. Önünde ve duvarına bitişik arsada, bir kaç sene evvel kazma küreğe kurban giden büyük debboyu dördüncü Murad Bağdad seferine çıkmadan önce, ordunun erzakını koymak için yaptırmış.

Araba vapuru iskelesinin karşısındaki tarihî çeşmeyi ve Şeddadî tütün deposunu, Voli yeri kıyısını geçelim. Evkafça tamir edilen türbe Şemsi paşanın olsa gerek...

Yanındaki, bir kaç sene evvele kadar duran Direkli yalı küberadan Tevfik beyindi. Bu zat Beytülmal müdürü Hüsnü efendinin damadı olan, meşrutiyetten sonra bir ara mabeyincilik, sonra da Halep valiliği eden Galib beyin pederidir.

Şemsipaşa meydanındayız. Bahçe duvarları kalan Şemsi paşanın yalısı oradaymış. Paşa, Kanunî'nin beylerbeylerinden; ikinci Selimin de vezirlerinden ve müsahibi; Sokollu Mehmed paşanın düşmanlarından.

Meydan Üsküdarın en kalabalık mesire ve piyasa yeriydi. Anadolu spor klübü binası karakoldu. Arkasındaki bostanlarda iri hıyarlar yetiştirilir, turşuları yapılırdı.

Medhali haza mahzen; içinde sıra sıra, koca koca turşu fıçıları. Girer girmez keskin havasından geniz yanarak, (hapşu hapşu!) aksır bre aksır...

Erkekler orada âram ederler, kadınlar da sağdaki kapıdan bostana girerlerdi. Yemeklerle gelen gelene, hasırlarda yayılan yayılana. Bostan dolabının suları arklardan akıp duruyor. Hıyar turşusu suyile dopdolu bardaklarını daldırıp daldırıp soğutan soğutana, lıkır lıkır içen içene...

O taş ve karanlık medhal âdeta randevu yeriydi. Aşnafişnesile sözleşip buluşanlar, girip çıkanlarla işaret geçenler, kapı aralığından uyuşanlar, araya giren vasıtalar da eksik değil. Hulâsası herkes memnun; aksata pişmede, kotarılacak hale gelmede.

Deniz kıyısı yazmacıların. Kandilli gibi Üsküdarın da yazması eşsiz. Adamcağızlar yazmaları denizde çırpıp çırpıp yıkarlar, güneşe yayıp kurutular, sıcağı sıcağına alışverişe bile girişirlerdi.

Oracıkta 10 - 15 basamakla inilen, camiye ve mahalleye adını takmış olan bir ayazma vardı... Köşebaşındaki kebir konak Antikacıların; lâğabları da Kırk anahtarlar...

Sözde, konaktakinin babasından 40 akar anahtarı kalmış; 41 inci anahtar olmak üzere kendisi o binayı çattırmış.

Sırada Edirne mebusu Asım beyin, doktor bay Mahmud Atanın denize nazır evleri şimdi ortada yok. Kaptanı derya ve şeyhülvüzera Hacı Ahmed Vesim paşa yalısı harab halde duruyor. Selimiye kumandanı Mehmed paşanınki elân sağlam maşallah...

Bugünkü Salacak parkının yerinde Molla bey yalısı vardı ki mahdumları kazasker payeli iki birader fazlasına temiz ve trandaz surette giyinirler, gümüş başlı bastonlarına dayana dayana, kerliferli, vakarlı vakarlı gezerlerdi.

Civarın meşhur Köprülü konağını unutmıyalım. Malûm sadrâzamların sülâlesile münasebeti yok, bölmelerinin arasında köprü gibi geçidleri bulunuşundan isim böyle kalmış.

Sahibi sultan Aziz mabeyincilerinden Hafız Mehmed bey, oğlu da Mısırlı prens Halim paşanın kerimelerinden prenses Nazlı'nın zevciydi. Fevkalâde muhteşem bir lândoya rakiben mesire mesire dolaşırmış. Prenses Avrupaya gittikten sonra ayrılmışlar.

Salacak parkının bulunduğu noktada Yalıboyu bitiyor. Yukarı doğru İmrahora doğru çıkalım: Sol koldaki Derici Hacı bey servet ve sâman sahibliğiyle maruftu.

Ayazma camisi üçüncü Mustafanındır. Lâleli de onun ya; adını taşımamalarından: (İki cami yaptırdım; birini deliye (1), öbürünü de suya kaptırdım) dermiş.

Meydanlıktaki (Basmahane) denilen, çoktan eseri kalmıyan kâgir alâmet yazmacılara boya verirdi. Yokuş üstündeki Ayazma hamamı metrûk ve harabdır.

İleride ufacıcık bir çarşı. Yatsıdan sonra etrafın hatırlıları, beyleri ve paşaları toplanan İzzet ağa rahmetlinin kahvesi hâlâ yerinde. Karşısındaki kocaman çınarın kovuk gövdesinde fakir bir eskici kundura, yemeni yamar, ağaca taktığı kapıya kilid bile asardı.

Buradaki Todorakinin aktar dükkânı, bilhassa çardağı namlıydı. Yüksekliği araba vapurlarının ölçüsü... Yazlıklardan kışlıklara eşya taşıyan öküz arabaları tınaslar gibi tepeleme dolgun gelip dururlar.

İçleri tereddüdde kalan arabacılar iskeleyi boylamadan evvel mutlaka buradan dolanacaklar. Çardağın altından geçtin mi kaygu yok, haydi vapura, aşamadın mı üstlerdekini alaşağı edip başka bir arabaya kavança şart...

Yukarıdayız ve sağa yürüyoruz. (Mir'atı Feyz) mektebi, Çerkes Ziya beyindi. Hacı paşa hamamı yıkılıp gitti; Doğancılar camisi berkarar. Caminin gerisindeki Eski han göçmüş, sıradaki aktar, kasab, bakkal dükkânları kâmilen yanmışlardır.

Saha parka karıştı. Bir kısmı da kupkuru arsaydı. Üsküdarın en belibaşlı bayram yeri. Salıncaklar, atlıkarıncalar, satıcılar...

Arsanın yan boyunda da maruf zatlardan bir kaç kişi mukim: Üçüncü ordu müşiri İbrahim paşa hanesi (elyevm Üsküdar kaymakamlığıdır); Mustafa paşa ve saire.

Ana caddeyi tutup biraz daha ilerliyelim: Üsküdar mutasarrıflığının merkezi olan Paşakapısı mütareke senelerinde yanıp kül oldu; arkasındaki idadi mektebinin de dumanları savruldu. Solundaki adliye binası da ayni âkibete uğradı... Tevkifhanesi duruyor...

Buranın kapı karşısında da meşhur ressamımız; bulutlar, çınarlar, çayır çemenler ve deniz kayaları tasvirinde dünyada eşi nadir bulunan peyzajcımız, üstad Ali Rıza beyin evi.

Ötesi Tunus bağı. Buradan dönelim, gene İmrahor yokuşunun başına gelip aşağı doğru yolu tutalım.

Biraz evvel bahsettiğimiz Todorakinin aktar dükkânının yanında adlı sanlı İmrahor turşucusu, ilerisinde Tebhirhane; sola kıvrıl, Hareket ordusu kumandanı Mahmud Şevket paşanın yıllarca oturduğu konak...

Yokuş aşağı caddeye devamdayız. Ermişlrden Aziz Mahmud efendi dergâhı solumuzda. Ahmed Rasim merhumun rivayetine göre, 40 yıl evvelin eşi gelmemiş gazelhanı Nedim bey burada bir ezan okumuş, Tophane Cihangirdekiler duymuşlar.

Ahmediyenin meşhur bozacısı Misak Boyacıyan kaç yıllıktır. Büyük yangından sonra da dükkânı daha yukarıda ve üstünde hâlâ tabelâsı asılı. Vefadakilerle yarışa çıkardı ahbar.

Zamanenin hususî mekteplerinden (Ravzai Terakki) de Ahmediyede.

Üsküdar çarşısı ötedenberi yamandır. İğneden sürmeye kadar iste istediğini... Karakolun sağı Bitpazarına giderdi.

Bülbülderesine sapan sokağın başındaki (Kanaat) manifatura mağazasının sahibi İbrahim bey hemşerilerimiz içinde bu yolu ilk tutanlardan, bütün Üsküdarca rağbet görüp kâr ve kisbini yola koymuşlardandı.

Şimdi tramvay işliyen yokuş bozuk mu bozuk, berbad mı berbad. Meselâ Bağlarbaşına çıkacaksın, talikacılar babalarının nikâhlarını isterler; çünkü beygirin nalı düşmesi, arabanın makası veya dingili kırılması yüzde seksen...

Hava kararmışsa mesele daha sarpa sarar; zira etraf haşarılarla dolu...

Bülbülderesi, hovrdaları, yosmalariyle ad vermişti. Zurnalar, incesazlar, hattâ cuma selâmlıklarına gidip dönen askerî bandolar tarafından yıllarca çalınmış türküsü bile var:

Sevdim seni, semtin nereli
Üsküdarda Bülbüldereli

Üsküdarın selâtin camileri çoktur: Valideikebir, Validei Atik, Ayazma, Selimiye ve saire...

Bu memleketin en acar ve kaçak tulubma sandığı Salih reisin idaresindeki Doğancılar sandığı idi. Öyle Çamlıcalar, Kadıköy, Kızıltoprak gibi yerlere gitmek işten değil; Erenköylerine ,Bostancılara, Maltepelere aşıverdikleri çok vaki.

Üsküdarın en kibar semtleri Paşalimanı, Şemsipaşa, Açıktürbe, İhsaniye, Selimiye idi. Paşalimanında serasker Hüseyin Avni paşanın, serdarı ekrem Abdülkerim paşanın, Mecelle cemiyeti âzasından kazasker Seyfeddin efendinin yalıları. Açıktürbede de âyandan topçu Rıza paşanın, hattat Talât beyin konakları ve bay Hulûsi Esendal dostumuzun apartımanları.

Üsküdarın pek civar mesirelerine gelince: Duvardibi, Koruluk. Bu Koruluk şimdiki Nümune hastanesinin arkasıdır. Hıdrellez günlerinde panayır yerine döner, mezar taşlarına bile salıncaklar kurulurdu.

Sermed Muhtar Alus

(1) Lâleli Baba mezublardan.

İzmit bir endüstri şehri oluyor

İlk kâğıd fabrikasından başka diğer dört fabrika daha kuruluyor

Birinci beş yıllık endüstri plânının sellülos branşından ilk fabrikası olan kâğıt ve karton fabrikadı İzmitte 936 danberi çalışmaktadır. En modern teknik vasıtalarile teçhiz edilmiş olan bu ilk kâğıt fabrikamız vasatî olarak senede 10,500 ton kâğıt ve karton imal edecek bir kabiliyete malik olarak kurulmuş ve kısa zamanda randımanını nazarî kapasitesi haddine çıkarmakla büyük bir muvaffakiyet kazanmıştır. Bizim için yeni olan bir sahada, bir sanayi ünitesinin tecrübe devresi sayılabilecek kadar mahdut bir zaman içinde ve tamamen yerli unsurlarla eriştiği bu merhale, Türkün teknik sahadaki yüksek başarıcılığının bariz bir delili olarak iftihara şayan bir neticedir.

Mumaulleri piyasada büyük bir rağbetle karşılanan ve azamî randımanile çalışmasına rağmen talepleri karşılamaya yetmiyen bu fabrikanın makinelerine ilâveler yapılması suretile imal kabiliyeti 12,000 tona yükseltilmiştir. Ham madde olarak sellüloz, odun, kırpıntı kâğıt, kaolin, reçine, şap, uzvî ve madenî boyalar kullanan bu fabrikanın imal ettiği kâğıt çeşitleri şunladır: Her türlü ambalâj kâğıtları (metre murabbaına sikleti 30 gramdan aşağı olanlar hariç. Bunları ikinci kâğıt fabrikası yapacaktır). İyi ve adî cins yazı kâğıdı, sünger kâğıdı, adî ve iyi cins karton ve mukavvadır. Fabrikada çalışan işçi miktarı 550 dir.

Bu birinci kâğıt fabrikamızın açılış töreni yapılırken gene İzimtte ayni hacimde ikinci bir kâğıt ve karton fabrikasının temeli atılmıştı. Bu fabrikanın inşaatı ilerlemektedir. İnşaat ve montaj işleri bittikten sonra iki kâğıt fabrikamız birlikte bini mütecaviz amele kullanarak senede 24 bin ton kâğıt ve kartonu istihsal edecek ve sigara kâğıdı da dahil olmak üzere her cins kâğıt ve kartonların memleket içinde yapılması mümkün olacak ve iç piyasanın ihtiyacı tamamen karşılanmış olacaktır.

İzmitte ikinci kâğıt ve karton fabrikasile bilkite bir de sellüloz fabrikasının temeli atılmıştı. Bugün kâğıt fabrikamız imalâtı için muhtaç olduğu başlıca ham madde olan sellülozu hariçten getirmektedir. Fakat sellüloz ayni zamanda harp sanayiinde çok kullanılan bir made olduğu için son zamanlarda dünya piyasasında hem fiatı yükselmiş. hem de takas yolile tedariki bir hayli güçleşmiştir. Sellüloz fabrikamız tamamlanarak faaliyete geçtikten sonra kâğıt endüstrimizin ve Gemlik Sunğipek fabrikasının bu maddeye olan ihtiyaçları tamamile karşılandıktan başka askerî sanayiimizin mühim bir ham maddesi de dahilden temin edilmiş olacaktır. Senede 15 bin ton sülfit sellülozu ve 3 bin ton saman sellülozu, 900 ton da paçavra sellülozu imal edecek olan fabrikanın inşaatı bitmiştir. Faliyetle devam eden montaj işleri de ilkbaharda bitecek ve fabrika yaza tecrübe imalâtına başlayabilecektir.

Bu fabrikanın münakale vasıtası olarak yapılmakta olan dekovil hattının inşaatı devam etmektedir. Kâğıt sanayiinin diğer bir ham maddesi olan kaolin imal edecek diğer bir fabrikada yine İzmitte inşa edilmiştir. Şimdi makinelerin yerleştirilmesi ile uğraşılmaktadır .

İzmit birinci kâğıt fabrikasının atölyesi ve santralı bütün bu fabrikalar grupunun enerji ihtiyacını karşılayacak surette tevsi edilmekte, kazan dairesile yeni konulan türbine ait çalışmalar ilerlemektedir.

Gene İzmitte kimya sanayii şubesinden bir klor ve sudkostik fabrikasının inşası kararlaşmıştı. Projeleri tamamlanmış ve makineleri Avrupaya sipariş edilmiş olan bu fabrika binasının inşası işinin yakında ihalesi yapılacaktır.

Sellüloz ve kimya sanayii fabrikalarının su ihtiyacını kaşılamak için Sapanca gölünden su getirilmesine karar verilmiştir. Boruların ilk partisi gelmiş, boruların döşenmesi ve bu işe ait tulumba istasyonunun inşası ihale edilmiştir.

İzmitte sellüloz fabrikası memurları için altı çift ev inşa edilmiş, bütün bu fabrikaların memur ve müstahdemleri için bir kantin binasının inşasına başlanmıştır.

Devlet sermayesile kurulmuş ve kurulacak fabrikaların devlet tarafından murakabesi için kabul olunan kanunun hükümlerine uygun olarak İzmitte «Sümerbank sellüloz sanayii müessesesi» teessüs etmşitir. Sermayesi 6,5 milyon lira olan bu mahdut mesuliyetli şirket şimdilik yalnız birinci kâğıt fabrikasını işletmektedir. İkinci kâğıt fabrikasile sellüloz ve kaolin fabrikaları faaliyete geçince bunlar da ayni müessese tarafından işletilecektir.

Sümerbankın bugün faaliyette bulunan bir fabrikası ve kurulmakta olan diğer dört fabrikası kanalından İzmit ve muhitine dökülen sermaye şehirde şimdiden mahsus bir canlılık uyandırmıştır. Bu fabrikalar tamamile faaliyete geçtikten sonra 1500 kadar işçi ve memurun şehir piyasasında ne kadar canlı bir kalkınma âmili teşkil edeceği kolayca tahmin olunabilir. Birbirini takiben yükselen modern fabrika binalarile İzmit gitgide bir sanayi şehri manzarası arzetmiye başlamaktadır. Müstesna bir coğrafi mevkie sahip olan bu güzel şehrimizin Sümerbank tarafından kurulan fabrikalar sayesinde bir kat daha güzelleşeceği şüphesizdir.

Uyuşturucu maddelerle nasıl mücadele etmeli?

(Baş tarafı inci sahifede)

Bu iş üzerinde hepimizin, bütün vatandaşların vazife alması lâzımdır. Meselâ, analar babalar çocuklarının her harekâtını kontrol etmeli, verdikleri paranın mahalli sarfını sormalıdırlar.

— Beyaz zehir salgını daha ziyade hangi yaşlar arasındadır?

— 15 ile 30 yaş arasında...

— Tevlid ettiği neticeler?

— Verem, sefalet, cinayet, cinnet...

— Tedavi şekli?

— Kendi kanlarını alıp gene kendilerine zerkediyoruz ve müsekkin ilâçlar veriyoruz. Bol ve muntazam gıda da şarttır. Bilhassa nasihatin çok tesirini görüyoruz. Sık sık nasihat ediyor ve iyi neticelerle karşılaşıyoruz.

∴

Uyuşturucu maddelere müptelâ olanları daha ziyade küçük işçilerin teşkil ettikleri anlaşılmaktadır. Şüphesz bunlar pek çabuk işlerinden kovularak serseri oluyorlar. Bunun başlıca sebebi, bizde cemiyet hayatına yer verilmemiş olmasıdır. Dr. B. İbrahim Zati Öget te işçiler için şehrin her yerinde klüpler teşkiline taraftardır. İşçnin işinden çıkınca, oyalanmak için meyhaneye ve yahut beyaz zehir kullanabileceği yerlere gitmesine mani olmak maksadile her semtte cemiyet hayatı ihdasına çalışılması fikrinde olanlar çoktur.

İsveç te, bundan 70 sene evvel ayni vaziyette imiş. İçki, kavga, ciayet çoğalınca, kontlar, prensler düşünmüş, taşınmışlar, işçiler için çay ziyafetleri tertib etmeğe karar vermişler. Büyük salonlara işçiler de davet edilmiş; kendilerile alâkadar olunmuş. Aradan zaman geçmiş ve işçilern kıyafetinde değişiklikler sezilmeğe başlanmış. Çaya temiz elbise ile gelenleri gören pejmürde kıyafetliler, önce dağınık saçlarını intizama sokmaktan başlıyarak, yavaş yavaş üstlerini de temizlemişler, lisanlarında nazik olmağa çalışmışlar...

Bugün o memlekette bir ağız kavgasına raslıyanlar, bu hâdiseyi rasgeldilerine garip bir vaka olarak anlatırlar. — *Necmi Erkmen*

HER AKŞAM BİR HİKÂYE

İmralıdan mektup

Naciye Bandırma yolile İzmirden İstanbula dönüyordu. Genç kadın Bandırmadan vapura bindi. İzmirden beri devam eden tren yolculuğunda epeyce başı ağırmıştı. Bunun için biraz deniz havası almak istiyordu. Vapura biner binmez kamarasına kapanmadı. Güverteye çıktı. Harikulâde güzel bir yaz gecesi idi. Deniz çarşaf gibi idi.

Genç kadın güvertenin parmaklıklarına dirseklerini dayadı. Bu güzel yaz gecesini, ay ışığını, denizi seyre daldı.

Bir aralık kulağına bir ıslık sesi çalındı. Etrafına baktı. Biraz ileride güvertenin üzerinde geniş adımlarla dolaşan uzun boylu bir erkek gölgesi farketti.

Vapurda aşağı yukarı bütün yolcular kamaralarına çekilip yattıkları halde bu uzun boylu adam -pek şair tabiatlı olacak ki- güvertede ıslık çalarak dolaşıyor, arasıra duruyor, Naciye gibi gözlerini denize, yıldızlara dolu göğe dikiyordu.

Naciye biraz da vapurun burun tarafına doğru gitmek istedi. İlerledi. Vapurun burun tarafına geldi. Biraz sonra arkasında bir ayak sesi işitti. Döndü, baktı. Güvertedeki uzun boylu yolcu idi. Elinde bir eşarp tutuyordu:

— Bunu düşürdünüz efendim...

Hakikaten biraz evvel Naciye koltuğunun altına sıkıştırdığı eşarpı farkında olmadan düşürmüştü Genç kadın:

— Teşekkür ederim... diyerek uzun boylu adamın elinden eşarpı aldı. Şimdi yanyana duruyorlardı. Genç adam lâf olsun diye:

— Ne güzel gece değil mi efendim? dedi.

Naciye cevap verdi:

— Evet harikulâde...

Bu esnada gökyüzünde bir yıldız kaydı, boşlukta kayboldu. Naciye gayri ihtiyari:

— Gördünüz mü? dedi, yıldız kaydı.

Genç adam gülümsedi:

— Evet... İnsan böyle bir yıldızın kayışını seyrederken gönlünden ne murad geçirirse o mutlaka olurmuş... dedi.

Biraz durduktan sonra ilâve etti:

— Ne yazık... Dedi, yıldızın kayması o kadar çabuk oluyor ki, insan içinden bir murad geçiremiyor.

Naciye şimdi yanındaki meçhul adama daha dikkatle bakıyordu. Bu hakikaten yakışıklı bir erkekti. Gece o kadar aydınlıktı ki, genç kadın, yanında duran erkeğin yüzündeki bütün hatları seçiyordu.

Bir aralık genç adam bir sigara yaktı. Sonra paketini Naciyeye uzatırken:

— Bilmem içer misiniz? dedi, en ucuz sigaradır...

Vakâ Naciye pek seyrek sigara içerdi. Fakat genç adamın:

«En ucuz sigaradır» sözünden sonra onun paketinden bir sigara almamağı ayıp gördü. Uzandı. Bir sigara aldı. Dudaklarına yerleştirdi. Meçhul adam hemen Naciyenin sigarasını yaktı.

Naciye oldukça macera seven bir kadındı. Gecenin bu saatinde küçük bir vapurun güvertesinde denize karşı âdeta içinde bir macera hevesi uyanmıştı.

Bunun için meçhul adamla çene çalmakta hiç bir mahzur görmüyordu. Üstelik bu şair ruhlu bir insan olarak tasavvur ettiği erkeği de merak etmeğe başlamıştı. Biraz sonra meçhul erkek kendisini sadece «Mehmed» diye takdim etti. Naciye onunla konuştuktan sonra Mehmedi büsbütün merak etmeğe başlamıştı. Onda o kadar garip bir hal vardı ki... Zaman zaman söylediği sözlerden derin bir yeis içinde yaşadığı anlaşılıyordu.

Naciye âdeta küçük vapurda, gece yarısı güvertę üstünde ras geldiği bu meçhul adamı bir roman kahramanına benzetiyordu.

Mehmed bir aralık etrafına bakarak:

— Hayat ne güzel... Dedi sonra derin derin nefes aldı.

Gecenin ve denizin güzelliği onlara kamaralarına dönmeği hatırlatmıyordu bile... Bunun için yanyana, uzun uzun konuştular. Güverte üzerinde dolaştılar.

Hattâ bir aralık aşktan bile bahsettiler. Genç adam içinde gizli bir acı varmış gibi:

— Sevmek ne kadar güzel şeydir... Dedi, hele sevebilmek imkânını bulabilenler için...

Tuhaf şey... Mehmedin bu sözleri Naciyeyi düşündürmüştü. Genç adam için sevebilmek imkânı yok mu idi?.. Kamaralarına dönerken aralarında âdeta bir samimiyet başlamıştı. Sabahleyin erkenden vapur İstanbul limanına girmişti. Fakat yolcular saat sekize dokuza doğru çıkacaklardı. Mehmedle Naciye geç yattıkları halde en erken kalkan gene onlardı.

Naciye İstanbula geldiği için sevinç içindeydi. Halbuki Mehmedin yüzü sapsarı idi. Fakat Naciye onu bu sarermış yüzüle de çok güzel ve hülyalı buluyordu.

İstanbula çıkarlarken genç kadın Mehmede adresini verdi. Ondan çok hoşlanmıştı.

Fakat Mehmed adresi kâğıdı elinde mahzun mahzun genç kadının yüzüne bakıyordu. Nihayet:

— Adresini pek kıymetli bir hatıra olarak saklıyacağım... Fakat sizi ziyaret edeceğimi hiç ummuyorum... Dedi.

Naciye hayretle sordu:

— Sebep?

— Belki buna imkân bulamıyacağım ondan...

— Yoksa uzun bir seyahate mi çıkacaksınız.

Mehmed başını önüne eğdi:

— Onun gibi birşey... dedi.

Naciye Mehmedden ayrıldıktan sonra:

— Çok garip adam... Fakat pek ziyade dikkate değer... Bilmece gibi bir erkek... Bu bilmecenin sırrını çözmeği pek isterdim... Diyordu.

Aradan günler haftalar geçtiği halde Mehmedden hiç ses çıkmıyordu.

Bir gün postacı Naciyenin evine bir mektup getirdi. Naciye zarfın üstüne bakınca şaşırdı. Çünkü mektubun üstünde İmralı Cezaevi yazıyordu. İmralıdan Naciyeye bir mektup?... Ne münasebet?.

Genç kadın mektubu açtı, okumağa başladı:

«Bu mektubu aldığınız zaman kimbilir ne kadar hayret edeceksinizdir. Bu satırları size vapurda, gece yarısı güvertede konuştuğunuz Mehmed İmralı adasından yazıyor.

Evet ben bir katilim!... Fakat bugün vicdan azabı içinde yaşıyan ve çok pişman olmuş bir vaziyette bulunan bir mücrim... Kabahatımın kefaretini İmrlaı adasında ödüyorum.

Bundan bir müddet evvel benim günden güne ıslah olduğumu gören hapishane idarecileri bir tecrübe yapmağa karar vermişler. Beni yalnız olarak Edirne hapishanesine göndermeği düşünmüşler... Yalnız ve jandarmasız olarak...

İmralıdan Bandırmaya motörle gelmiş, İstanbula gidecek olan vapura binmiştim. O gece hürriyetin bütün zevkini çıkarmak için saatlerce güvertede dolaştım durdum. İşte bu esnada size ras geldim. Üç senelik bir hapishane hayatından sonra ilk konuştuğum kadın sizdiniz. Ertesi günü bana adresinizi verdiğiniz zaman ne derin bir yeise düştüğümü herhalde farketmişsinizdir. İstanbuldan Edirneye gittim. Orada bir gece kaldıktan sonra tekrar jandarmasız olarak İmralıya döndüm. Yeni hapishanecilik tecrübesi bu suretle iyi netice vermişti. Şimdi sizi niçin rahatsız edememek mecburiyetinde olduğumu anlıyorsunuz değil mi?

Herhalde bir gün ziyaretinize gelmek isterim. Lâkin bunun için biraz beklemek lâzım... Tam 11 sene 3 ay ve 7 gün sonra tahliye edileceğim... Eğer kim olduğumu öğrendikten sonra da gene kapınızı bana açarsanız ziyaretinizde bulunmak benim için büyük bir şereftir.» **Hikmet Feridun Es**

BULMACAMIZ

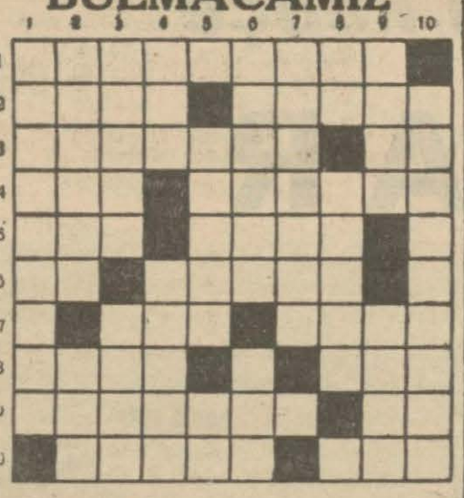

Soldan sağa:

1 — Mutlaka.
2 — Dinlenme - Döşek.
3 — Yegâne - Vilâyet.
4 — İstikbal - Trakyada bir vilâyet.
5 — Hayvan gıdası - Bir kâğıd oyunu.
6 — Kovuk - Yemek kabı.
7 — Lisan - Keder.
8 — Kira - Donuk.
9 — Derinleştirmeler - Güzel sanat.
10 — Zarif - Baba.

Yukarıdan aşağı:

1 — Cesur delikanlı.
2 — İzabe eden - Ruh.
3 — Herkesin girmesi memnu olan yer - Bir oyun âleti.
4 — Sual edatı - İnce ve dar tahta çubuk.
5 — Bir erkek ismi - Beyan edatı.
6 — Tersi sahra olur - Meyva kurusu.
7 — Bir şeyin doğrusu.
8 — Beygir - Sayı.
9 — Melûn - 60 dakika.
10 — Eski Mısır kraliçelerinden.

Geçen bulmacamızın halli

Soldan sağa:

1 — Dalavere, 2 — Adilâne, Ek, 3 — Lâz, Hamile, 4 — Baid, Lil, 5 — Asor, İmâme, 6 — Kunt, Civ, 7 — Is, Aceleci, 8 — Rahne, Atak, 9 — Ama, Musevi, 10 — Nankin, Naz.

Yukarıdan aşağı:

1 — Dalgakıran, 2 — Ada, Susama, 3 — Lizbon, Han, 4 — Al, Artan, 5 — Vâhi, Cemi, 6 — Enadice, Un, 7 — Rem, Milâs, 8 — İlâveten, 9 — Elim, Cava, 10 — Ekele, İkiz.

ROMATİZMA
LUMBAGO
SİYATİK
ARKA
BEL
VE BÜTÜN AĞRILARA KARŞI

SİLKO
Kullanınız.
ÇABUK ŞİFAYI BULURSUNUZ,

AKŞAM
Abone ücretleri

	Türkiye	Ecnebi
SENELİK	1400 kuruş	2700 kuruş
6 AYLIK	750 »	1450 »
3 AYLIK	400 »	800 »
1 AYLIK	150 »	— »

Posta ittihadına dahil olmıyan ecnebi memleketler: Seneliği 3600, altı aylığı 1900, üç aylığı 1000 kuruştur.

Adres tebdili için yirmi beş kuruşluk pul göndermek lâzımdır.

Zilhicce 24 — Kasım 99

S.	İmsak	Güneş	Öğle	İkindi	Akşam	Yatsı
E.	11,37	1,17	6,48	9,40	12,00	1,32
Va.	5,18	6,58	12,28	15,21	17,41	19,12

İdarehane: Babıâli civarı Acımusluk sokak No. 13

NEVROZİN
Baş, Diş, Nezle, Grip, Romatizma
Nevralji, kırıklık ve bütün ağrılarınizi derhal keser.
İcabında günde 3 kaşe alınabilir.

TURAKİNA

TARİHÎ ROMAN

Yazan: *İSKENDER F. SERTELLİ* Tefrika No. 55

Prenses Mari bir gün meydana çıktı ve kocasının öcünü almak için Moğol sarayına girmeğe muvaffak oldu

Sözü bir uğultu halinde kulaklarında çınlıyordu.

Timuç bir aralık karısını gözünün önüne getirdi... Onun, ayrılırken söylediği sözleri tekrar hatırladı.

— Başka bir kadına gönül verirsem, Tanrı beni düşman eline esir düşürecek...

Diye mırıldandı. Sonra birden gözünün önündeki hayalet değişti. O şimdi prenses Mariyi görüyordu.

Uzun ince boyu, tatlı bakışlarile o ne cazibeli bir kadındı! Timuç onu tamam dokuz ay, gece karanlığında yerden gökteki yıldızlara bakan bir yolcu gibi seyretmişti.

— Acaba, prens Vlâdimir gerçekten öldü mü? Eğer öldüyse, Mariyi başkasına kaptırmak budalalık olur.

Diye söylendi ve yatağına uzandı.

***

«Kocam attan düşerek öldü..»

Bir sabah, iki Moğol atlısı koşarak şehre geldi. Atlılardan birinin arkasında genç bir kadın vardı. Timuç bu kadını görünce tanıdı:

— Prenses Mari, sen nerede idin?...

Diye bağırdı.

Güzel prenses, Timuçun ayaklarına kapandı:

—Kocam, attan düşerek öldü. Ben bir köyde hasta yatıyordum. Moğol atlılarını uzaktan görünce çağırdım, onlara teslim oldum.

Timuç sevindi. Mariyi saraya aldı.

Moğollar Vlâdimirin cesedini arıyorlardı. Mari:

— O günlerde şiddetli ve sürekli kar yağıyordu. Cesedi karların altında kalmıştır. Yaz gelince kemiklerini bulursunuz!

Dedi. Timuç bu sözlere inandı. Marinin dedikleri pek te mânasız değildi. Kar altında kalan cesedi bulup çıkarmak imkânsızdı.

Timuç, Vlâdimirin ölümünü bir atlı ile Şi Ting'e bildirdi.

Timuç, Şi - Ting'e yazdığı mektupta Vlâdimirden bahsederken şöyle diyordu:

«Dimitriyef ve havalisinde bundan sonra asırlarca hiç bir Rus baş kaldıramaz. Vlâdimir saltanat peşinde koşan haris bir prensti. Karısı esir olarak elimize düştü. Vlâdimirin çocuğu yoktur. Aradan yıllar geçince, intikam hisleri de onunla beraber ölüp gidecek...»

Gerçek, Vlâdimirin çocuğu yoktu. Fakat, Timuç düşünmüyordu ki, Moğollardan intikam almak için Vlâdimirin çocuğundan önce ortada - istiklâl aşkiyle yaşayan - koskoca bir Rus milleti vardı. Vlâdimir öldüyse, başka eyaletlerde yaşayan Rus prenslerinin günün birinde baş kaldırmıyacağını kim temin edebilirdi? Kaldı ki, Vlâdimirin ölümü hakkında verilen malûmat ta prensesin sözlerinden ibaretti. Vlâdimirin öldüğünü gören ve bilen yoktu. Bir kaç köylü, Marinin sözlerini doğrulamışsa da, bu sözlere de, Mariyi kurtarmaktan veya Moğolları şaşırtmaktan başka bir mâna verilebilir miydi?

★

Timuç, canını Mariye teslim edecek kadar akılsız bir adam değildi. Mari kendi sarayında serbes yaşıyordu. Fakat, peşinde bir çok gözcüler, hafiyeler dolaşıyordu.

Moğol zabitlerinden biri, Timuça:

— Ben, bu kadının bakışlarını beğenmiyorum. Günün birinde sizden intikam almağa kalkışacağından şüphe ediyorum.

Demişti. Timuç, Moğol zabitinin sözlerini kulak ardına atmadı. Marinin peşindeki gözcüleri sıkıştırmağa başladı.

Moğol komutanı, prenses Mariyi - günler geçtikçe - seviyor, onunla sık sık başbaşa kalmak, konuşmak istiyordu.

Timuç bir akşam prensesi yanına çağırdı:

— Dimitriyefte akrabandan kimse yok mu?

Diye sordu.

Mari:

— Hayır, dedi, burada kimsem yoktur. Annem ve halam Grandükün yanındadırlar.

— Onları özlemedin mi?

— Hayır. Çünkü onlardan şimdiye kadar hiç bir iyilik görmedim. Zaten Vlâdimirle evlenmeme de onlar mâni olmak istemişlerdi.

— Vlâdimiri onlara tercih ettiğine bakılırsa, kocanı onlardan çok seviyordun demek...

— Şüphesiz. Akıllı bir kadın, kocasını kendi akrabasından fazla sever.

— Vlâdimirin çocuğu neden olmadı?

— İki defa doğurdum, yaşamadı. Falcılar, üçüncü çocuğumu yaşayacağını söylemişlerdi.

Timuç, prensesin yüzüne bakarak güldü:

— Burada oturmak mı istersin, yoksa (Saray) şehrine gitmek mi?...

— Burada doğdum, burada büyüdüm... Burada kalmayı tercih ederim.

— Seni esir aldığımızı Şi - Ting'e yazdım. Eğer oraya gitmeni isterse...

— Beni burada alıkoymak sizin elinizdedir! Ben, doğduğum ve büyüdüğüm yerde ölmek isterim.

— Ben burada kaldıkça seni koruyabilirim. Fakat, Dimitriyefte uzun müddet kalacağımı tahmin etmiyorum. Yarın başka bir yere gidersem...

Mari, Moğol komutanının sözünü kesti:

— Esir bir kadın, zaten ölmüş demektir. Siz buradan giderken, beni de sarayın bahçesindeki aile mezarlığına gömersiniz!

.....

.....

— 8 —

Prens Vlâdimir bir köy evinde...

«Dimitriyef» in yirmi kilometre şarkında küçük bir Rus köyünde... Prens Vlâdimir, eski uşaklarından birinin evinde.

Dışarıda fırtına var. Boğucu bir tipi, küçük kulübenin çatısını koparacak gibi uğulduyor.

Prens Vlâdimir uşağile konuşuyor:

— Senden gördüğüm iyiliği ölünceye kadar unutmıyacağım, Antonyo! Seni sarayımdan koğduğum gün - şimdi hatırlıyorum - çok hiddetliydim. Gözüm dönmüştü, bir şey görmüyordum. Haksız olduğumu şimdi anlıyorum. O zamandanberi bu köyde mi oturuyorsun?

— Evet prensim! Ben zaten buralıyım. Dimitriyeften ayrılınca buraya gelmiştim.

— Karın, çocukların, kimsen yok mu?

— Bir kızım vardı, onu da Moğollar (Saray) a götürmüşler.

— Esir mi orada?

— Hayır. Bir Moğol zabitinin karısı imiş.

— Zavallı kız, çok talihsizmiş... Ya karın?... O nerede?

— Köye döndüğüm zaman hasta idi. Geçen yıl öldü. Ben yalnız kaldım.

Vlâdimir bir müddet sustu. Sonra birden başını kaldırarak bağırdı:

— Moğollar beni öldü sanıyorlar. Budalalar! Vlâdimir ecdadının öcünü almadan ölür mü?

— Prensesin yakında döneceğini umuyor musunuz?

— O, belki de hiç dönmiyecek, Antonyo! Fakat, yakında Timuçun öldüğünü duyacağız. Eğer onu geberttikten sonra, talihi yardım eder de kaçabilirse, işte o zaman karım Mariye (Meryem) e tapar gibi tapacağım.

— Hakkınız var, prensim! Ona yalnız siz değil, bütün Rusya tapacaktır. Timuçun ölümü, Dimitriyefin Moğol istilâsından kurtuluşunu hazırlıyacaktır.

(Arkası var)

Ispanyada krallık temayülü artıyor

Eski kralın oğlu Don Juanın kral ilân edilmesi muhtemel

Londra 13 (A.A.) — Siyasî İngiliz mahfellerinde söylendiğine göre, İspanyada krallığın ihyası leh ve aleyhinde Franko üzerinde hiçbir tazyik yapılmayacaktır. Bu mahfeller, Burgosun tasavvuru veçhile eski kralın oğlu Don Juan tahta çıkarıldığı takdirde İspanya ittihadı dahilî harbe hiç iştirak etmemiş olan yeni bir otoritenin altında tekrar teessüs etmiş olacaktır.

Ayni mahfeller, bu suretle hareket etmekle millî istiklâlin mükemmel bir şekilde teyid edilmiş olacağını ilâve eylemektedir.

Bu mahfeller, Alman matbuatının sarahaten İspanyada krallığın ihyası aleyhinde bulunduğunu, çünkü bu hareketin İspanyanın komintern aleyhindeki pakta iştirakile telif edilemiyeceğini kaydetmektedir.

Angriff gazetesi, Frankonun zaferinden sonra İspanyanın bu pakta iştirak etmesi lâzım geleceğini yazmaktadır. Angriffin bu iddiası, Londrada büyük bir endişe tevlid etmektedir.

İyi haber alan Londra mahfelleri, bu şekilde bir teşebbüsü tamamile müstakil olmak istiyen Burgos hükûmetinin bu arzusile telif etmenin güç olduğunu beyan etmektedir.

İngiltere Frankoyu tanımamak hususunda teminat vermiyor

Londra 13 (A.A.) — Avam Kamarasında işçi partisi liderlerinden B. Henderson, Başvekilden, İngilterenin general Franko hükûmetini tanımayacağı hakkında teminat istemiştir.

B. Chamberlain şu cevabı vermiştir:

Vaziyetin çabuk surette inkişaf etmekte bulunması sebebile bu teminatı vermek benim için imkânsızdır. Bununla beraber şunu söyliyebilirim ki, İngiltere hükûmeti Fransız hükûmeti ile sıkı temas halindedir ve bu meselede şimdiye kadar daha bir karar almış değildir.

Fransız Nazırları meclisi bu gün toplanıyor

Paris 13 (A.A.) — Havas bildiriyor: Yarın Reisicümhurun riyasetinde toplanacak olan Nazırlar meclisinin ruznamedeki meseleleri hakkında bu akşam salâhiyettar menbalardan hiçbir haber tereşşüh etmemşitir. Fakat bu içtimada, nasyonalist İspanya ile diplomatik münasebetler tesisi meselesinin tetkik edilmesi pek muhtemel ve hemen yarın bu hususta bir prensip kararı alınması pek mümkündür.

İyi menbalardan alınan haberlere göre, B. Leon Berardın bir iki güne kadar yeniden Burgosa hareket edeceği gittikçe daha kuvvetli bir surette teeyyüd eylemektedir.

B. Berarda bu sefer resmi bir vazife verilecek ve kendisi bazı müsbet meselelerin halline ve ezcümle Paris ile Burgos arasında normal münasebetler tesisinin ne suretle vukua geleceğini tesbite memur olunacaktır.

Bu münasebetlerin yeniden tesisi, Franko hükûmetinin Fransa ve İngiltere tarafından birlikte olarak hukukan tanınması tarzında ve pek yakın bir zamanda vukua gelecektir. Fransa hükûmeti, bu meselede de İngiltere hükûmeti ile tam bir tesanüd halinde bulunmak azmindedir.

İngiliz gazetelerinin makaleleri

Londra 13 (A.A.) — Bu sabahki İngiliz gazeteleri şu hususlara muhakkak nazarile bakmaktadır:

1 — Fransa ve İngiltere general Frankoyu tanımak üzeredirler.

2 — Karar Londra ve Paris tarafından müştereken ittihaz edilecek ve ayni zamanda ilân edilecektir.

3 — Bu karar çok gecikmiyecektir.

Madritte hükûmet şekli vaziyeti değiştirmiyecek

Londra 13 (A.A.) — Siyasî mahfeller, Madrid'de yeni bir hükûmetin teşekkülünün vaziyette mahsus bir değişiklik husule getirmiyeceğini ve [illegible] Frankonun [illegible] devletleri [illegible]

tarafından tanınmasını geciktirmiyeceğini beyan etmektedir.

Bu mahfeller, bu tanıma keyfiyetinin artık cümhuriyetçiler tarafından gösterilecek mukavemet müddetine tamamile bağlı olmadığını ve esasen bu mukavemetin daha ziyade devam edemiyeceğini ve bilhassa İspanyanın dörtte üçünü Frankonun hâkimiyeti altına sokan fiilî vaziyeti değiştirmiyeceğini söylemektedirler.

Diğer cihetten Madrid'den alınan bazı malûmata göre mukavemet hususunda hükûmetçiler ittifak edememişlerdir. Cümhuriyetçilerin varmak istedikleri gaye, mümkün olduğu kadar müsait şeraitle muhasematın nihayet bulmasını temin etmektir.

Katalonyada son çarpışmalar

Perpignan 13 (A.A.) — Katalonyada çarpışmalar devam etmektedir. Cümhuriyetçilerin 20,000 kişiden mürekkep olan iki fırkası hâlâ Camprodonu ve bu mevkiden Fransa hududuna kadar imtimad eden iki büyük vadiyi ellerinde bulundurmaktadırlar. Bu fırkalar, düşmanın ileri hareketini durdurmak ve mümkün olduğu kadar fazla malzeme kurtarmak için dümdar muharebesi yaparak Fransa hududuna doğru ilerlemektedir.

Hava taarruzları

Alikante 13 (A.A.) — Nasyonalist tayyareler dün şehrin en kalabalık kısmının üzerine, birkaçı yangın bombası olmak üzere, 50 bomba atmışlardır. Hepsi sivil olmak üzere, 5 ölü ve 12 yaralı sayılmıştır. Merkez hali ve belediye tiyatrosu ve diğer 20 bina harap olmuştur.

Madrid 13 (A.A.) — Alikante ile Valansiya arasında bulunan Jativanın nasyonalist tayyareler tarafından dün bombardımanında 100 kişi ölmüştür.

Diğer taraftan Alikanteye üç motörlü 5 tayyarenin dün yaptığı bombardımanda da 20 kişi ölmüş ve 55 kişi yaralanmıştır.

Barselon 13 (A.A') — Dün Las Planas'da vuku bulan şimendifer kazasında yaralananlardan 22 si daha ölmüştür. Bu suretle bu şimendifer kazasında ölenlerin sayısı 53 e çıkmıştır.

Salamanka 13 (A.A.) — Frankistlerin tayyareleri, Carthagene üzerinde yaptıkları bir cevelân esnasında cümhuriyetçilerin bir torpido muhribini hasara uğratmışlardır.

Madrit 13 (A.A.) — Valansiya ile Alikante arasında yarı yolda kâin Jativaya karşı Frankistler tarafından yapılan hava taarruzu neticesinde 100 den fazla insan ölmüştür.

İrlanda, Franko hükûmetini tanıyor

Dublin 13 (A.A.) — İrlanda hükûmeti Franko hükûmetini tanımağa karar vermiştir. İspanyadaki İrlanda elçisi Franko hükûmeti nezdine memur edilecektir.

Madrit Kabinesinin bir tebliği

Madrit 13 (A.A.) — Kabine toplantısında Nazırlar süratle halli icap eden millî müdafaa meselelerini tetkik etmişlerdir.

Gece saat 20,30 da matbuata verilen bir tebliğde hükûmet Madritten ecnebi istilâsına uğramamış olan İspanya toprakları halkına, vatanı kahramanca müdafaa eden hava kara ve deniz ordularına selâm göndermekte, bütün partileri ve teşekkülleri kendi kanaatlerinden ayrılarak münhasıran harbi kazanmak çarelerini temine davet eylemektedir.

Hükûmet, 936 eylûlünde ve teşrinisanisinde tezahür eden heyecanını bir kere daha parlayarak cümhuriyetçi İspanyanın zaferini temin eyliyeceği ümidini izhar ediyor.

Beş paket heroin bulundu

Taksimde oturan Yarasimos isminde birinin üzerinde polisçe yapılan araştırmada beş paket heroin bulunarak müsadere edilmiş, hakkındaki tahkikatın derinleştirilmesi için kendisi emniyet müdürlüğüne getirilmiştir.

Şehir meclisi âzası toptan istifa edebilir mi?

(Baş tarafı 7 nci sahifede)

değildir. Acaba bundan evvelki meclis âzası B. Muhiddin Üstündağı mahkemeye sevkeden muhtelif işlerden hangisile kanunen alâkadar olabilir? Ve kendilerine kanunî bir mesuliyet terettüp edebilir mi?

Sabık Belediye Reisi ile bazı arkadaşları hakkında şûrayı devletin muhakeme edilmelerine lüzum gördüğü «otobüs meselesi» tamamile idarî ve icraî bir mahiyette olduğundan bununla ne meclisin, ne de daimî encümenin hiç bir alâkası yoktur. Nitekim B. Üstündağ ile rüfekası hakkında yapılan tahkikat neticesinde ne mülkiye müfettişleri, ne de şûrayı devlet meclisi veya daimî encümeni alâkadar edecek bir netice istihsal etmemişlerdir. «Asrî mezarlık» meselesinde de yalnız o zamanki daimî encümen âzası mesul görülmüş ve bunun için B. Muhiddin Üstündağ ile mahkeme huzuruna çıkmışlardı.

Sürp Agop meselesi

Sabık Belediye Reisini mahkeme huzuruna çıkaracak üçüncü bir mesele daha vardır: «Sürp Agop meselesi». Yalnız bu mesele üzerinde biraz durmak lâzımdır. Sürp Agop mezarlığı etrafında yıllardanberi süren davanın sulhan tesviyesi Dahiliye Vekâletinin işarile Belediye Reisliğince muvafık görülmüş ve iş şehir meclisine sevkedilmişti. Meclis de, Belediye kanununun 70 inci maddesinin 13 üncü fıkrasının verdiği salâhiyete göre bu davanın sulhan tesviyesine üç muhalif reye karşı ekseriyetle karar vermişti.

Eğer iddia edildiği gibi bu davanın bu suretle «sulh yolile» tesviyesinde Belediye hesabına zararı mucip bir vaziyet varsa sırf buna karar verdiği için o zamanki şehir meclisi âzasının mesul olmaları kanunî imkân dahilindedir.

Görülüyor ki şehir meclisi âzasının bir Belediye Reisinin bütün icraatından mesul olmalarına kanunî imkânlar olmadığına göre şehir meclisini bütün işlerden mesul edici neşriyat yapmak hiç yerinde değildir.

Bu satırlar, şehir meclisinin avukatlığını yapmak için değil, kanunî bir hakikati tebarüz ettirmek için yazılmıştır.

Mustafa Ragıp

Beyoğlu Yerli Askerlik şubesinden yoklama ilânı

1 — Beyoğlu yerli askerlik şubesine bağlı müslim ve gayri müslim 310 : 330 (Dahil) bütün yerli ihtiyat eratın yıllık yoklamalarile 335 doğumluların ilk yoklaması, 6 şubat 939 ile 15 mart 939 günleri arasında ve şube binasında yapılacaktır. Bu maksadla muhtelif doğumlulardan hangi nahiyeler halkının hangi günlerde şubeye müracaat edecekleri aşağıda yazılıdır: A — 310 : 320 (Dahil) doğumlular: Şubat 6 ve 7 günleri Beyoğlu merkez nahiyesi, şubat 8 ve 9 günleri Galata merkez nahiyesi, şubat 10 ve 11 günleri Taksim nahiyesi, şubat 13 günü Şişli nahiyesi, şubat 14 günü Kasımpaşa nahiyesi, şubat 15 günü Hasköy ve Kemerburgaz nahiyeleri. B — 321 : 325 (Dahil) doğumlular: Şubat 16 ve 17 günleri Beyoğlu merkez nahiyesi, şubat 18 ve 20 günleri, Galata nahiyesi, şubat 21 ve 22 günleri Taksim nahiyesi, şubat 23 günü Şişli nahiyesi, şubat 24 günü Kasımpaşa nahiyesi, şubat 25 günü Hasköy ve Kemerburgaz nahiyesi. C — 326 : 330 (Dahil) doğumlular: Şubat 27 ve 28, mart 1 günleri Beyoğlu merkez nahiyesi, mart 2, 3, 4 günleri Galata nahiyesi, mart 6, 7, 8 günleri Taksim nahiyesi, mart 9, 10 günleri Şişli nahiyesi, mart 11, 13 günleri Kasımpaşa nahiyesi, mart 14, 15 günleri Hasköy ve Kemerburgaz nahiyeleri, 2 — 335 doğumlular kendi mahalleleri halkile birlikte geleceklerdir. 3 — 310 : 334 doğumlulardan yoklamasını hangi bir sebeple bugüne kadar yaptırmamış olanlar da şubeye müracaat edeceklerdir. 4 — Yoklama, her gün saat 9 dan 12 ye kadar devam edecektir. 5 — Mahalle mümesilleri mahallelerinin yoklamasına tahsis edilen gün ve saatlerde şubede bulunacaklardır. 6 — Hüviyet cüzdanlarile askerlik vesikalarının birlikte getirilmesi, 7 — Yapılacak olan bu yoklama, askerlik kanununun 33 ve 14 üncü maddeleri icabı olduğundan başkaca bir fevkalâdelik fikrine düşünülmemesi, 8 — Yukarıda yazılı günlerde yoklamasını yaptırmıyanlara bu gibi şahısları resmî ve hususî hizmete alanlar askerlik kanununun 92 ve 93 üncü maddesine göre cezalandırılacaktır. 9 — Bunlardan İstanbul haricinde olanlar, askerlik kanununun 75 inci maddesine göre, tafsilâtlı künyelerile ikametgâh adreslerini bir mektupla şubemize bildireceklerdir. Yabancı memleketlerde bulunanlar ise, bu malûmatı en yakın konsolosluğa [illegible] elidir.

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum İdaresi İlânları

Samsun istasyonunda yapılacak istasyon binası inşaatı kapalı zarf usulile ve vahidi fiyat üzerinden yeniden eksiltmeye çıkarılmıştır.

1 — Bu inşaatın muhammen bedeli 85,000 liradır.

2 — İstekliler bu işe ait şartname ve sair evrakı devlet demiryollarının Ankara Sirkeci ve Samsun veznelerinden 425 kuruş mukabilinde alabilirler.

3 — Eksiltme 27/2/939 cuma günü saat 15 de D. D. Yolları yol dairesinde toplanacak merkez birinci komisyonca yapılacaktır.

4 — Eksiltmeye girebilmek için isteklilerin teklif mektuplarile birlikte aşağıda yazılı teminat ve vesaiki ayni gün saat 14 e kadar komisyon reisliğine tevdi etmiş olmaları lâzımdır.

A — 2490 sayılı kanun ahkâmına uygun olarak 5500 liralık muvakkat teminat

B — Bu kanunun tayin ettiği vesikalar

C — Nafia Vekâletinden musaddak ehliyet vesikası «Ehliyet vesikası için ihale gününden en az sekiz gün evvel bir istida ile Nafia Vekâletine müracaat etmek lâzımdır.» (697)

★

Muhammen bedellerile miktar ve evsafı aşağıda yazılı iki grup malzeme ayrı ayrı ve hizalarında yazılı gün ve saatlerde Haydarpaşada gar binası içindeki satın alma komisyonu tarafından kapalı zarf usulü ile satın alınacaktır.

Bu işe girmek istiyenlerin kanunun tayin ettiği vesaik ve her gruba ait hizalarında yazılı muvakkat teminatlarile tekliflerini muhtevi kapalı zarflarını eksiltme saatlerinden birer saat evveline kadar komisyona vermeleri lâzımdır.

Bu işlere ait şartnameler Haydarpaşada gar binasındaki komisyon tarafından parasız olarak dağıtılmaktdır.

1 — 2 adet beton makinesi küçük tip muhammen bedeli elevatörlü makineler için 3000 lira, elevatörsüz makineler için 2400 lira ve muvakkat teminatı 225 lira olup kapalı zarfla eksiltmesi 13/3/939 pazartesi günü saat (15) on beşte yapılacaktır.

2 — 2 adet orta tip beton makinesi muhammen bedeli elevatörlü makineler için 4000 lira, elevatörsüz makieneler için 3400 lira ve muvakkat teminatı 300 lira olup kapalı zarfla eksiltmesi 13/3/939 pazartesi günü saat (15,30) on beş buçukta yapılacaktır. (928)

ADEMİ İKTİDAR
ve BELGEVŞEKLİĞİNE KARŞI
HORMOBİN
Tabletleri. Her eczanede arayınız.
(Posta kutusu 1255 Hormobin) Galata, İstanbul

Maarif Vekilliğinden:

1 — 2259 sayılı kanunun tatbikine dair olan talimatnameye göre ilkokulların 4 üncü ve 5 inci sınıfları için iki ciltten müteşekkil bir tarih kitabı yazılması müsabakaya konulmuştur.

2 — Müsabaka müddeti 15/2/939 dan itibaren başlamak ve 30/6/939 cuma günü akşamı bitmek üzere dört buçuk aydır.

3 — Müsabakaya iştirake karar verenler; 31/3/939 cuma günü akşamına kadar bir dilekçe ile Maarif Vekilliğine müracaat ederek bu müsabakaya girecekler defterine adlarını yazdırarak bir numara alacaklardır.

4 — Müsabakada birinciliği kazanan kitap serisi üç yıl süre ile okullarda okutulacak ve müellifine her yıl için biner lira telif hakkı verilecektir. İkinci çıkan kitap serisini yazana bir defaya mahsus olmak üzere birincinin müellifine verilenin bir yıllığı, üçüncü, dördüncü ve beşinci çıkanlara da birer defaya mahsus olmak üzere dörder yüz lira mükâfat verilecektir.

5 — Müsabakaya gireceklerin eserlerini üçer nüsha olmak üzere makine ile ve kâğıtların yalnız birer yüzüne yazılmış olarak Maarif Vekilliği Yayın Direktörlüğüne makbuz mukabilinde vermeleri veya göndermeleri lâzımdır. Kitaba konulacak resim şekil, harita vesairenin asıllarının yalnız bu nüshalardan birinde ve yerlerine konulmuş olarak bulunması kâfidir. Müsabakaya basılmış bir kitapla girenler de kitabın üç nüshasını verecek veya göndereceklerdir.

6 — Müsabakaya girenlerin eser müsveddelerile birlikte, eserleri kabul edildiği takdirde eserlerini ilân edilen telif hakkı mukabilinde ve her türlü tasarruf hakkından vazgeçerek Maarif Vekilliğine üç yıllık bir devre için terk ettiklerini ve kitabın o devre içindeki her basılışının son tashihlerini kendileri veya kendi mesuliyetleri altında tayin edecekleri diğer bir zat tarafından yapılacağını gösterir noterlikten tasdikli bir taahhüt senedi vermeleri de lâzımdır.

7 — Kitapalrda bulunması lâzımgelen pedagojik ve teknik vasıfları gösteren şartname ile noterliğe tasdik ettirilecek taahhüt senedinin formülü Maarif Vekilliği Yayın Direktörlüğünden alınabilir. Mektupla istiyenlerin bir kuruşluk bir posta pulunu da göndermeleri lâzımdır. (715)

Maarif Vekilliğinden:

1 — 2259 sayılı kanunun tatbikine dair olan talimatnameye göre ilkokulların 4 üncü ve 5 inci sınıfları için iki ciltten müteşekkil bir Yurd bilgisi kitabı yazılması müsabakaya konulmuştur.

2 — Müsabaka müddeti 15/2/939 dan başlamak ve 15/6/939 perşembe günü akşamı bitmek üzere dört aydır.

3 — Müsabakaya iştirake karar verenler 15/3/939 çarşamba günü akşamına kadar bir dilekçe ile Maarif Vekilliğine müracaat ederek bu müsabakaya girecekler defterine adlarını yazdırarak bir numara alacaklardır.

4 — Müsabakada birinciliği kazanan kitap serisi üç yıl süre ile okullarda okutulacak ve müellifine her yıl için biner lira telif hakkı verilecektir. İkinci çıkan kitap serisini yazana bir defaya mahsus olmak üzere birincinin müellifine verilenin bir yıllığı, üçüncü, dördüncü ve beşinci çıkanlara da birer defaya mahsus olmak üzere dörder yüz lira mükâfat verilecektir.

5 — Müsabakaya gireceklerin eserlerini üçer nüsha olmak üzere makine ile ve kâğıtların yalnız birer yüzüne yazılmış olarak Maarif Vekilliği Yayın Direktörlüğüne makbuz mukabilinde vermeleri veya göndermeleri lâzımdır. Kitaba konulacak resim vesairenin asıllarının yalnız bu nüshalardan birinde ve yerlerine konulmuş olarak bulunması kâfidir. Müsabakaya basılmış bir kitapla girenler de kitabın üç nüshasını verecek veya göndereceklerdir.

6 — Müsabakaya girenlerin eser müsveddelerile birlikte, eserleri kabul edildiği takdirde eserlerini ılân edilen telif hakkı mukabilinde ve her türlü tasarruf hakkından vazgeçerek Maarif Vekilliğine üç yıllık bir devre için terk ettiklerini ve kitabın o devre içindeki her basılışının son tashihlerini kendileri veya mesuliyetleri altında tayin edecekleri diğer bir zat tarafından yapılacağını gösterir noterlikten tasdikli bir taahhüt senedi vermeleri de lâzımdır.

7 — Kitapalrda bulunması lâzımgelen pedagojik ve teknik vasıfları gösteren şartname ile noterliğe tasdik ettirilecek taahhüt senedinin formülü Maarif Vekilliği Yayın Direktörlüğünden alınabilir. Mektupla istiyenlerin bir kuruşluk bir posta pulunu da birlikte göndermeleri lâzımdır. (714)

AKŞAMIN KÜÇÜK İLÂNLARI

KÜÇÜK İLÂNLAR tarifesinde tenzilât

Damga kanununda yapılan son tadilât üzerine Küçük İlânlar tarifemizde o nisbette tenzilât yapılmıştır. Yeni tarife için ilân memurluğuna müracaat edilmelidir. Telefon: 20681.

1 — İŞ ARIYANLAR

AKŞMALARI SAAT 17 DEN SONRA — Tahsilli tecrübeli bir genç muhasiplik, kasiyerlik ve sair yazı ve hesap işleri yapmak üzere iş arıyor. Akşamda M. H. K. — 1

ESKİ VE YENİ HARFLERİ OKUR YAZARIM — Askerlikle ilişiğim yok. Her iş yaparım, iş arıyorum. Talipler Akşamda «İ. H.» rümuzuna mektupla mür. ★

DOKTOR — Resmi veya hususi müessese doktorluğu arıyor. İstiyenlerin Akşamda doktor E. G. ye yazması. ★

ÇOK İYİ İNGİLİZCE BİLEN — Üniversiteli Türk genci, öğleden sonraları için iş arıyor. Tercüme yapar ve hussui dersler verir. Akşam'da R. O. rümuzuna. ★ — 2

İŞ ARIYORUM — İngilizce, Fransıcza muhaberata vakıf, Alm., Türkçe, muh., Dakt., iyi bilen tecr. bir genç ehven fiat. çalışabilir. Akşamda (L. D.) rüm. mektupla mür. — 3

MAKİNİST ARANIYOR — Otomatik ambalâj makinesinde çalışmak üzere tütün inhisarı sigara makinelerinde, çikolâta ambalâj makinelerinde çalışmış bir makiniste ihtiyaç vardır. Taliblerin Yeni pastane karşısında Mimar Vedat caddesi Kızılay hanı yanında 26 numaraya müracaatları. — 2

İYİ FRANSIZCA, TÜRKÇE BİLİR — Tecrübeli, ciddi bir bayan iyi aile yanında 7 yaşından yukarı olmamak şartile mürebbiyelik arıyor. Akşamda «Mü» Rüm. mür. — 5

2 — İŞÇİ ARIYANLAR

BAYAN, BAY ARANIYOR — Bir mağazanın satış memurluğu ile vezne, yazı, defter işlerini görecek bay ve bayan alınacaktır. Taliplerin tahsil ve hal tercümelerile Akşam'da (İ G) ye mektupla müracaatları. — 2

YAZIHANEDE ÇALIŞMAK ÜZERE — 15 - 20 yaşlarında bir coçuğa ihtiyaç var. Marpuççularda Sarı Oğlu Han ikinci kat No. 8 müracaat. —

TAŞRADA — Bulunan üç çocuğa bakacak bir mürebbiyeye ihtiyaç vardır. Taliplerin Akşamda R. A. rümuzuna mektup göndermeleri. —

İÇTİMAÎ MEVKİ SAHİBİ — Bir bayın ev işlerini idare edecek bir bayana ihtiyaç vardır. Galata posta kutusu 1150 ye mektubla müracaat. ★ — 2

DAKTİLO ARANIYOR — Orta mektep mezunu bir daktiloya ihtiyaç vardır. İsteklilerin Balatta İskele caddesinde iplik fabrikasına müracaatları. ★

3 — SATILIK EŞYA

SEKİZ KİŞİLİK — Açık bir tenezzüh motörü aranıyor. Talip olanların Akşamda Z. S. rümuzuna müracaatları — 4

SATILIK OTOMOBİL — Henüz 9 bin Klm. yapmış dört kişilik küçük bir Opel satılıktır. Taliplerin Sirkecide Erzurum hanında 18 numaraya müracaatları.

SATILIK BUZ DOLABI — Küçük model az kullanılmış Kelvinatör satılıktır. Mü: Beyoğlu Balıkpazar 37. T. 49445. ★

CRANS STUTGART — Markalı bir Alman piyanosu içi demir çaprast olarak satılık. Taksim Tarlabaşı Yağhane sokak. No. 50. ★ — 1

SATILIK OTOMOBİL — Hususi olarak kullanılmış takseye de elverişli Doç markalı otomobil ucuz satılık. Görmek ve pazarlık için Yeni postahane cad. Velora hanı odabaşısına mür. ★

SATILIK KÜÇÜK OTOMOBİL — Kapalı az kullanılmış. İstanbul Aşir efendi cad. İhsaniye han No. 1 re müracaat ★ — 2

SATILIK MATBAA MAKİNELERİ — H. M. Setyan matbaasında mevcud matbaa ve mücellidliğe aid her nevi eşya ayrı ayrı ve yahut toptan satılıktır. Sultanhamamda Aşir Ef. han No. 22 ye müracaat. — 2

4 — KİRALIK - SATILIK

AYAZPAŞADA HEM YAZLIK, HEM KIŞLIK KONFORLU KİRALIK EV — On bir oda kalorifer sıcak su tertibatlı güzel bahçeli Marmaraya ve Boğaza harikulâde manzaralı bir ev kiralıktır. Müracaat: Telefon: 40552. — 23

SATILIK APARTIMAN — Lâleli Aksaray cad. Eşsiz köşebaşı 6 daire 4 - 5 odalı güneş hava çok nezaret modern şık yılda 2500 irat Beyazıd benzin deposuna. — 6

SATILIK ECZANE — Ceyhan'da Vatan eczanesi sahibinin hastalığı dolayısile satılıktır. Müracaat: Eczacı Ceyhanda Ali

ACELE SATILIK HANE — Fatihte tramvay durağında üç katlı, yedi odalı, hamam, mutfak, sarnıç, bodrum ve altında dükkân (51 - 52) numaralı kâgir hane satılıktır. Talipler altındaki dükkâna müracaat. — 5

SATILIK EVLER — Beyoğlunda Tepebaşı caddesinde Cami sokağında 10, 12 numaralı sırf mülk, 171 metre terbiinde iki ev satılıktır. Bahçesi, yemiş ağaçları, kuyusu, sarnıcı vardır. Kasımpaşada Kuyu sokağında 12 numaraya müracaat. — 1

SATILIK APARTIMAN — Beyoğlu tramvay caddesinde altı kat, altında mağazası olan ve senede 3864 lira icar getiren bir apartıman 27 bin liraya acele satılıktır. Müracaat: Beyoğlu İstiklâl caddesi No. 153. kat: 1 bay Kemal. — 1

SATILIK UCUZ ARSA — Göztepe istasyonuna 5 ve tramvaya 7 dakika mesafede Ömer paşa cad. 11 küsur dönüm köşede bir arsa için Galata Nişastacıyan han N. 3 mür. — 1

KİRALIK BÜYÜK EV — Fatih tramvay durağı cadde üstü «14» oda salon telefon terkos elektrik her müesseseye elverişli talipler altındaki sebzeci İsmaile mür. — 1

MOBİLYALI ODA ARANIYOR — Üniversiteli, Beyoğlunda bir aile nezdinde pansiyon arıyor. Akşamda «Bulgaryalı» rümuzuna müracaat. —

SATILIK KÂGİR EV — Bєyazıd Bakırcılar cad. Şeker Ahmed P. Ş. sok. No. 4 - 6. Altında dükkânı 5 oda ve bahçeli çarşıya piyasaya pek yakın iş erbabına gayet elverişli, talipler karşısındaki mücellid bay Yakoya mür. ★ — 3

KİRALIK HAN — Sultanhamamında 3 kat 2 şer odalı tekmil tesisatı var. Tamamen kiralık. Mür. Yeni Postahane karşısı Kızılay yanı Foto Nur direktörlüğüne. ★ — 1

KIRAATHANE, GAZİNO ARANIYOR — Mobilyalı ve mobilyasız büyük kıraathane ve yahut yazlık gazino aranıyor. Şehzade cami karşısı No. - 103. ★

SATILIK EV — Eyüpte İskele caddesinde 7 oda, mutfak, 2 halâ, kuyu ve tulumbasile 31 No. ahşap ev 1500 liraya satılıktır. Beşiktaş Serencebey yokuşu No. 17 Halete mü. ★ — 1

MAÇKADA — Tramvay caddesi üzerinde 7 odalık bir daire kiralıktır. Kalorifer, asansör, telefon vardır. Fiati ehvendir. Telefon 42546 ya mür. ★ — 3

ACELE DEVREN SATILIK BAKKALİYE MAĞAZASI — İşlek bir mevkide içerisindeki emteası ile taşraya gideceğimden satılık. Nişantaş Vali konağı cad. 54 No. ★ — 3

SATILIK KÜÇÜK APARTIMAN — Şişli Çocuk hastanesi karşısı operatör Raif. S. No. 8 her gün içindekilere müracaat. — 4

5 — MÜTEFERRİK

PİYANO DERSLERİ — En kolay metod, seri ve esaslı ilerleyiş, müsaid şartlar. Adres: Feriköy, Baruthane caddesi No. 71. ★ — 7

ALMAN MEKTEBİ TALEBESİNİ — Bir diplomalı Alman muallim her ders şubesine katî surette ve serian hazırlamaktadır. «Dipl. Profes.» rümuzla gazeteye mür. ★

ALMANCA DERSLERİ — Berlin üniversitesinden mezun bir Alman profesör tarafından en seri ve asrî metodla verilir. Fiatlar mutedildir. «Prof. H.» ★ — 18

İNGİLİZCE — (Bahusus ticaret şubeleri) - İngiliz Oxford üniversit. mezunu bir profesör ders veriyor. - Esaslı ve en asrî usul. - Ehven fiatler. - «İngil. Prof.» ★

DANS DERSLERİ — En iyi en çabuk ve akademik metodlarla asrî dansları yeniliklerle öğreten Prof. Hanımyan B. oğlu Parmakkapı Mis sokak 13. — 8

YENİ DANS LAMBET VOK DANSLARI — Hususî ve münferid olarak pazardan maada her gün Beyoğlu Karlman karşısında Nuri Ziya sok. No. 30. Profesör Panosyan. — 9

MEKTUPLARINIZI ALDIRINIZ

Gazetemiz idarehanesini adres olarak göstermiş olan karilerimizden

Deniz — Bakkal — SK — A.F.K. —AZ Plâsiye

namlarına gelen mektupları idarehanemizden aldırmaları mercudur.

Dr. A. Asım Onur

Ortaköy ŞİFA YURDU

İstanbulun en güzel yerinde, geniş bir park içinde, konforu mükemmel, bakımı iyi, kadın ve erkek her türlü hastalıklara açık hastane.

Doğum ve kadın ameliyatlarile fıtık, apandisit, basur ve diğer ameliyeler için çok ucuz hususî fiatler. Ortaköy, tramvay yolu, Muallim Naci cad. 111 - 115. Telefon: 42221.

Dr. FETHİ

LABORATUVARI

Cerrahpaşa hastanesi bakteriyoloğu

Kan, idrar, balgam, mevadı gaita tahlilleri ve **(İDRAR VASITASİLE GEBELİĞİN İLK GÜNLERİNDE KATİ TEŞHİSİ)** *yapılır.*

Beyoğlu : Taksime giderken Meşelik sokağı Ferah apartımanı Tel. 40534

Zayi — Üsküdar nüfus memurluğundan aldığım nüfus tezkerem ile Çengelköy askerlik şubesinden verilen askerlik tezkeremi gaybettim, yenisini alacağımdan eskilerinin hükmü yoktur. — Rahamin Aromi

AĞARAN SAÇLARA

Kumral ve siyah renkte sıhhi saç boyalarıdır

İNGİLİZ KANZUK ECZANESİ

BEYOĞLU - İSTANBUL

TÜRK HAVA KURUMU

26 NCI TERTİP

BUYUK PIYANGOSU

Beşinci keşide: 11/Mart/1939 dadır. Büyük ikramiye: *50,000* liradır... Bundan başka: 15.000, 12,000, 10,000, liralık ikramiyelerle (20.000 ve 10.000) liralık iki adet mükâfat vardır...

Bu tertipten bir bilet alarak iştirak etmeyi ihmal etmeyiniz. Siz de piyangonun mes'ud ve bahtiyarları arasına girmiş olursunuz.

Türkiye Cümhuriyet Merkez Bankası İstanbul şubesinden:

Bankamız hisse senetlerinin 1933 senei hesabiyesi kâr paylarını temsil eden 3 numaralı kuponları 1 Mayıs 1939 akşamı müruru zamana uğrayacağından sayın hissedarlarımızın, bu tarihten evvel şubelerimize veya müesses bulunmadığımız mahallerdeki Ziraat bankası şube ve sandıklarına müracaatları ilân olunur. (904)

İLÂN

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI Anonim Şirketinden:

1 Mart 1939 tarihinden itibaren şirketimiz namına memlekette ithal edilecek makina, alât ve edevat, inşaat ve işletme malzemesile sair bilcümle eşyanın gümrük muamelesi ve tertip edilecek fabrika ve mahallere kadar sevki münakasaya konmuştur.

Teklifler kapalı zarfta olarak 25 Şubat cumartesi günü saat 11 de isteklilerin önünde tetkik edilmek üzere İstanbulda Bahçekapı Taş handa 42 numarada kabul edilir.

İstiyenlere şartnamesi parasız olarak yukarıdaki adresten verilir.

SÜMER BANK

Birleşik pamuk ipliği ve dokuma fabrikaları müessesesinden

PAMUK İPLİĞİ SATIŞI:

Kayseri bez fabrikası malı	12 No.	Paketi	415	Kuruş
Nazilli Basma fabrikası malı	16 »	»	480	»
Ereğli Bez fabrikası malı	24 »	»	580	»
Yalnız Ereğli Bez fabrikasın	24 »	»	580	»

da:

10 Balyalık siparişler için	»	»	575	»
15 » » »	»	»	570	»
25 » » »	»	»	565	»
50 » » »	»	»	560	»

Fiatlarla fabrikada teslim şartile satılmaktadır.

İplik müstehliklerinin yukarda yazılı fabrikalara gönderecekleri bedelleri mukabilinde ihtiyaçları nisbetinde iplik siparişi verebilecekleri ve 24 numaradan ince ve muhtelif maksatlara yarayabilecek pamuk ipliği müstehliklerinin de ihtiyaçlarını yine ayni şartlarla yalnız Ereğli fabrikasına sipariş edebilecekleri ilân olunur.

İzmir Telefon müdürlüğünden:

28/1/939 tarihinde ihalesi yapılamayan (769) yedi yüz altmış dokuz lira muhammen bedelli (telefon hatlarının inşasına ait muhtelif malzeme) nin mezkûr tarihten itibaren bir ay müddetle pazarlığa çıkarılmış olduğu ilân

İyi bir mide, iyi bir hazım, sıhhat ve neşe demektir.
MİDE VE HAZMINIZI
MAZON
MEYVA TUZU
almakla düzeltilir.

Mide ve barsakları boşaltır.
HAZIMSIZLIK VE EKŞİLİĞİ
giderir ve vücuda ferahlık verir.
Midenin
EKŞİLİK ve YANMALARINI
ve BARSAKLARI
yakan zehirleri giderir.

SABAHLARI AÇ KARNINA
bir kahve kaşığı alınırsa
KABIZLIĞI
defeder. Bugünden bir şişe
MAZON MEYVA TUZU
alınız.

Mazon MEYVA tuzu
Hiç bir mümasil müstahzarla kıyas kabul etmez mükemmeliyetini takdir edecek ve arkadaşlarımıza tavsiye edeceksiniz.
MAZON ismine HOROZ
markasına dikkat.

Tasfiye halinde bulunan Türk Anonim Elektrik şirketi

16 Mar 1939 perşembe günü umumî hey'etin âdi surette taplanması

Tasfiye halinde bulunan TÜRK ANONİM ELEKTRİK ŞİRKETİ hissedarları, 1939 martının 16 ncı, perşembe günü, saat 14 te Beyoğlunda, İstiklâl caddesinde, No. 475, Botter hanında, 1 numaralı dairedeki idare merkezinde âdi surette toplanacak umumî heyete davet olunurlar.

En az hisse senedine malik olup bu toplantıda hazır bulunmak isteyen hissedarların ticaret kanununun 371 inci maddesine göre toplantıdan lâakal bir hafta evvel vadeleri gelmemiş kuponları ile beraber hisse senetlerini:

İSTANBULDA: Şirketin İdare Merkezine, Osmanlı Bankasına, Selânik Bankasına.

BRÜKSELDE: «Société Financiéde de Transports et d'Entreprisses Industrielles» e

tevdi eylemeleri icap eder.

Hisse senetlerinin tevdiine müteallik damga ve sair resimler tevdi edenlere aittir.

Müzakere Ruznamesi

1) Tasfiye memurları ve mürakipler raporlarının okunması.

2) 1 Temmuz 1938 den 31 K. evvel 938 e kadarki devre için tasfiyenin bilânço ve jestiyon hesabının tasdiki.

3) Mürakiplerin tayini ve ücretlerinin tesbiti.

4) Tasfiye memurlarının ücretlerinin tesbiti.

"SAZMAŞ,,

Sanayi ve ziraat makineleri Türk anonim şirketinden

1939 yılı martının 22 nci çarşamba günü saat 11 de şirketin İstanbul Bahçekapı, Taşhan, 5 inci kattaki merkezinde adi surette toplanacak olan heyeti umumiye içtimaına şirket hissedarları davet olunurlar. İşbu içtimaa iştirâk etmek için gerek asaleten ve gerek vekâleten şirketin en az on hissesine sahib hissedarların mezkûr senedatı veya bunu müsbit vesaiki yevmi içtimadan bir hafta evvel şirket merkezine tevdi ile mukabilinde duhuliye varakası almaları rica olunur.

Ruznamei müzakerat

1 — 1938 iş yılı muamelât ve hesabatına aid idare meclisi ve murakip raporlarının okunması ve tasvibi.

2 — 1938 iş yılı bilânço, kâr ve zarar hesablarının okunması, kabul ve tasdikile idare meclisinin ve murakibin ibrası, temettüatın tayini, zaman ve sureti tevzii.

3 — İdare meclisi azalarında vukua gelen tebeddülâtın tasdiki, 1939 yılı idare meclisi âzalarının yeniden intihabile hakkı huzurlarının ve 1939 yılı için murakıbın intihabile tahsisatının tayini.

4 — İdare meclisi âzalarının ayni zamanda Elektron, Çatak Maden Türk Anonim şirketlerine idare meclisi âzası sıfatile dahil olabilmeleri.

Saç bakımı
Güzelliğin en birinci şartı.

PETROL NİZAM
Kepekleri ve saç dökülmesini tedavi eden tesiri mücerreb bir ilâçdır. ★

Hali tasfiyede Şark demiryolları Türk Anonim Şirketi

DAVETNAME

İstanbulda hali tasfiyede Şark Demiryolları Türk Anonim şirketi hissedarları Sirkecide şirketin merkezi idaresinde 1939 senesi martının 6 ıncı günü saat 10 da alelâde olarak içtima edecek olan heyeti umumiyeye davet olunurlar.

RUZNAMEİ MÜZAKERAT

1 — 1938 senesine ait likidatörlerin raporu

2 — Murakip raporu

3 — 31 Kânunuevvel 1938 tarihinde kesilen bilânçonun tasdiki ve likidatörler zimmetlerinin tebriyesi.

1939 senesi için mürakip tayini ve bunlara verilecek tahsisatın tesbiti.

Esas mukavelenamenin 49 uncu maddesi ahkâmına tevfikan heyeti umumiye gerek asaleten ve gerek vekâleten asgarî 20 hisseye malik olan hissedarlardan mürekkeptir.

Heyeti umumiyenin beher azası asaleten gerekse vekâleten asgarî her 20 hisse için bir reye malik bulunmaktadır. Maamafih 10 reyden fazla reyi nefsine cemedemez.

Reye hakkı olan hissedarlardan işbu alelâde içtimaa iştirak etmesini arzu eden kimselerin, esas mukavelenamenin 54 üncü maddesine tevfikan nihayet gelecek 27 şubat tarihine kadar hisselerini aşağıda gösterilen yerlere tevdi etmeleri lâzımdır:

TÜRKİYEDE: İstanbulda. Sirkecide, Şirketin İdarei merkeziyesi

AVUSTURYADA: Viyanada, Oesterreieschiche Kreditanstalt Wiener Bankverein

BELÇİKADA: Brükselde, Namur sokağında, 48 numarada «Société Générale de Belgique» bankasında

FRANSADA: Pariste. 9 Boulevard Malesherbes'de R. de LUBERSAC müessesesinde Pariste, Bulvar Dezitalyen, 16 numarada Millî Ticaret ve Sanayi bankası.

HOLANDADA: Amsterdam'da, MM. TEIXEİRA DE MATTOS müessesesinde.

İSVİÇREDE: Bal'de, MM. SPEİSER, GUTZWİLLER ve Şs. Bal'de, Bank Komersiyal dö Bal. Zurich, Bal, Geneve ve St Gall'de, Kredi Süis müessesesinde.

Hali tasfiyede
Şark Demiryolları
Likidatörleri

Dr. Suphi Şenses
İdrar yolları hastalıkları mütehassısı
Beyoğlu Yıldız sineması karşısı Lekler apartıman. Fakirlere parasız.
Tel. 43924 ★

SAPAN

Türk Anonim Şirketi

Şirketimizin hissedarlar heyeti umumiyesi 16 mart 1939 tarihine tesadüf eden perşembe günü saat 10 da Karaköyde Nurhanında 7 numaralı dairede adi surette içtima edecektir. Laakal 10 hisseyi haiz hissedarların içtima gününe takaddüm eden yedi gün zarfında hisse senetlerini makbuz mukabilinde şirkete tevdi eylemeleri rica olunur.

Ruznamei müzakerat:

1 — İdare meclisinin raporunun kıraati.

2 — Mürakip raporunun kıraati.

3 — Blânço kâr ve zarar hesaplarının tasdiki

4 — İdare meclisinin ibrası.

5 — İdare meclisinden çıkacak sülüs âzanın yaniden intihabı.

6 — Mürakip intihabı ve ücretlerinin tesbiti.

Dr. KEMAL NURİ İmre
Cilt ve Zührevi Hastalıklar Mütehassısı
Beyoğlu Tünel başı Suriye Pasajı
No. 8 Tel: 40153 ★

Doktor Nihad Reşad

Bir müddetten beri Avrupada bulunan Yalova kaplıcaları müdürü Tıp fakültesi profesörlerinden doktor Nihad Reşad şehrimize avdet etmiştir.

ittihat Değirmencilik Türk anonim şirketinden

İttihad Değirmencilik Türk Anonim şirketi hissedarları aşağıda yazılı ruznameyi müzakere etmek üzere 15 mart 939 çarşamba günü saat onda Galatada Ömer Abit hanında 1 inci kat 15 numaralı yazıhanede adiyen toplanacak olan heyeti umumiyeye davet olunurlar.

Müzakere ruznamesi

1) — Meclisi idare ve mürakip raporlarının okunması ve tasdiki.

2) — 938 senesi bilânçosunun kabulü ve tasdiki, teklif olunan kârın tevzii için karar ittihazile işbu devrei muamelât hakkında meclisi idare ve mürakib zimmetlerinin ibrazı.

3) — Müddeti biten meclisi idare âzasının yerine âza intihabı.

4) — Bir mürakibin intihabı ve mürakibin bulunmadığı zamanda vazifei mürakabeyi ifa etmek üzere bir diğerinin intihabile ücretlerinin tayini.

MUHTIRA: Heyeti umumiyeye dahil olmak için hissedarların hisselerini içtima gününden bir hafta evveline kadar şirket veznesine tevdi ve mukabilinde dühuliye varakası almaları lâzımdır. Müessesatı maliyeye tevdi edilen hisseler için alınacak makbuzlar dühuliye varakasile değiştirilir.

MECLİSİ İDARE

Fevkalâde içtima

İttihat Değirmencilik Türk Anonim şirketi hissedarları aşağıda yazılı ruznameyi müzakere etmek üzere 15 mart 939 çarşamba günü saat on buçukta Galatada Ömer Abit hanımda 1 inci kat 15 numaralı yazıhanede fevkalâde olarak toplanacak heyeti umumiyeye davet olunurlar.

Müzakere ruznamesi

1) — 939 senesi sonunda bitecek olan şirket müddetinin otuz sene temdidi.

2) — Şirket müşterilerindeki matlubunun temini istifası için müşterilerinin gösterecekleri gayri menkulü ipotek kabuli ve yahud kati surette teferruu hakkında dahili nizamnameye bir madde ilâvesi.

3) — Dahili nizamnamenin 45 inci maddesi mucibince müessis hisselerine verilmekte olan hissei temettüün ticaret kanunu ahkâmına tevfikan yüzde ona tenzili ve işbu maddenin bu suretle tadil ve tashihi.

MUHTIRA: Heyeti umumiyeye dahil olmak için hissedarların içtima gününden bir hafta evveline kadar hisselerini şirket veznesine teslim etmeleri ve mukabilinde dühuliye varakaları almaları lâzımdır. Bankalara tevdi edilen hisseler için alınacak makbuzlar dühuliye varakasile değiştirilir. Bir hissesi olan işbu içtimaa iştirâk edebilir.

MECLİSİ İDARE

istanbul Kauçuk ve kablo *Fabrikası* Türk Anonim şirketi

İdare meclisince hissedarlar genel heyetinin 15 mart 1939 çarşamba günü saat 15 de âdi olarak toplanması kararlaştırılmış olduğundan esas mukavelenamenin 60 ıncı maddesi mucibince hisse sahiplerinin o gün saat 15 de şirketin Fındıklıda tramvay caddesinde 137-179 No. lu merkezine teşrifleri ve toplantıdan bir hafta önce ellerindeki hisse senetlerini şirket merkezine tevdi eyleyerek mukabilinde hisse senetlerinin adet ve No. larını bildirir birer dühuliye kartı almaları rica olunur.

Görüşülecek işler

1 — İdare meclisi ve murakip raporlarının okunması.

2 — 1938 yılı bilânço kâr ve zarar hesaplarının tasdik ve idare meclisi ile murakıbın ibrasile kâr hissesinin tayini ve zaman ve tevzi sureti hakkında karar verilmesi.

3 — İdare meclisi âzalarından üçte birinin çıkarılarak yerine âza intihabı ve bunlara verilecek huzur hakkının tesbiti.

4 — 1939 yılı için murakip tayini ve ücretinin tesbiti.

5 — İdare meclisi âazalarile müessislerin şirketle her türlü ticaret muamelelerinde bulunabilmelerine izin verilmesi.

İDARE MECLİSİ

İnhisarlar U. Müdürlüğünden:

Cinsi	Miktarı	Muhammen B. Beheri Li. K.	tutarı Li. K.	% 7,5 teminatı Li. K.	Saati
Kereste	1209 M3	— —	51987.—	3899 03	15
Beyaz çul (başı bağlı)	115000 adet	— 70 (Kilosu)	33033.—	2477 48 (Takriben)	15,5
Düz beyaz kaneviçe	250000 metre	— 15,5	38750.—	2906 25	16

I — Şartnameleri ve nümuneleri mucibince yukarda yazılı malzeme ayrı ayrı kapalı zarf usulile satın alınacaktır.

II — Muhammen bedelleri ile muvakkat teminatları hizalarında gösterilmiştir.

III — Eksiltme 27/2/939 tarihine rastlayan pazartesi günü hizalarında yazılı saatlerde Kabataşta levazım ve mübayaat şubesindeki alım komisyonunda yapılacaktır.

IV — Kereste şartnamesi 260 kuruş beyaz çul şartnamesi 165 kuruş kanaviçe şartnamesile 194 kuruş bedel mukabilinde her gün sözü geçen şubeden ve İzmir başmüdürlüğünden alınabilir.

V — Eksiltmeye girmek istiyenlerin mühürlü teklif mektuplarını kanuni vesaik ile % 7,5 güvenme parası makbuzlarını veya banka teminat mektubunu ihtiva edecek kapalı zarflarını ihale saatlerinden birer saat evveline kadar yukarda adı geçen komisyon başkanlığına makbuz mukabilinde vermeleri ilân olunur. (826)

Cinsi	Miktarı	Muhammen B. Lira	kuruş	muvakkat T. Lira	kuruş	eksiltme
40 lık çivi 15/50 m/m.	2000 kilo	375	—	28	12	14
Kadranlı otomatik baskül	1 adet	700	—	52	50	15
Kilot pantalon	12 takım)					
Kasket	12 »)	546	—	41	95	15,30
Kaput	12 »)					
Çizme kösele	12 »)					

I — Yukarda cins ve miktarı yazılı (3) kalem malzeme şartname ve mevcut nümuneleri mucibince ayrı ayrı eksiltmeye konmuştur.

II — Muhammen bedellerile muvakkat teminatları hizalarında gösterilmiştir.

III — Eksiltme 3/3/939 tarihine rastlayan cuma günü hizalarında yazılı saatlerde Kabataşta kâin levazım ve mübayaat şubesindeki alım komisyonunda yapılacaktır.

IV — Şartnameler her gün sözü geçen şubeden parasız olarak alınabileceği gibi nümuneler de görülebilir.

İsteklilerin eksiltme için tayin edilen gün ve saatte % 7,5 güvenme paralarile birlikte mezkûr komisyona gelmeleri ilân olunur. (940)

★

Malın cinsi	Mik. Takr	Vahidi	Muhammen bedeli Lira Kr.	satış sureti	mev. tem Lira Kr.	saati
Eski çuval parçaları	41000	kilo	2460 —	Açık artırma	369 —	14
Muhtelif renkli yaldız	200	»	200 —	Pazarlık	30 —	15

I — Yukarda cins ve miktarı yazılı iki kalem malzeme ayrı ayrı hizalarında gösterilen usullerle satılacaktır.

II — Muhammen bedellerile muvakkat teminatları hizalarında gösterilmiştir.

III — Arttırma 6/3/939 tarihine rastlayan pazartesi günü yukarda yazılı saatlerde Kabataşta kâin levazım ve mübayaat şubesindeki satış komisyonunda yapılacaktır.

IV — Çuvallar her gün Paşabahçe ispirto fabrikasında ve yaldız nümuneleri de sözü geçen şubede görülebilir.

V — İsteklilerin arttırma için tayin edilen gün ve saatlerde % 15 teminatlarile birlikte mezkûr komisyona gelmeleri ilân olunur. (941)

Yapı işleri ilânı

Nafia Vekâletinden:

1 — Eksiltmeye konulan iş: Ankara hukuk fakületesi ikinci kısım inşaat ve elektrik tesisatıdır.

Keşif bedeli 783703 lira 93 kuruştur.

2 — Eksiltme 2/3/939 perşembe günü saat 16 da Nafia Vekâleti yapı işleri eksiltme komisyonu odasında kapalı zarf usulile yapılacaktır.

3 — Eksiltme şartnamesi ve buna müteferri evrak 39 lira 19 kuruş bedel mukabilinde yapı işleri umum müdürlüğünden alınabilir.

4 — Eksiltmeye girebilmek için isteklilerin 35098 lira 16 kuruşluk muvakkat teminat vermeleri ve Nafia Vekâletinden alınmış ehliyet vesikası göstermeleri lâzımdır.

Bu vesika için eksiltmenin yapılacağı günden en az sekiz gün evvel bir istida ile isteklilerin Nafia Vekâletine müracaatları ve istidalarına buna benzer bir iş yaptıklarına ve bu işi başarabileceklerini teyid edecek vesika ilişdirmeleri muktazidir. Bu müddet zarfında vesika talebinde bulunmayanlar eksiltmeye giremiyeceklerdir.

5 — İstekliler mektuplarını ihale günü olan 2/3/939 perşembe günü saat 15 e kadar eksiltme komisyonu reisliğine makbuz mukabilinde teslim edeceklerdir. Postada olacak gecikmeler kabul edilmez. (917)

VAZIFEYE DAVET

İstanbul Vakıflar Başmüdürlüğünden:

Yıllardanberi tevliyet vazifesine alâka göstermiyen ve adresi idaremizce belli olmayan (Kaytaş çavuş) vakfı mütevellisi Ömer Fahrinin idaremize müracaatla vakfına ait muameleyi takip ve hayır şartlarını ifa etmesi için ilânen vaki tebligata icabet etmediğinden kendisine ilân tarihinden itibaren on beş gün daha mehil verilmiştir. Bu müddet zarfında gelmediği takdirde hakkında kanunî muamele yapılacağı ihtar ve tebliğ olunur. 943)

İstanbul Üniversitesi rektörlüğünden:

Edebiyat fakültesinde tecrübei ruhiyat ve Arap ve Fars dili ve edebiyatı doçentlikleri açıktır.

Talimatnamesi mucibince 14 Nisan 939 ayı içinde imtihanları başlanacaktır. İsteklilerin Mart sonuna kadar rektörlüğe başvurmaları. (818)

Havalara Güvenmeyiniz !

Hafif bir üşütme, mühim hastalıklara kapı açabilir.
Halbuki alacağınız bir tek kaşe

GRİPİN

Vücudü bütün bu tehlikeler-den sıyanetle Gripi tedavi ve ağrıları izale eder

GRİPİN

GRİPİN, soğuk algınlığı ve nezlenin bütün ağrı ve sızıların kat'î devasıdır.

Tesiri anidir. Terkibindeki hususiyet dolayısile kalbe, böbreklere, mideye hiç zarar vermez

lüzumunda günde 3 kaşe alınabilir

Aldanmayınız. Rağbet gören her şeyin taklidi ve benzeri vardır. GRİPİN yerine başka bir marka verirlerse şiddetle reddediniz

Mikroplar üzerine öldürücü tesiri haiz

2 - 3 günde geçirecektir, bir defa tecrübe ediniz ve yüzünüzdeki sivilcelerden kurtulunuz.

Ergenlikler

VİROZA

VİROZA, bir güzellik kremi değildir, mütehassıs kimyagerler tarafından, fennî ve sıhhî bir surette imal edilen bir merhemdir.
Her Eczanede bulunur.

DERMAN

GRİP. NEZLE
ROMATİZMA
BAŞ . DİŞ
VE
BÜTÜN
AĞRILARA
KARŞI

EN MÜTEKAMİL
KAŞEDİR.

Sahibi Necmeddin Sadak Umumî neşriyat müdürü Şevket Rado
Akşam Matbaası

Hali Tasfiyede Şark Demiryolları İşletici kumpanyası Türk Anonim Şirketi
TEVZİAT İLÂNI

Şirketin vaktından evvel tasfiyesine karar vermiş olan 15 İkinci kânunun 1935 te fevkalâde olarak içtima eden hissedarlar heyeti umumiyesi tarafından kendilerine verilen salâhiyete binaen, likidatörler koleji dördüncü defa olarak hisse başına 8 İsviçre frangı tevzi ve tediyesine karar vermiştir.

İşbu tevziyat aksiyonların 57 numaralı kuponuna mukabil 15 şubat 1939 dan itibaren yapılacaktır. Bu tevziat İsviçrede 8 İsviçre frangı olarak ve diğer memleketlerde tediye mahallinin ve tediye gününün o günkü kambiyo kurlarına göre 8 İsviçre frangı mukabili olan para ile tediye edilecektir.

TÜRKİYEDE

İstanbulda, Sirkecide, Şirketin dairei mahsusasında.

FRANSADA

Pariste, Bulvar Dezitalyen, 16 numarada Milli Ticaret ve sanayi bankası şube ve acentalarında.

AVUSTURYADA

Viyenada, Oesterreischiche Kreditanstalt Wiener Bankverein.

BELÇİKADA

Brükselde, Namur sokağında, 48 numarada Société Générale de Belgique Bankası.

HOLANDADA

Amsterdamda MM. TEİXEİRA de MATTOS.

İSVİÇREDE

Balde, Bank Komersyal dö Bal Zurich'te, Kredi Süis.

LİKİDATÖRLER KOLEJİ

Güzellikler...
Dünyada mevcut bütün şeylerden üstündür.

Onu Koruyunuz.

KREM PERTEV

Sizin bu yoldaki mücadelenizde kendisine itimad edilebilen en kuvvetli vasıtadır.

M. M. V. Hava müsteşarlığından

M. M. Vekâleti hava müsteşarlığında ve Ankarada istihdam edilmek üzere Almanca lisanına hakkile vakıf ve teknik istilâhatına bilir bir mütercim alınacaktır. Verilecek aylık ücret yapılacak imtihan neticesine göre takdir edilmek üzere (165) liradan (210) liraya kadardır. İmtihan günü 15/Şubat/939 çarşamba günü saat onda Ankarada hava müsteşarlığında yapılacaktır. Taliplerin birer istida ile ve ellerindeki vesaiklerile 14/Şubat/939 salı günü akşamına kadar hava müsteşarlığına müracaat etmeleri lâzımdır. Bu tarihten sonraki müracaatlar muteber değildir. Almanca lisanından başka ayrıca yabancı bir dil bilen tercih edilecektir. Taliplerin askerliğini yapmış olması yabancı kadınla evli olmaması sağlık durumu yerinde olması her hangi bir suç ile mahkûm bulunmaması şarttır. (740)

İLÂN

İstanbul ve mülhakatı motörlü kara nakil vasıtaları cemiyetinden:

Cemiyetimizin senelik heyeti umumiye toplantısı 17/2/939 günü saat (14) de cemiyet merkezinde akdedileceğinden bilûmum âzanın hazır bulunmaları ilân olunur.

İzmir telefon müdürlüğünden:

28/1/939 tarihinde ihalesi yapılamayan (739) yedi yüz otuz dokuz lira muhammen bedelli (telefon kordonları) ile (muhtelif makine aksamı) nın mezkûr tarihten itibaren bir a ymüddetle pazarlığa çıkarılmış olduğu ilân olunur. (947)